

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**2006 ve 2018 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS
PROGRAMLARININ ANALİZİ VE AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

ESENGÜL ŞAHİN

**AMASYA
OCAK- 2020**

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**2006 ve 2018 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS
PROGRAMLARININ ANALİZİ VE AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİ**

Hazırlayan
Esengül ŞAHİN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Asım ÇOBAN

ETİK BEYAN

Tezimin içerdığı yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum. 23 /01 /2020

İmza

Esengül ŞAHİN

ÖZET

2006 ve 2018 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMLARININ ANALİZİ VE AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİ

Esengül ŞAHİN
Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ocak/ 2020
Danışman: Prof. Dr. Asım ÇOBAN

Çalışmada, 2018 yılında yürürlüğe konulan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı, 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı ile birlikte analiz edilerek değerlendirilmiş ve önerilerde bulunulmuştur. Araştırmanın ilk aşamasında 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı 2006 Programı ile karşılaştırılmıştır. İkinci safhada beş farklı üniversitenin Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan 15 akademisyen ile 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı hakkında görüşmeler yapılmıştır. Akademisyenlerin farklı unvan ve çalışma alanlarından olmasına dikkat edilerek amaçsal örneklem belirleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik kullanılmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim yöntemi kullanılmıştır. Yapılan mülakatlardan elde edilen veriler temalara ayrılmış ortaya çıkan sonuçlar yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular doküman analizi sonuçları ile desteklenmiştir. Programın yenilenmesi sürecinde yeteri kadar akademisyen görüşü alınmadığı ve bilgilendirilmelerin program netleştikten sonra yapıldığı akademisyenlerin çoğunluğunca belirtilmiştir. 2018 programını aktarma konusunda akademisyenler kendini yeterli görmüştür. Diğer taraftan alan bilgisi derslerine ilişkin yapılan düzenlemeler, ders saatleri ve uygulama sürelerinin azalması ise olumsuz karşılanmıştır. Programda eğitim vurgusunun yapılması ve meslek bilgisi derslerinin düzenlemeleri akademisyenler tarafından olumlu karşılanmıştır. Bu noktada uzmanlık alanı eğitim olan ve pür alan olan akademisyenler arasındaki görüş ayrılığı dikkat çekmiştir. Seçmeli derslerde yapılan düzenleme üniversiteler arası birlik oluşturması sebebi ile olumlu karşılanırken, üniversiteler arası fiziki farklılıklar sebebi ile de olumsuz karşılanmıştır. Öğretmenlik uygulaması dersinin dönem ve saat artışı olumlu bulunmuş yalnız dördüncü sınıfa bırakılmaması diğer sınıf düzeylerinde yer almasının uygun olacağı özellikle vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı

ABSTRACT

2006 AND 2018 ANALYSIS OF SOCIAL STUDIES TEACHING DEGREE PROGRAMS AND ACADEMIC VIEWS

Esengül ŞAHİN

Amasya University, Institute of Social Sciences

Department Of Turkish and Social Sciences Education, M.A./ January/ 2020

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Asım ÇOBAN

In the study, the Social Studies Education Undergraduate Program, which was put into force in 2018, was analyzed and evaluated together with the 2006 Social Studies Education Program and suggestions were made. In the first stage of the research, 2018 Social Studies Education Undergraduate Program was compared with 2006 Program. Afterwards, discussions were held with 15 academicians working in the Social Studies Education Department of five different universities about the 2018 Social Studies Teaching Program. Maximum diversity of objective sampling methods was used, taking in to consideration the different titles and fields of study of academics. The case science method, one of the qualitative research patterns, was used in the study. The data obtained from the interviews were separated into themes and the results were interpreted. The findings were supported by document analysis results. It was stated by the majority of academicians that the academicians were not received enough views during the process of the renewal of the program and that the information was given after the program became clear. At the point of transferring the 2018 program, academics considered themselves sufficient. On the other hand, the arrangements made for the field knowledge courses, the reduction of the course hours and application times were considered negative. The training emphasis on the program and the arrangement of vocational courses were welcomed by the academics. At this point, the difference of opinion among academicians, whose specialty is education and who are specialists in their field has attracted attention. While the regulation made in elective courses was welcomed due to unity among universities, it was also negatively welcomed due to physical differences between universities. It was emphasized that the increase in the time and hour of the teaching practice lesson was not only left to the fourth grade but also at other grade levels.

Keywords: Teacher, Social Studies, Social Studies Teacher, Social Studies Teaching Undergraduate Programı

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın amacı, 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programını, 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı ile birlikte analiz etmek ve 2018 Programı hakkında akademisyen görüşlerini alarak programı değerlendirmek ve önerilerde bulunmaktır.

Ülkemizde yürürlükte olan Sosyal Bilgiler Lisans Programı üzerinden Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Eğitimi ve ülkemiz öğretmen yetiştirme politikalarına katkısı olacağını düşündüğüm çalışmanın başından sonuna kadar her aşamasında benden yardımlarını esirgemeyen, ihtiyaç duyduğum anlarda beni samimiyetle karşılayan ve hiçbir konuda desteğini esirgemeyen sayın ve değerli danışmanım Prof. Dr. Asım Çoban'a,

Lisans eğitimim sürecinde tanıştığım ve halen benden bilgi ve yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Ömer Faruk Sönmez' e

Yüksek lisans eğitimim süresince ders aldığım, gerek insanlık gerekse akademik boyutta her daim bir şeyler öğrendiğim sevgili hocalarım Prof. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR, Dr. Öğr. Üyesi Ümit ÇELEN ve Dr. Öğr. Üyesi Turgut İleri' ye,

Tezimin başından sonuna değin fikir alışverişinde bulunduğum sevgili hocalarım ve bulgu toplama sürecinde benden yardım ve bilgilerini esirgemeyen pek sayın hocalarıma,

İlkokul yıllarımdan bugüne değin eğitimimde ve gelişimimde katkısı olan sevgili öğretmenlerime,

Yüksek lisans eğitimime başladığım zaman diliminden itibaren tanıdığım başta enstitü memurlarımız Emre Kermen ve Recep Çalış abilerim olmak üzere benden sevgi ve yardımlarını esirgemeyen enstitü memur ve çalışanlarına,

Hayatım boyunca her anımda yanımda olan maddi manevi her türlü destek ve dualarını her zaman üzerimde hissettiğim canım ailem ve dostlarıma,

Her koşulda, her şeyin üstesinden gelmeyi başaran "bana",

saygı, sevgi ve sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Esengül ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	vi
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar.....	xi
KISALTMALAR.....	xii

I. BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu	3
1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri	3
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.5. Tanımlar.....	4

II. BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Sosyal Bilgiler.....	6
2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Kapsamı	6
2.1.2.Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihsel Gelişimi	8
2.1.2.1. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Dünya' da Gelişimi	8
2.1.2.2. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Türkiye' deki Gelişimi	9
2.1.2.3. Cumhuriyet' in İlanından Günümüze İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Yaşanan Değişim ve Gelişmeler	11
2.1.3. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi İlköğretim Programı Hakkında Bilgi	13
2.1.3.1. Sosyal Bilgiler Dersi İlköğretim Programı'nın Özel Amaçları:	13
2.1.3.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar:	15

2.1.3.3. Öğrenme Alanları:.....	16
2.1.3.4. Değerler.....	17
2.1.3.5. Beceriler:.....	18
2.1.3.6. Kazanımlar:.....	19
2.2. Öğretmen Yetiştirme.....	19
2.3.1. Geçmişten Günümüze Türkiye' de Öğretmen Yetiştirme.....	19
2.3.2. Cumhuriyet' ten Günümüze Türkiye' de Sosyal Bilgiler Öğretmeni Yetiştirme.....	26
2.3.Eğitimde Program Geliştirmenin Tanımı, Dünya ve Türkiye' de Gelişimi.....	30
2.4. İlgili Araştırmalar.....	32

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	40
3.1. Araştırmanın Modeli.....	40
3.2. Çalışma Grubu.....	41
3.3. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı.....	43
3.4. Veri Toplama Süreci.....	44
3.5. Verilerin Analizi.....	44
3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik.....	45

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR.....	48
4.1. 2006 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarında okutulan derslerin ders gruplarına göre isimleri, oranı ve ders saatlerindeki düzenlemelere ilişkin bulgular ...	48
4.2. 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında yer alıp 2018 programında yer almayan ve 2018 programına eklenen derslere ilişkin bulgular.....	55
4.3. 2006- 2018 programları karşılaştırıldığında seçmeli derslerin düzenlenmesine ilişkin bulgular.....	57
4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programına ilişkin akademisyenlerin genel görüşlerine ilişkin bulgular.....	59
4. 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının uygulanmasına ilişkin akademisyen görüşlerine ilişkin bulgular.....	62
4.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının hedeflerine ilişkin akademisyen görüşlerine ilişkin bulgular.....	66
4.7. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının içerine ilişkin Akademisyen görüşlerine ilişkin bulgular.....	82

V. BÖLÜM

5.TARTIŞMA	95
------------------	----

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	100
6.1.Sonuçlar:.....	100
6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:.....	100
6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:	100
6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:	100
6.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:	101
6.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:.....	101
6.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:	101
6.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:	101
6.2. Öneriler	102
KAYNAKÇA	104
EKLER.....	113
Ek1. Araştırma Soruları.....	114
Ek2. Çalışma İzin Onayları:.....	116
Ek3. 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı:.....	121
Ek4. 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı:.....	146
8. ÖZGEÇMİŞ	156

TABLÖLAR

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Programındaki Öğrenme Alanları.....	17
Tablo 2. Sosyal Bilgiler Programındaki Değerler	17
Tablo 3. Sosyal Bilgiler Programındaki Beceriler.....	18
Tablo 4. Meslek Bilgisi	25
Tablo 5. Mesleki Beceri.....	25
Tablo 6. Tutum ve Değerler	25
Tablo 7. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler	42
Tablo 8. 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler	48
Tablo 9. 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler	51
Tablo 10. 2006 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Okutulan Derslerin Ders Gruplarına Göre Oranı ve Ders Saati.....	54
Tablo 11. 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında Yer Alıp 2018 Programında Yer Almayan ve 2018 Programına Eklenen Dersler	55
Tablo 12. Seçmeli Derslere İlişkin Düzenlemeler Tablosu.....	57
Tablo 13. Programın Hazırlanması Süreci	59
Tablo 14. Programa Dair Uzman Görüşlerinin Alınması.....	61
Tablo 15. Program Hakkında Bilgilendirme	63
Tablo 16. Akademik Benlik Olarak Kendini Yeterli Hissetme.....	65
Tablo 17. Derslerin Dağılımı Ve Saatleri	67
Tablo 18. Ülkemiz Öğretmen Yetiştirme Hedeflerine Uygunluk.....	71
Tablo 19. Öğretmen Adaylarının Akademik Benlik Yeterlilikleri	77
Tablo 20. Ders Düzenlemelerine İlişkin Düşünceler	82
Tablo 21. Seçmeli Ders Düzenlemeleri Uygunluğu	86
Tablo 22. Öğretmen Adaylarının Uygulama Süresi	90

KISALTMALAR

YÖK: Yüksek Öğretim Kurulu

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

NCCS: National Council of Social Studies

AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemini

Ss : Sayfa Sayısı

Akt: Aktaran

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ

İnsanlık var olduğundan beri eğitim kavramı da var olmuştur. Toplumların gelişmişlik düzeyi nasıl olursa olsun eğitim bir şekilde kendine yer edinmiştir. Bireyin hayata gözlerini açtığı an ile başlayıp devam eden süreçte eğitim yoluyla bireylere birtakım bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırılmakta; bunun neticesinde insanlarda davranış farklılıkları meydana gelmektedir (Erden, 1998). Burada öğrenmenin meydana geldiği her durumda insan davranışlarını farklılaştıran eğitim sürecinden bahsedilir (Varış, 1985). Buna göre eğitim, insanoğlunun öğrenme yeteneğinin oluşması ile başlayan ve onun yaşamı boyunca devam eden bir süreç olarak tanımlanabilir (Başaran, 1994).

Eğitim faaliyetleri sonunda bireylerde birtakım öğrenmeler meydana gelir. Öğrenme, doğuştan getirilen davranışları, eğilimleri, olgunlaşmayı ve yorgunluk, ilaç vb. etkilerle meydana gelen organizmanın geçici durumlarını içine alan, çevredeki etkileşimler ile davranışların oluşması ya da değiştirilmesi sürecidir (Bower ve Hilgard, 1981). Sadece büyüme sürecinde değil, bireyin ilgilerinde ve yeterliklerinde belli bir zaman diliminde oluşan bir değişimdir (Gagne, 1983: Akt; Senemoğlu, 2012). Bu tanımların yanı sıra öğrenme ile ilgili kabul gören en genel tanım büyüme ve vücutta değişik etkiler ile oluşan geçici değişimlere bağlı kalmaksızın, yaşantı ürünü olarak meydana gelen davranışta ya da potansiyel davranıştaki nispeten kalıcı izli değişimdir.

Öğrenmenin tam anlamıyla gerçekleşmesi için düzenlenen birtakım öğretim faaliyetleri vardır. Öğretim, örgütlü ve tertipli olarak çoğunlukla bir öğretim kurumunda öğretmenler tarafından, öğrencilere, araç gereç kullanılarak bilgi aktarılması ve öğretilmesi çalışmalarının tamamıdır. Farklı bir ifade ile öğretim, öğrenmenin yaşanması için girişilen düzenli, teşkilatlı, planlı çabaların bütünüdür ve bazen örgün eğitim olarak da nitelendirilir. Öğretim, eğitimin bir parçasıdır ve ancak öğretilen şeyler bireyin davranışlarında olumlu tarafta farklılıklar meydana getirmişse eğitim haline dönüşür (Akyüz, 2013).

Ülkemizde eğitim, öğretim ve öğrenme faaliyetleri örgün olarak devlet okulları ve özel okullarda öğretmenler aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

Öğretmenlik mesleği, eğitim ile ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik tüm alanlara sahip, özel uzmanlık bilgi ve becerisini konu alan akademik çalışma ve mesleki becerileri kapsayan, profesyonel statüde uğraşı alanlarından biridir (Hacıoğlu ve Alkan, 1997). Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış hareketlerinden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Eğitim, programları hedeflerini ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından verilmesi beklenen hususlardandır (MEB, 2018).

Öğretmenlerimizin gerekli eğitim ve öğretimi yapabilmesi için lisans dönemlerinde aldıkları eğitim fazlası ile önem arz etmektedir. Bu sebeple oluşturulan programların öğretmen yeterliliklerini, branş bazında alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür dersleri bakımından yeterli seviyede alması ve kendini yetiştirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda öğretmen yetiştirme programlarında lisans programlarının önemli bir yeri vardır. Çünkü eğitim fakültelerinde örgün bir şekilde devam eden öğretmenlik eğitiminde, akademisyen ve öğretmen adayları arasındaki en önemli köprüyü üniversitelerde uygulanan lisans programları oluşturmaktadır. Öğretmen yetiştirmede çok önemli bir yeri olan lisans programlarının birçok yönü ile incelenip değerlendirilmesi bu sebeple gereklidir.

2018 yılının Mayıs ayında yüksek öğretim kapsamında yer alan 25 öğretmenlik alanının (Almanca Öğretmenliği, Arapça Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Biyoloji Öğretmenliği, Coğrafya Öğretmenliği, Felsefe Grubu Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, Fransızca Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Japonca Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Özel Eğitim Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Resim- İş Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Tarih Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği) lisans programı yenilenmiştir. Yapılan değişiklikler sonucu programların incelenmesi ve yapılan incelemeler sonrasında değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Çünkü gelecek kuşaklardan alacağımız teminatın yegâne unsuru öğretmendir ve onların alacakları eğitim ile topluma ışık tutmaları gerekmektedir.

Sorumluluklarını bilen etkin ve etkili nesillerin yetişmesinde ilk ve ortaokul programlarımızda önemli bir yeri olan Sosyal Bilgiler dersini verecek olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yetişmesi, yetiştirecekleri nesiller bağlamında çok önemlidir. Bu sebeptendir ki sosyal bilgiler öğretmenlerinin alacakları eğitim bu hedefler boyutunda şekillenmelidir. Çalışmamızın oluşmasında bu düşünce hâkim olmuş ve problem durumumuz şekillenmiştir.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

Sosyal Bilgiler ülkemizde ilk olarak Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi olarak ayrı ayrı okutuldu ise de 1990lı yıllardan itibaren Sosyal Bilgiler Eğitimi olarak birleştirilip ortaokullarda okutulmaya başlanmıştır. Ortaokullarda okutulmaya başlanması ile birlikte yükseköğretimde eğitim fakültelerinde Sosyal Bilgiler Eğitimi adı altında bölüm açma ihtiyacı doğmuş ve ilk olarak Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından 1999 yılında bir Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı hazırlanmıştır. Daha sonra 2005 yılında ilköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ders programlarında yapılan düzenlemelerle birlikte 2006 yılında yeni bir Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı oluşturulmuştur. Günümüze kadar kullanılan bu program ilköğretim programlarının tekrar düzenlenmesi, dünya ve ülkemizde yaşanan gelişim ve değişimler dikkate alınarak tekrar gözden geçirilmiş ve 2018 yılında yeni bir sosyal bilgiler öğretmenliği programı hazırlanmıştır. Çalışma yapılan bu değişim ve gelişimler ile akademisyenlerin düşünceleri üzerine odaklanmış ve problem durumu oluşturulmuştur. Problem durumu şu şekildedir: 2006- 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarının Analizi ve yeni program hakkında akademisyen görüşleri nelerdir?

1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri

- 2006 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarında okutulan derslerin ders gruplarına göre sayısı, oranı ve ders saatleri nasıldır?
- 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında yer alıp 2018 programında yer almayan ve yeni eklenen derslerin adları ve içerikleri nelerdir?
- 2006- 2018 programları karşılaştırıldığında seçmeli derslerin düzenlenmesi nasıldır?
- Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programına ilişkin Akademisyenlerin genel görüşleri nelerdir?
- Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının uygulanmasına ilişkin akademisyen görüşleri nelerdir?

- Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının hedeflerine ilişkin Akademisyen Görüşleri nelerdir?
- Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının içerine ilişkin Akademisyen görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında 2018 yılında yapılan değişiklikleri ortaya çıkarmak ve program hakkında akademisyen görüşlerini alarak programı değerlendirmek ve önerilerde bulunmak.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada, programlar analiz edildikten sonra, çalışmanın ikinci bölümü için görüşme yapılabilen akademisyen sayısı 15 ile sınırlıdır.

Maksimum çeşitleme örneklem belirleme yönteminin kullanıldığı çalışmada, sosyal bilgiler, tarih, coğrafya, tarih eğitimi ve coğrafya eğitimi almış doktor öğretim üyesi, doçent ve profesör unvanlarına sahip öğretim üyeleri ile görüşmeler yapılmıştır. Ancak Sosyal Bilgiler lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu profesör unvanlı bir akademisyene ulaşılamamıştır.

Çalışma İç Anadolu Bölgesinde iki, orta ve batı Karadeniz Bölgesinde üç üniversitede çalışmakta olan öğretim üyeleri ile sınırlıdır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada;

1. Veri toplama aracı, ilgili çalışmalar ve uzman görüşleri ile geçerli ve güvenilirdir.
2. Nitel araştırmalarda evren örneklem kaygısı güdülmez. Görüşme yapılan 15 akademisyenin program hakkındaki düşüncelerini tam olarak yansıttıkları varsayılmıştır. Nitel araştırmacılar çoğunlukla, belirli bir durumun ilerisinde genelleme dahi yapmazlar; ancak, uygulanabilirliğini ölçmek üzere bunu okuyucuya bırakabilirler. Genellemeleri, çoğunlukla kapsam olarak oldukça sınırlıdır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014 (s.s. 24)).

1.5. Tanımlar

Öğretmen: Formal eğitim veren kurumlarda öğretimin verilmesini sağlayan kişidir(Erden, 1993. s.21).

Sosyal Bilgiler: Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler Öğretmeni: İlköğretim 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarda Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük gibi derslerin okutulmasında görevli olan bireylerdir (Koçak, 2002).

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı: İlköğretim II. Kademedeki Sosyal Bilgiler dersi vermek amacıyla Eğitim Fakülteleri, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim dalında okutulan programdır.

II. BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilgiler

Bu bölümde Sosyal Bilgiler dersinin içeriği, tanımı, özellikleri ve kapsamı hakkında bilgi verilecektir.

2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Kapsamı

Sosyal Bilgiler,20. Yüzyıl başları itibari ile sosyal bilimlerin dışında bir disiplin olarak anılmaya başlanmıştır. Özellikle manevi değerleri güçlü ülkesine vatandaşlık bağı ile bağlı bireyler yetiştirme konusunda etkili olacağı düşüncesi ile ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri(ABD)' de ders olarak okutulmaya başlanmıştır.

Sosyal Bilimlerden (Tarih, Coğrafya Vatandaşlık, Siyaset Bilimi, Psikoloji, Sosyoloji, Felsefe, Ekonomi, Antropoloji, İletişim vs.) tam olarak soyutlanmamış ve aksine sosyal bilimlerden beslenmiştir. Sosyal bilgiler dersi ilköğretim okullarında 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda okutulan bir derstir.

Sosyal Bilgiler, bireyleri ve yaşamlarını kendisine konu edinmiştir. Kendi kişiliğimizi ve diğer insanları daha iyi anlamamıza vesile olur. Sosyal bilgileri ifade etmek, coğrafya ya da tarih gibi bir disiplinleri ifade etmekten daha zordur, çünkü sosyal bilgiler disiplinler arası ve çok disiplinli bir uzmanlık alanıdır. Bununla birlikte Sosyal Bilgilerin iki temel belirleyici özelliği mevcuttur. Bunların ilki vatandaşlık yeterliklerini kazandırmak için oluşu ve diğeri ise bütüncül yani disiplinler arası oluşudur.

Sosyal Bilgiler, hemen her yönden değişen ve gelişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen aktif vatandaşlar yetiştirmek hedefiyle sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri bütünleştirerek kullanan bir öğretim programıdır (Öztürk ve Ata, 2009)

Sosyal Bilgiler, eğitim programları aracılığıyla demokratik vatandaşlık değerlerinin ve becerilerinin öğrenciye kazandırılması hedeflenmektedir. Bu çerçevede bilgi temelli ve bilimsel akıl yürütme ile bütünleşmiş yerel ve ulusal anlamış ve evrensel değerlere saygılı bir vatandaş portresi sosyal bilgiler derslerinde öne çıkmaktadır. Tüm bunlara ek olarak, sosyal bilgiler dersleri ile ortaya çıkacak bireyselleşme ve toplumsallaşma, mevcut toplumsal düzeni

sorgulamaksızın, itaat ederek benimseyen bir vatandaş kavramından çok, toplumsal değerleri eleştirebilen, yeni değerler üretebilen, eleştirel ve yaratıcı bir vatandaş öngörüşüne yöneliktir (Yücel Karapınar, 2014).

ABD' de Sosyal Bilgiler ile ilgili bütün araştırmaları yapan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council of the Social Studies (NCSS)) adında bir kuruluş vardır. Genellikle Sosyal Bilgiler üzerine yapılan çalışmalarda özellikle takip edilen kurumun sosyal bilgiler tanımı;" Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için, sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan çalışma alanıdır. Okul programı İçinde Sosyal Bilgiler, Antropoloji, Arkeoloji, Ekonomi, Coğrafya, Tarih, Hukuk, Felsefe, Siyaset Bilimleri, Psikoloji, Din, Sosyoloji ve Sanat, Edebiyat, Matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerin alınarak sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı oluşturulmasını hedefler. Sosyal Bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağımlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır" (NCSS, 1993).

Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilimlerin bulgu ve analizlerinin bir toplumda yaşayan insanlar için gerekli olan temel ve ortak öğeleri kapsar. Bir toplumda yaşayan insanların, o toplumun yaşayışı, ilişkileri, dünya toplumları içindeki yeri, çeşitli uluslarla ilişkileri konusundaki genel bilgilerin önemli bir bölümünü sosyal bilgiler oluşturmaktadır. Ancak Sosyal Bilgiler; Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi (Vatandaşlık Bilgisi) gibi günümüzde ilköğretim programlarında yer alan; gerçekte Sosyal Bilgiler denilen Sosyoloji, Ekonomi, Psikoloji, Antropoloji, Felsefe vb. gibi disiplinlerden seçilerek öğrencilerin seviyesine uygun, daha somut ve yalın özelliklere sahip duruma getirilen konuları içermektedir (Kısakürek, 1997)

Günümüzde özellikle yoksulluk, açlık, savaş, dış ilişkiler, işsizlik, hava ve su kirliliği, toplumsal yaşamdaki bozulmalar, işçi ve tüketici sorunları önemli sosyal sorunları oluşturmaktadır. Sosyal Bilgiler dersleri çocukların bu tür problemlerin farkında olmalarını, niçin bu sorunların çözümünün kolay olmadığını, bu sorunlara çözümler üretirken hesaba katılması gereken değerler ve muhtemel çözümleri farkında olmalarını sağlar (Preston, 1974).

2.1.2.Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihsel Gelişimi

Bu bölümde Sosyal Bilgiler Öğretiminin ortaya çıkışı, dünya ve Türkiye' deki gelişim ve değişim seyri hakkında bilgi verilecektir.

2.1.2.1. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Dünya' da Gelişimi

Sosyal Bilgiler dersine konusunu oluşturan Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi gibi dersler yüzyıllarca farklı toplumlarda ders olarak okutulmuştur. Ancak modern anlamda Sosyal Bilgiler Eğitimi, Avrupa'daki aydınlanma sürecinin ve Sanayi Devrimi' nin doğurduğu toplumsal yapının, bu yapının önemli ölçüde biçimlenmesinde rol oynadığı bir alan olarak ortaya çıkan siyasal, toplumsal, kültürel değişimin ve özellikle de 19. yüzyılda Sosyal Bilimler alanında yaşanan gelişmelerin bir sonucu olarak okulların programlarında yer almıştır (Arslan, 2016, s.s. 8.)

Antik Yunan' a kadar inen okul geçmişine rağmen, Sosyal Bilgilerin kapsamına giren derslerin yaygın olarak okul programlarına girişi, büyük ölçüde XIX. yüzyıla kadar bütün ülkelerde Tarih ve Coğrafya gibi adlarla tek disiplinli program anlayışına göre yapılandırılmıştır (Öztürk, 2007).

Sosyal bilgiler bir ders adı olarak ilk kez 1916 yılında ABD' de kullanılmıştır (Moffatt, 1957). Bu tarihten itibaren de Sosyal Bilgiler dersi tam olarak Tarih ve Coğrafya kapsamından çıkamamıştır. ABD' de 1930'lu ve 1940'lı yıllara kadar bu şekilde devam eden Sosyal Bilgiler Eğitimi, ortaya çıkan yeniden kurmacı ve çocuk merkezli eğitim anlayışları ile birlikte biraz da olsa tarih ve coğrafya sınırlandırmasından çıkarılmıştır.

1940'lı yıllardan sonra ne kadar geliştirilmeye çalışılsa da Sosyal Bilgiler dersi dönemin eğitimcileri tarafından eleştirilmeye devam etmiştir. Bu eleştiriler sonucunda " Yeni Sosyal Bilgiler" adı altında bir yenilenme süreci başlatıldı. Bu yenilenmenin doğmasında Bruner'in buluş yoluyla öğrenme kuramının katkısı olmuştur. Bu hareketin sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde Tarih ve Coğrafya derslerinin ağırlığı azaltıldı: bu duruma karşılık Sosyoloji, Antropoloji, Ekonomi, Siyaset Bilimi ve Sosyal Psikoloji gibi derslere verildi (Safran, 2014, s.s. 8.). Sosyal bilgiler öğretiminde de tümdengelim ve anlatım yöntemi yerine, tümevarım ve araştırma yöntemlerine önem verilmiştir. 1980'li yıllarda bu oluşum pek kabul görmeyince geleneksel anlayışa bir geri dönüş olmuştur. 1994 yılında ise ABD' de Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi, Sosyal Bilgiler Programı için tematik standartlar belirlemiş ve bundan sonraki programlar bu temel üzerine inşa edilmiştir (Erden, Tarihsiz; Öztürk ve Dilek, 2005).

Sosyal Bilgiler dersi günümüzde halen ABD, Türkiye, Japonya, Kanada, Avustralya ve Güney Kore gibi ülkelerde okutulmaktadır.

2.1.2.2. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Türkiye' deki Gelişimi

Türk Eğitim Tarihinde Sosyal Bilgilerin gelişimine baktığımızda, Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinden önce, toplumsal hayatla ilgili bazı bilgi ve kurallarla gelenek ve göreneklerin çocuk ve gençlere öğretildiğini görüyoruz. İslamiyet' in kabulünden sonra ise, daha çok İslam dininin temelleri doğrultusunda nesiller yetiştirilmiştir (Sözer, 1998).

Vatandaş yetiştirme kapsamı dışında ders olarak baktığımızda ise Sosyal Bilimler içerisinde var olan Tarih, Coğrafya gibi derslerin Osmanlı Dönemi' nden beri var olduğunu görüyoruz. Genellikle medreselerde dini eğitimin hâkim olduğu Osmanlı Devleti'nde son birkaç yüzyılda açılan okullarda özellikle askeri amaçlı açılan okullarda Tarih, Coğrafya gibi dersler askeri öğrencilere okutulmaya başlanmıştır.

Osmanlı Devleti'nde eğitimi iyileştirme hareketleri ilk olarak askeri alanda olmuştur. Sosyal Bilimlerin Türkiye' ye girişi de Osmanlı Ordusu'nun modernleşmesine yardımcı olmak ve gereksinim duyulan çağdaş teknolojiye hâkim bireyler yetiştirmek üzere açılan askeri okullarda olmuştur. İlk ve ortaöğretim seviyesinde Sosyal Bilgiler ve yükseköğretim seviyesindeki "Sosyal Bilimler" e ilişkin bazı konuları barındıran derslerin öğretimi de ilk olarak bu okulların ilk örneklerini teşkil eden " Mühendishaneler" ve "Mekteb- i Tıbbiye" nin programlarında yer alan derslerde okutulmuştur (Aslan, 2016).

Askeri okullar dışında eğitim verilen okullarda Sosyal Bilimler okutulmuş ise de modern anlamda bir eğitim söz konusu olmamıştır. Ders saatleri bir saat ile kısıtlı kalmış olan Tarih, Coğrafya ve Felsefe gibi ilimler dönemin şartlarına göre düzenlenmemiştir (Aslan, 2016).

II. Abdülhamid' in saltanatı yıllarında eğitimin çağdaşlaşması adına ciddi çalışmalar yapılmıştır. Bir diğer yandan ise her kurumda olduğu gibi eğitim kurumları da ciddi bir denetim ve kontrol altına sokulmuştur. Bu kontrol ve denetimin esas sebebi Fransız İhtilali ile ortaya çıkan bağımsızlıkçı ve ayrılıkçı düşüncelerin özellikle gayrimüslim tebaada daha fazla yayılmasının önüne geçmektir. Bu kısıtlamalar ile bazı dersler kaldırılmış bazılarında ise ders saatlerine kısıtlamalar getirilmiştir. Tarih, coğrafya, felsefe, yağmur, kar gibi atmosfer olaylarını, kaldıraç, çukruk gibi fizik konularını, toprak, kayalar, canlılar

vs. gibi konuları içeren "İlm- i Eşya" gibi dersler lüzumsuz görülerek programlardan kaldırılmıştır. 1883- 1884 eğitim öğretim yılından başlayarak devletin gereksinim duyduğu yurttaş tipini yetiştirebilmek için din ve ahlak derslerinin sayıları ve ders saatleri artırılmıştır (Akyüz, 2016).

II. Meşrutiyet Dönemine gelindiğinde ise eğitim öğretimle ilgili farklı düzenlemelere gidilmiştir. Sosyal bilimlere ait dersler dönemin şartlarına göre modernize edilmiş, okullarda ders hacmi olarak büyütülmüş ve ders saatleri artırılmıştır. Özellikle tarih dersleri iyileştirilmiş ve dönemin şartlarına göre düzenlemeler yapılmıştır (Aslan, 2016. s.s. 23).

Cumhuriyetin ilanından sonra yeni Türk devletinin düşünce yapısını genç nesillere benimsetmek, milli, manevi ve ahlaki vecizeler ile donatılmış, fikri, vicdanı hür kuşaklar yetiştirmek amacıyla 1926 senesinden itibaren hazırlanan programlarda Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi (1924 programında yer alan Musahabat-ı Vataniye dersleri 1926' da Yurt Bilgisi dersi haline çevrilmiştir) derslerine yer verilmiştir (Bilgili, 2008). Bu dersler, 1926, 1930, 1932, 1936 ve 1948 yıllarında düzenlenen programlarda tek disiplinli öğretim anlayışına göre okutulmuştur (Kılıçoğlu, 2016. s.s. 9).

1953'te Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri programlarında Sosyal Bilgiler ifadesi kullanılmıştır. Ancak parantez içinde ilgili dersler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Bilgisi) de yazılmıştır (Altunya, 2006:386).

1962'de ise o zaman için çok önemli yenilikçi bir değişim gerçekleşmiş, ilkokul 4. ve 5. sınıflarda "Toplum ve Ülke İncelemeleri" dersi getirilmiştir, 1968'de adı sosyal bilgilere çevrilerek, tarih, coğrafya ve vatandaşlık üniteleri arka arkaya sıralanmıştır (Ata,2007). 1962 ve 1968 yılındaki oluşumların ABD'deki "Yeni Sosyal Bilgiler" reform hareketlerinden etkilendiği söylenebilir (Erden, Tarihsiz; Öztürk ve Otluoğlu, 2005)

1968 senesinden itibaren ilkokullarda, 1975 senesinden itibaren de ortaokullarda okutulmaya başlanan Sosyal Bilgiler dersi 1985 senesinde II. Kademe Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi dersleri olarak verilmiştir. 1997- 1998 öğretim yılından sonra ise 4, 5, 6, 7. sınıflarda tekrar Sosyal Bilgiler dersi olarak okutulmasına başlanmıştır (Safran, 2011 s.s.13).

Günümüzde Sosyal Bilgiler dersi eğitimi devam etmektedir. 1998 yılından sonra 2005 yılında, yeni Sosyal Bilgiler programı yapılmış ve 4. sınıftan 7. sınıfa kadar bütün sınıf düzeylerinde okutulmuştur. Yapılandırıcı eğitim anlayışına

uygun olarak hazırlanan program 2017 yılında yeni bir ilköğretim Sosyal Bilgiler Programı oluşturulana kadar kullanılmaya devam etmiştir.

2.1.2.3. Cumhuriyet' in İlanından Günümüze İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Yaşanan Değişim ve Gelişmeler

Dünden bugüne eğitim programlarına baktığımızda bütün ders programlarında zaman zaman yenilenme ve değişmelerin olduğunu görüyoruz. Bu durum Sosyal Bilgiler dersi için de geçerli olmuştur.

Cumhuriyet'e geçiş ile birlikte gerek ilkokullarda gerekse ortaokul müfredat programlarında yer alan derslerin tamamının içeriğinde köklü değişiklikler yapılmıştır (Dilek, 2016. S. 26). Yeni devletin yapısına ve amaçlarına uygun eğitim sisteminin, eğitim anlayışının ve bunu temsil eden eğitim programlarının ve ders kitaplarının oluşturulması biraz zaman almış ancak 1924 yılında Tevhid- i Tedrisat Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra mümkün olabilmıştır (Aslan, 2010, 2011).

Sosyal Bilgiler Eğitim programlarına baktığımızda ise Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren bazı değişikliklerden geçerek günümüze değin sistem içerisinde yer aldığını görüyoruz.

1924 yılında yayınlanan ilk mektepler programı içerisinde Sosyal Bilgiler ders konularını içeren derslerin; Tarih, Coğrafya, Malumat-ı Medeniye Ve Ahlakiye Ve Dürus- l Eşya dersleri olarak okutulduğu görülmektedir (İstanbul, 1340 (1924): Akt: Aslan, 2016). 1924 Programına göre Tarih dersi ortaokul birinci ve ikinci sınıflarda haftada iki saat, üçüncü sınıflarda üç saat, Coğrafya dersi birinci sınıflarda haftada iki saat, ikinci ve üçüncü sınıflarda birer saat, Malumat- l Vataniye dersi ortaokul ikinci ve üçüncü sınıflarda haftada birer saat olarak okutulmuştur (Sönmez, 1998).

1920' li yıllarda dünyaca ünlü Amerikalı eğitimci John Dewey Türkiye' ye gelmiş ve eğitim alanında önemli araştırma ve çalışmalara imza atmıştır. 22 Ağustos 1924'te Türkiye Muallimler Birliği tarafından Ankara' da düzenlenen kongreye de katılmış, Gazi Mustafa Kemal Paşa ile de görüşmeler yaparak eğitim alanında görüş ve düşüncelerini oldukça ayrıntılı olarak paylaşmıştır. Dewey tarafından hazırlanan raporun etkisi ile 1926 yılında ilkokulların müfredat programlarında oldukça önemli değişikliklere gidilmiştir (Ata, 1998).

1926 programında ilkokullar müfredat programında, üçüncü sınıfların programında yer alan Tarih, Coğrafya dersleri ve tüm sınıfların programında yer

alan Müsahabat- I Ahlakiye Ve Malumat- I Vataniye dersi ile Tabiat Tetkiki, Ziraat, Hıfzıssıhha derslerine ilişkin bazı konular birleştirilerek "hayat bilgisi" adını almış ve ilkokulların ilk üç yılında okutulmaya başlanmıştır (Aslan, 2016, s. 25).

1926 ilk Mekteplerin Müfredat Programı" 1930, 1936, 1948' de günün ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda yapılan bazı değişikliklerle güncellenmiştir. 1936 yılında "Ev İdaresi" nin adı "Aile Bilgisi" olarak değiştirilmiştir. İlkokul programlarında bu süre içerisinde yapılan değişimler daha çok Türkiye' de siyasal, kültürel ve toplumsal gelişmeler ile doğrudan ilişkilidir. Harf Devrimi, Güneş Dil Teorisi ve Türk Tarih Tezi gibi, kültürel, siyasal ve sosyal yapı üzerinde köklü değişimlere yol açan devrimlerin etkileri ve bunların topluma aktarılmasına ilişkin çabalar bütün eğitim kurumlarında verilmekte olan derslerin programlarını ve öğretim amaçlarını da oldukça etkilemiştir (Aslan, 2016, s. 28).

1948- 1949 öğretim yılında yürürlüğe giren 1948 İlkokul Programı,20 sene herhangi bir değişime uğramadan en uzun süre kullanılan ilkokul programı olmuştur (Aslan, 2016, s. 28). 1948 ilkokul programında "Yurt Bilgisi" dersinin ismi "Yurttaşlık Bilgisi" olarak değiştirilmiştir. Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri ayrı disiplinler olarak okutulmuştur (Aslan, 2016, s.29).

Sosyal Bilgiler dersinin toplu olarak okullarda okutulması adına 1940'lı ve 1950'li yıllarda bazı çalışmalar yapılmış olsa da istenilen amaca ulaşılamamıştır.

1960'lar toplulaştırılmış Sosyal Bilgiler anlayışının Türkiye'de uygulanmaya başlandığı bir dönem olmuştur. 1962 senesinde ilkokullar için taslak bir program oluşturulmuştur. Bu taslakta Sosyal Bilimleri konu edinen dersler "Toplum Ve İncelemeleri", adı altında dördüncü sınıflarda altı, beşinci sınıflarda beş saatlik bir ders olarak bütünleştirilmiştir.

1962 senesinde yapılandırılan taslak üzerine yapılan çalışmalar ilerleyen yıllarda da devam etmiştir. Yapılan çalışma ve değerlendirmeler sonucu "1968 İlkokul Programı" kabul edilmiştir. Bu programda 1962 program taslağında "Toplum ve Ülke İncelemeleri" dersinin adı "Sosyal Bilgiler" olarak değiştirilmiş ve 1962 program taslağında dördüncü sınıflarda altı, beşinci sınıflar için haftada üç saat olarak belirlenmiştir (MEB, 1968).

1980'lere geldiğimizde dönemin siyasal yapılanması içerisinde derslerde milli duyguların daha hâkim olduğunu görüyoruz. 1981 yılından itibaren ise ders bazında bazı düzenlemelere gidilmiştir.1981 senesinde önceleri sosyal bilgiler dersi içerisinde okutulan "Türk Devrimi" ve "Türkiye Cumhuriyeti Tarihi" konuları ayrı bir ders olarak verilmeye başlanmıştır. Aynı amaçlar doğrultusunda "Türkiye

Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” dersi müfredata eklenmiştir (Aslan, 1992).

23084 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 18 Ağustos 1997 Tarih ve 4306 sayılı kanun ile 1997- 1998 öğretim yılından itibaren sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz eğitime geçilmiş ve ilk ve ortaokullar “İlköğretim Okulu” adı altında birleştirilmiştir. Bu karar ile programlar yeniden düzenlenmiş ve 1998’ de uygulanmaya başlanmıştır. Yeni programda ortaokullarda okutulmakta olan Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri kaldırılarak “Sosyal Bilgiler” olarak yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenleme ile ilköğretim 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda haftada 3 saat sosyal bilgiler dersi konmuştur. Yine 7 ve 8. Sınıflara haftada 1 saat “Vatandaşlık ve İnsan Hakları” ve 8. Sınıfta haftada 2 saat “T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” dersleri okutulmuştur. Bu program 2005 yılına kadar izlenmiştir (Aslan, 2016, s. 34).

2005 Sosyal Bilgiler Programı, özellikle 2009 yılında üzerinde bazı değişiklikler yapılmış olsa da 2017 yılına kadar kullanılmıştır.

Bir sonraki başlığımızda 2017 İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programında 2018 yılında yapılan güncelleme ile ilgili detaylı bilgi verilecektir.

2.1.3. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi İlköğretim Programı Hakkında Bilgi

Bu bölümde sosyal bilgiler dersinin ilköğretim programında yer alan; özel amaçlar, program uygulanırken dikkat edilecek hususlar, öğrenme alanları, değerler, beceriler ve kazanımlar isim ve içerikler maddeler halinde anlatılacaktır.

2.1.3.1. Sosyal Bilgiler Dersi İlköğretim Programı’nın Özel Amaçları:

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nu Türk Millî Eğitimi’nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (MEB, 2018).

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,
2. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti’nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,

4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,
5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,
6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,
7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,
9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri,
13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,
14. Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri,
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,

16. Millî, manevî değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,

17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,

18. Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır.

2.1.3.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar:

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi beklenmektedir.

1. Sosyal Bilgiler öğrenme alanlarında; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimler ile insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi konuları bütünleştirilmiş olarak ele alınmaktadır. Konular tarih, coğrafya, insan hakları ve vatandaşlık diye ayrı ayrı değil, disiplinler arası yaklaşımla işlenmelidir.

2. Kazanımların gerçekleştirilmesinde "yerellik, güncellik, disiplinler arası, yansıtıcı sorgulama, geçmiş- bugün-gelecek bağlantısı, zaman-süreklilik-değişim ve esneklik" gibi Sosyal Bilgiler öğretiminin temel ilkeleri dikkate alınmalıdır. Vurgulanan bu ilkeler açısından gerektiğinde işleniş sürelerinde değişiklik yapılabilir.

3. "Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler" ve "yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler" anlayışlarına önem verilmelidir. Öğrencilere, sosyal bilimcilerin (coğrafyacının, tarihçinin vb.) kullandıkları bilimsel yöntemler sezdirilmelidir. Okulun içindeki ve dışındaki olaylardan yararlanılarak öğrenciler sık sık gerçek hayat problemleri ve çelişkili durumlarla karşılaştırılmalı ve karşılaştıkları sosyal problemler üzerine yansıtıcı düşünceleri sağlanmalıdır.

4. Program'da değer ve beceriler kazanımlarla bire bir ilişkilendirilmiştir. Ancak değer ve beceri öğretiminin hayat boyu öğrenme çerçevesinde ele alınması için söz konusu değer veya beceriler uygun görülen farklı kazanım ve öğrenme alanlarıyla da ilişkilendirilmelidir.

5. Program'da kavram öğretimi önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle kavram öğretiminde sınıflamalar ve farklı kavram öğretimi yaklaşımları dikkate alınmalıdır. Anlam karmaşası, kavram karmaşası ve kavram yanlışlarının giderilmesine yardımcı olunmalıdır.

6. Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığı ve milli bilinçleri geliştirilmelidir.

7. Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmelidir. Bu çalışmalar okulun yakın çevresinden (okul bahçesi gibi) pazaryerine, resmî dairelere, fabrikalara, sergilere, arkeolojik kazı alanlarına, atölyelere, müzelere ve tarihî mekânlara (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları, sanal müze gezisi vb.) yönelik olabilir. Ayrıca uygun konularda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları da yapılmalıdır.

8. Efsane, destan, masal, atasözü, halk hikâyesi, türkü ve şiir gibi türlerden yararlanılarak Sosyal Bilgiler dersi edebî ürünlerle desteklenmelidir. Öğrenciler; konuları sevdirecek roman, tarihî roman, hikâye, hatıra, gezi yazısı ve fıkra gibi edebî ürünler okumaya teşvik edilmelidir. Ayrıca uygun görülen kazanımlar resim, musiki, minyatür, gravür, hat, heykel, mimari, tiyatro, sinema gibi geleneksel veya modern sanat ürünleriyle desteklenmelidir.

9. Kazanımlarla ilgili güncel ve tartışmalı konular, farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileriyle ilişkilendirilerek sınıfa taşınabilir.

10. Son yıllarda dijital teknolojiye bağlı olarak vatandaşlık hak ve sorumluluklarıyla ilgili yeni durumlar (dijital vatandaşlık, e-Devlet, sanal ticaret, sosyal medya vb.) ve birtakım sorunlar (dijital bölünmüşlük, kimlik hırsızlığı, kişisel bilginin gizliliği, siber dolandırıcılık, siber zorbalık vb.) ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin dijital vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmek amacıyla konuyla ilgili ders içi ve ders dışı etkinliklere yer verilmelidir.

2.1.3.3.Öğrenme Alanları:

Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapıdır (MEB, 2018). 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 9 öğrenme alanından oluşur iken 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 2018 yılında yapılan güncelleme göre öğrenme alanı sayısı 7 tnedir.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Programındaki Öğrenme Alanları

ÖĞRENME ALANLARI	
Birey ve Toplum	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Kültür ve Miras	Etkin Vatandaşlık
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Küresel Bağlantılar
Bilim, Teknoloji ve Toplum	

(MEB, 2018)

2.1.3.4. Değerler

2005 Sosyal Bilgiler Programında değer, bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlar olarak tanımlanmıştır.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Programındaki Değerler

DEĞERLER	
Adalet	Estetik
Aile birliğine önem verme	Özgürlük
Bağımsızlık	Saygı
Barış	Sevgi
Bilimsellik	Sorumluluk
Çalışkanlık	Tasarruf
Dayanışma	Vatanseverlik
Duyarlılık	Yardımseverlik
Dürüstlük	Eşitlik

(MEB, 2018)

2.1.3.5. Beceriler:

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre beceri, uygun öğrenme ve öğretim ortamında bireyin, hazırbulunuşluk düzeyine göre düşünsel ve davranışsal bir çabaya girmesi sonucu bir işi kolaylıkla ve ustalıkla yapar hale gelmesidir.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Programındaki Beceriler

BECERİLER	
Araştırma	Kanıt kullanma
Çevre okuryazarlığı	Karar verme
Değişim ve sürekliliği algılama	Konum analizi
Dijital okuryazarlık	Medya okuryazarlığı
Eleştirel düşünme	Mekânı algılama
Empati	Öz denetim
Finansal okuryazarlık	Politik okuryazarlık
Girişimcilik	Problem çözme
Gözlem	Sosyal katılım
Harita okuryazarlığı	Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
Hukuk okuryazarlığı	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
İletişim	Yenilikçi düşünme
İş birliği	Zaman ve kronolojiyi algılama
Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	

(MEB, 2018)

2.1.3.6.Kazanımlar:

2017 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında 2018 yılında yapılan güncelleme ile 2017 programından dört kazanım çıkarılmış, 30 kazanımın cümlesi değiştirilmiş, 4 kazanım cümlesinin yeri değiştirilmiş, 13 yeni kazanım cümlesi eklenmiş, 16 açıklama cümlesi değiştirilmiş ve 4 açıklama cümlesi programdan çıkarılmıştır (Turan, 2018).

2017 programında 2018 yılında yapılan güncelleme ile 4. sınıflarda 33, 5. sınıflarda 33, 6. Sınıflarda 34, 7. Sınıflarda 31 adet olmak üzere Sosyal Bilgiler dersinde toplamda 131 adet kazanım bulunmaktadır.

2.2. Öğretmen Yetiştirme

Bu bölümde dünden bu güne Türkiye' de öğretmen yetiştirme ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni yetiştirme uygulama ve politikalarından bahsedilecektir.

2.3.1. Geçmişten Günümüze Türkiye' de Öğretmen Yetiştirme

İnsanlık tarihi var olduğundan beri öğretmenlik, toplumsal değerlerin gelecek nesillere anlatıcısı olmuştur. Öğretmenler eğitimin başlatıcısı, geliştiricisi ve uygulayıcısı olarak eğitim sisteminin en önemli parçası olmuştur. Nitelikli öğretmen yetiştirme çabası ve kaygısı her daim toplumlar için önemli olmuştur.

Ülkemizde de öğretmenlik mesleği her zaman kutsal sayılmış ve öğretmen yetiştirme adına dönemsel olarak farklı politikalar uygulanmıştır.

İlk öğretmen yetiştirme uygulamalarının Osmanlı Devleti zamanında başladığını görüyoruz. İlk olarak Fatih Sultan Mehmet döneminde (1451- 1481) öğretmen yetiştirme adına çalışmalar yapılmıştır. Eyüp ve Ayasofya Medreselerinde, sıbyan okulu öğretmeni olacaklar için, genel medrese programından farklı bir program geliştirilmiştir. Öğretmen olacaklar için yapılandırılan eğitim programına ana derslerin yanında, öğretmen kalitesini geliştirmeyi amaçlayan "Adab- ı Muhasebe ve Usul- i Tedris" dersi getirilmiştir. "Tartışma Kuralları ve Öğretim Yöntemleri" olarak tercüme edilebilecek bu ders öğretmen adaylarının iletişim ve öğretim yöntemleri bilgi ve becerisi kazandırılması amaçlanmıştır (Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2017 s. 4).

Öğretmen yetiştirmek için ilk okul Tanzimat Dönemi'nde (1839- 1876) açılmıştır. II. Mahmut döneminde (1808- 1839) medresenin yanında Rüştîyeler

açılmıştır. Bu durum sonucunda açılan okullarda eğitim verebilmek için öğretmen yetiştirme amaçlı okulların açılması sonucunu doğurmuştur. 16 Mart 1848' de "Darümuallimin- i Rüşdi" adıyla Maarif Nezaretine bağlı olarak ülkedeki ilk öğretmen okulu İstanbul' da açılmıştır. Sonrasında 1868 senesinde Sıbyanokullarına öğretmen eğitmek hedefiyle İstanbul' da Darümuallimin- i Sıbyan ve Kız Rüştîyeleri eğitime başlayınca bu okullara öğretmen eğitmek üzere 1870 senesinde Darümuallimat ismiyle bir kız öğretmen okulu açılmıştır (Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2017 s. 4).

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte öğretmen yetiştirme politikaları üzerinde biraz daha fazla durulmuştur. Ankara'da Müzik Öğretmen Okulu (1925), Konya'da Orta Öğretmen Okulu (1926), Kayseri'de (1926) ve Denizli'de (1927) Köy Öğretmen Okulları açılmıştır. Konya'daki okul Ankara'ya taşınarak 1930'larda eğitim enstitüsüne (Gazi Eğitim) dönüştürülmüş ve 1940'lı yıllarda yeni eğitim enstitüleri açılmaya başlanmıştır. 1934'te Kız Meslek Öğretmen Okulu ve 1936'da, Erkek Meslek Öğretmen Okulu açılmış; köylere öğretmen yetiştirmek üzere, askerliklerini onbaşı ya da çavuş olarak tamamlayan köy gençleri 1936'da eğitimlik kurslarına alınmaya başlanmıştır (Okçabel, 2004).

1940 senesine gelindiğinde ise nüfusun çoğunluğunun köylerde yaşıyor olması sebebi ile köy yaşamına yönelik bir öğretmen tipi yetiştirmek üzere ilkökul sonrası beş yıllık bir eğitimi kapsayan Köy Enstitüleri açılmıştır. 1940 ve 1948 yılları arasında 21 köy enstitüsü açılmış ve 17341 öğretmen yetiştirilmiştir (Karslı ve Güven, 2011). Zamanla programında bazı değişikliklere gidilen Köy Enstitüleri 1952 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanlığınca bazı gerekçeler gösterilerek kapatılmıştır. 1952- 1953 ders yılından itibaren Köy Enstitüleri önemli oranda genel bilgi derslerine yöneltilmiş, Şubat 1954'te de 6234 sayılı Kanun ile tümüyle geleneksel ilk öğretmen okulları ile birleştirilmiştir (Akyüz, 2016 s. 396).

1960'larda mesleki öğretmen okulları yüksek öğretmen okullarına çevrilmiştir. 1965 yılında Ankara Üniversitesinde bir Eğitim Fakültesi kurulmuştur. 1970'lerde, Boğaziçi, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversiteleri öğrencilerine öğretmenlik sertifikası verecek ve eğitim uzmanlıkları alanında lisansüstü programlar yürütecek eğitim bilimleri bölümleri açılmıştır. Lise dengi olan ilk öğretmen okulları 1974 yılında kapatılarak iki yıllık eğitim enstitülerine, 1970 sonlarında da yüksek öğretmen okulları kapatılarak 4 yıllık eğitim enstitülerine dönüştürülmüştür (Okçabel, 2004).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1973) ile bütün öğretmen adaylarına yükseköğrenim alma şartı getirilmiştir. Bu sebeple 1974' ten itibaren iki yıllık eğitim enstitüleri kurulmaya başlamıştır. (Karslı ve Güven, 2011).

1975- 1980 yılları arası dönemde yaşanan siyasi gerginlikler eğitim ortamına da yansımıştır. 1982 senesinde üniversitelerin kurulması ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan öğretmen yetiştirme sorumluluğu "Eğitim Yüksek Okulları" adı altında üniversitelere devredilmiştir. Yüksekokullarının 2 yıl olan eğitim süresi 1989 senesinde dört yıla çıkarılmıştır.

1998 yılına gelindiğinde Eğitim Fakültelerinin daha çok Fen- Edebiyat Fakültesi eğitim sistemine göre yapılandırılması, 1997 yılında ilköğretimin 8 yıl zorunlu olması ile öğretmen yetiştirme politikalarında bazı düzenlemeler yapılması gerekmiştir. Yeni düzenlemeler ile ülkenin eğitim ihtiyacına göre fakültele öğrenciler yerleştirilmiş ve öğretmenlerin niteliksel özellikleri arttırılmaya çalışılmıştır. Yeni düzenlemeler ile çok önemsenmeyen formasyon dersleri üzerinde çalışmalar yapılmış ve programdaki yeri ve önemi arttırılmıştır.

Bütün bu gelişmelerle birlikte 1990'lı yılların sonuna gelindiğinde Avrupa merkezli olmak üzere yükseköğretimde bölgesel olarak birlik yakalamak amacı ile Bologna Süreci başlatılmıştır. Avrupa'nın Yükseköğretim alanında en gerçekleşmesini istediği şey, üye ülkelerin eğitim sistemlerinin tek tip yükseköğretim sistemi haline getirilmesidir. Avrupa Yükseköğretim Alanı'nda nihai olarak hedeflenen, çeşitlilik ile birlik arasında bir denge kurmaktır. Amaç, yükseköğretim sistemlerinin kendilerine özgü farklılıkları korunarak birbirleriyle karşılaştırılabilir olması ve uyumlu hale getirilmesinden ibarettir. Bu şekilde, bir ülkeden yada yükseköğretim sisteminden bir diğerine geçişin kolaylaşması ve böylece öğrenciler ve öğretim görevlilerin hareketliliği ve istihdamının artırılması planlanmaktadır (YÖK, 2010).

Bologna Süreci'nin temelleri, 1998 yılında Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Eğitim Bakanlarının Sorbonne'da gerçekleştirdikleri toplantı sonunda yayımlanan Sorbonne Bildirisi ile atılmıştır. Avrupa'da ortak bir yükseköğretim alanı yaratma fikri ilk kez bu bildiri ile ortaya çıkmıştır. Ancak, Bologna Süreci resmi olarak 1999 yılında Bologna Bildirisi'nin 29 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu Bakanları tarafından imzalanması ve yayımlanması ile başlamıştır. Bologna Süreci'nin temel hedeflerinden altısı bu bildiri ile ilan edilmiştir. Bu hedefler:

1. Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi)
2. Yükseköğretimde Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek
3. Avrupa Kredi Transfer Sistemini (AKTS) (*European Credit Transfer System, ECTS*) uygulamak
4. Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak
5. Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak
6. Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek(YÖK, 2010).

Bu amaçların yanı sıra Bologna Sürecine uyum sağlamaya çalışan Ülkelerde gerçekleştirmeyi hedeflediği 10 eylem başlığı mevcuttur. Bunlar:

1. Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi)
2. Yükseköğretimde Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek
3. Avrupa Kredi Transfer Sistemini (European Credit Transfer System, ECTS) uygulamak
4. Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak
5. Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak
6. Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek
7. Yaşam boyu öğrenimi teşvik etmek
8. Öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece aktif katılımını sağlamak
9. Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın cazip hale getirmek

10. "Avrupa Araştırma Alanı (European Research Area, ERA) ile Avrupa Yükseköğretim Alanı (European Higher Education Area, EHEA) arasında bir bağ kurmak ve Doktora çalışmaları yürütmektir (YÖK, 2010).

Değişimin ve gelişimin bir sonunun olmaması sebebi ile zamanın ilerlemesi ve gelişmesi sonucunda 2006 yılında gelindiğinde uygulanan programın yetersiz kalması sebebi ile öğretmen yetiştirme boyutunda yeni çalışmalar yapılmıştır. 5-11 Mart 2006 tarihlerinde 7 gün süren "Eğitim Fakülteleri Program Geliştirme Çalıştay" düzenlenmiş ve yeni öğretmen yetiştirme program taslağı hazırlanmıştır (YÖK, 2006). Bu düzenleme ile öğretmen yetiştirme programlarında alan bilgisi kapsamı % 50- 60, öğretmenlik meslek bilgisi % 25-30, genel kültür dersleri ise 15- 20 arası yüzdeler ile programda yer edinmişlerdir. Programdan yan alan uygulaması kaldırılmış, üniversitelere ders belirleme hakkı verilmiş, öğretmen adaylarına alan uygulaması hakkı verilmiş ve topluma hizmet dersi getirilmiştir.

Gelinen süreçte öğretmen yetiştirme ve öğretmen yeterlilikleri tek bir alana bağlı olmaksızın genel yeterliklere, alan bilgisi ve alan eğitimi bilgisi yeterlikleri eklenmiş, böylece bütün alanları kapsayan bir metin oluşturulmuştur.

Yapılan bu düzenleme ve yeniliklere istinaden ülkemizin önümüzdeki süreçlerde eğitim boyutunda yapacağı yenilik ve değişimleri genel olarak ifade eden 2023 eğitim politikalarında da öğretmen yeterlilikleri üzerinde durulmuş ve öğretmen yetiştirme noktasında da bazı kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler, öğretmen ve okul yöneticilerinin mesleki gelişimleri boyutunda ele alınmıştır. Bahsi geçen kriterler maddeler halinde aşağıda belirtilmiştir.

ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN MESLEKİ GELİŞİMLERİ YENİDEN YAPILANDIRILMASI BOYUTUNDAKİ KRİTERLER

1. Yükseköğretim Kuruluyla yapılacak iş birliği çerçevesinde sıralamada üst dilimde yer alan öğrencilerin eğitim fakültelerine yerleştirilmesine yönelik iyileştirmeler gerçekleştirilecektir.
2. Öğretmen ve okul yöneticilerimiz için yatay ve dikey kariyer uzmanlık alanları yapılandırılacaktır.
3. Yatay ve dikey kariyer basamaklarına yönelik lisansüstü düzeyde mesleki uzmanlık programları açılacaktır.
4. Öğretmen ve okul yöneticilerimizin genel ve alana yönelik becerilerini iyileştirmek için lisansüstü düzeyde mesleki gelişim programları tasarlanacaktır.

5. Öğretmen ve okul yöneticilerimizin mesleki gelişimlerini sürekli desteklemek üzere üniversitelerle ve STK'larla yüz yüze, örgün ve/veya uzaktan eğitim iş birlikleri hayata geçirilecektir.
6. Sertifikaya dayalı "Pedagojik Formasyon" uygulaması kaldırılacak ve yerine yurt sathında kolay erişilebilir lisansüstü düzeyde "Öğretmenlik Mesleği Uzmanlık Programı" açılacaktır. Bu program mesleki gelişim çerçevesinde Millî Eğitim Bakanlığında öğretmenlik hakkı kazanan adaylara uygulanmaya başlayacaktır.
7. Öğretmen ve okul yöneticilerimize yönelik bazı hizmet içi eğitim faaliyetleri, katılıma ilişkin belgelendirme uygulamasından ayrılarak üniversiteler aracılığıyla akredite sertifika programlarına dönüştürülecektir.
8. Yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği içinde 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak üzere ihtiyaç duyulan alanlarda öğretmenlere yönelik lisansüstü düzeyde yan dal programları açılacaktır.
9. Eğitim fakültelerinde yürütülen okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümlerindeki hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının yeniden yapılandırılmasına öncelik verilecektir.
10. YÖK ile yürütülecek iş birliği ve koordinasyon çerçevesinde, Türkiye genelinde belirlenecek ölçütleri taşıyan eğitim fakültelerinde, öğretmen yetiştirme programları, öğretmenlik uygulaması merkeze alınıp özel olarak yeniden yapılandırılacaktır.
11. Millî Eğitim Bakanlığı, gerekli altyapı hazırlandıktan sonra eğitim fakültelerinin hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının okullardaki ihtiyaç doğrultusunda, uygulama ağırlıklı olmasını atamaya esas koşullar arasında değerlendirecektir.
12. YÖK ile yapılacak iş birliği ve koordinasyon çerçevesinde Yükseköğretim Kalite Kurulunun üniversite ziyaretlerinde sadece eğitim fakülteleri ile sınırlı olmak kaydıyla Millî Eğitim Bakanlığı üst düzey yetkilileri de değerlendirme ekibinde yer alacaktır.
13. Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarına eğitim hizmeti götürecek öğretmenlerimiz için mesleki gelişim programları oluşturulacaktır.
14. Millî Eğitim Bakanlığı, gerekli altyapı hazırlandıktan sonra eğitim fakültelerinin hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının okullardaki ihtiyaç doğrultusunda, uygulama ağırlıklı olmasını atamaya esas koşullar arasında değerlendirecektir.

Günümüze gelindiğinde öğretmen yetiştirme kurumları halen Eğitim Fakülteleridir. Genellikle süresi 4 yıl olan bu eğitim kurumlarından mezun olan

öğretmenler girdikleri Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) sonuçlarına göre görevlerine başlamaktadırlar.

2017 yılında Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün (Ankara) yayınladığı öğretmen yeterlilikleri şu şekildedir:

Tablo 4. Meslek Bilgisi

A1. Alan Bilgisi
Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.
A2. Alan Eğitimi Bilgisi
Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir.
A3. Mevzuat Bilgisi
Birey ve öğretmen olarak görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.

(YÖK, 2018a)

Tablo 5. Mesleki Beceri

B1. Eğitim Öğretimi Planlama
Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.
B2. Öğrenme Ortamları Oluşturma
Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.
B3. Öğretme ve Öğrenme Sürecini Yönetme
Öğretme ve öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütür.
B4. Ölçme ve Değerlendirme
Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.

(YÖK, 2018a)

Tablo 6. Tutum ve Değerler

C1. Milli, Manevi ve Evrensel Değerler
Milli, manevi ve evrensel değerleri gözetir.
C2. Öğrenciye Yaklaşım
Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler.
C3. İletişim ve İş Birliği
Öğrenci, meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve iş birliği kurar.
C4. Kişisel ve Mesleki Gelişim
Öz değerlendirme yaparak, kişisel ve mesleki gelişimine yönelik çalışmalara katılır.

(YÖK, 2018a)

2.3.2. Cumhuriyet' ten Günümüze Türkiye' de Sosyal Bilgiler Öğretmeni Yetiştirme

Toplumlardaki eğitim- öğretim faaliyetleri döneminin şartlarına göre sürekli bir değişim ve yenileşme halindedir. Bu yenileşmeler eğitim öğretim programlarında olduğu kadar öğretmen yetiştirme programlarında olmuştur. Bu bağlamda Cumhuriyet' ten günümüze değin Sosyal Bilgiler Öğretmeni yetiştirmede bazı düzenlemeler olmuştur.

İlk olarak Sosyal Bilgiler Öğretmeni yetiştirmek için 1928- 1929 öğretim yılında Gazi Terbiye Enstitüsü'nde, eğitim süreleri 3 ve 5 yıl olan Tarih ve Coğrafya bölümleri açılmıştır (Duman, 1991).

1946- 1947 öğretim senesinde ortaokulda okutulan her ders için farklı öğretmen yetiştirmek yerine resim, müzik ve beden eğitimi dışında tüm dersleri okutabilmek için öğretmen yetiştirmek üzere "toplu dersler" bölümü ile Sosyal Bilgiler tek bir bölüm olmaktan çıkmıştır. Bu uygulamadan iki yıl sonra vazgeçilmiş ve Fen- Edebiyat Fakültesi bölümleri kurulmuştur. Edebiyat bölümü içerisinde tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgileri dersleri okutacak öğretmenler yetiştirilmeye başlanmıştır (Gazi Üniversitesi, 1987).

Edebiyat Bölümleri 1966-1967 öğretim yılından itibaren Türkçe ve Sosyal Bilgiler olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Bir yıl sonra bölümlerin süresi üç yıla çıkarılmıştır (YÖK, 1998).

1978- 1979 öğretim yılında Eğitim Enstitüleri Yüksek Öğretmen Okullarına dönüştürülmüş ve süreleri 4 yıl olmuştur. Bu düzenleme ile Sosyal Bilgiler bölümü tarih- coğrafya ve coğrafya- tarih şeklinde iki bölüme ayrılmıştır (Akyüz, 1985).

1982 yılında Yüksek Öğretmen Okulları Eğitim Fakültelerine dönüştürülmüştür. Bu düzenlemeler ile bölümlerde tep tipleşme yani branşlaşma artmıştır. Tek alan ağırlıklı öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. Tüm bunların neticesinde Tarih ve Coğrafya branşlarında farklı farklı öğretmen ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır.

Zamanla bu bölümlerden mezun olan öğretmenler ortaokul (İlköğretim II. Kademe) Sosyal Bilgiler derslerinde birçok güçlükle karşılaşmışlardır. Özellikle tek bir alandan mezun olan öğretmenler kendi alanları dışındaki konuları öğretmekte zorlanmışlardır. Ayrıca yeni düzenlemenin getirdiği branşlarda ihtisaslaşma ile yan alanda yetişmenin yok edilmesi kırsal kesimde az sayıda öğrenciye sahip okulların öğretmen ihtiyacının karşılanmasında önemli problemleri beraberinde getirmiştir. Sadece bir branşta yetişen öğretmenin ortaokulda (İlköğretim II. Kademe) öğretebildiği ders sayısı düşük düzeyde kalmış ve her ders için ayrı öğretmene ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeplerden ötürü Tarih ve Coğrafya branşlarından mezun olan öğretmenler daha çok liselere yönelmiş ortaokulda görev yapmaktan kaçınmışlardır (YÖK, 1998).

Tüm bu gelişmeler sonucunda Yüksek Öğretim Kurulu(YÖK), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile birlikte ortaokula sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirmek üzere birkaç üniversitede de pilot uygulanmalara başladı. Daha sonra 1998 senesinde Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması sonucunda birçok üniversitenin eğitim fakültelerine Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programları açılmıştır. Bu programlardan mezun olan öğretmenler halen ortaokullarda sosyal bilgiler öğretmenliği yapmaktadırlar (Çınar, 2004).

2019 yılı itibari ile Türkiye' de 203 üniversite bulunmaktadır. Bu sayının 130'u devlet üniversitesidir. 130 devlet üniversitende 87 Eğitim Fakültesi vardır. Bu sayı içerisinde 62 Eğitim Fakültesinde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında eğitim verilmektedir (YÖK, 2019).

Son 10 yıl içerisinde MEB, Türk Eğitim Sisteminde önemli bazı düzenlemeler yapmıştır. 30.03.2012 tarihinde yasalaşan 4+4+4 sistemi yani

zorunlu eğitimi dörder yıllık üç eğitim kademesine (ilkokul, ortaokul, lise) bölünmesi bu düzenlemelerin en önemlisi olmuştur. Bu düzenleme ile ilköğretim yaş aralığı 6-13 yaş arası olmuştur (Turan, 2018).

MEB, bu düzenlemelere gerekçe olarak 2010 senesinde gerçekleşen 18. Milli Eğitim Şurası' na uygun olarak şu şekilde ifade etmiştir; toplumun ortalama eğitim süresini yükseltmek ve eğitim sistemini bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre yönlendirilmesini mümkün kılacak şekilde düzenlemek olduğunu belirtmiştir (MEB, 2012).

Yapılan bütün bu düzenlemelerden sonra MEB, 2017 yılında ilk ve orta dereceli okullarda okutulan derslerin öğretim programlarında geniş bir yapılandırmaya gitmiştir. 51 dersin öğretim programı güncellenmiştir. Yapılan güncellemelerden sonra programlar ilk olarak 2017- 2018 öğretim yılında 1. , 5. ve 9. sınıflarda; 2018- 2019 eğitim öğretim yılında ise bütün sınıflarda uygulanmıştır (MEB, 2017).

İlk ve ortaöğretimde eğitim sisteminde yapılan bu değişikliklerden sonra YÖK, Eğitim Fakültesi ana bilim dalı ve bölümlerinde bazı düzenlemelere gitmiştir. Bu düzenlemeye göre ilk ve ortaöğretim öğretmen yetiştirmesine bakılmaksızın birbirine benzeyen programlar aynı bölüm içerisine tabi olmuşlardır. Son düzenlemeler sonrası Sosyal Bilgiler Eğitimi, Coğrafya Eğitimi, Tarih Eğitimi, Felsefe Grubu Eğitimi, Türk Dili Ve Edebiyatı Eğitimi Ve Türkçe Eğitimi anabilim dallarıyla beraber " Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü" adı altında yer almıştır.

Bu düzenlemelerin ardından YÖK, 2018 yılında Eğitim Fakültelerinde öğretmen yetiştiren bölümlerde (Almanca Öğretmenliği Lisans Programı, Arapça Öğretmenliği Lisans Programı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Lisans Programı, Biyoloji Öğretmenliği Lisans Programı, Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programı, Felsefe Grubu Öğretmenliği Lisans Programı, Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programı, Fizik Öğretmenliği Lisans Programı, Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programı, İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı, Japonca Öğretmenliği Lisans Programı, Kimya Öğretmenliği Lisans Programı, Matematik Öğretmenliği Lisans Programı, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı, Özel Eğitim Öğretmenliği Lisans Programı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programı, Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı, Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı, Sosyal

Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı, Tarih Öğretmenliği Lisans Programı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Lisans Programı, Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı) okutulan derslerde ve içeriklerinde bazı değişiklikler yapmıştır.

2017 ve 2018' de yapılan değişikliklerin sebeplerini YÖK şu şekilde belirtmektedir (YÖK, 2018a):

- 1- Son program değişikliğinden bu yana oluşan talep ve ihtiyaçlar ile mevcut programla ilgili yapılan araştırma ve değerlendirmelerin sonuçları,
- 2- Alan dersleri ile öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yeniden oluşturularak programlarda bunlara ağırlık verilmek istenmesi,
- 3- Öğretmenlik uygulamalarının daha geniş bir zamana yayılması ve daha yapılandırılmış bir biçimde gerçekleştirilmesi gereği,
- 4- Öğretmen yetiştirme lisans programlarını MEB'in yeniden hazırlayarak uygulamaya koyduğu ilk ve ortaöğretimdeki ders programlarıyla uyumlu hale getirmek,
- 5- Ortaöğretim alan öğretmenlikleriyle ilgili lisans programları başta olmak üzere, üniversiteler ve fakülteler arasında haftalık ders saati, ders kredisi ve AKTS uyumsuzluklarını ve bunun yol açtığı aksaklıkları gidermek,
- 6- MEB'in öğretim programları alanında gerçekleştirdiği değişiklikler, "öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri" ve "öğretmen strateji belgesi" gibi belgelerdeki yeterlik, hedef ve beklentilere uyumu sağlanması,
- 7- Eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirmeyle ilgili olarak "10. kalkınma planı" (2014-2018), "MEB stratejik planı" (2015-2019), "Türkiye yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi", "öğretmen yetiştirme ve eğitim bilimleri alan yeterlilikleri" gibi resmi belgelerde yer alan ilke ve hedeflere uyum sağlanması,
- 8- Bologna Sürecine uyum, kalite ve akreditasyon çalışmalarının programlarda güncellemeyi ve ortak çekirdek programlar oluşturulmasını zorunlu kılması,
- 9- Bologna süreci kapsamında müfredatta en az %25 oranında seçmeli derslere yer verilmesinin gerekli olması, ayrıca fakültelerde seçmeli ders konusundaki dağınıklığı önlemek için seçmeli ders havuzu oluşturma ihtiyacının doğmuş olması,
- 10- Yükseköğretim ve eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alanlarında etik, moral, ahlâkî ve kültürel konuların önem kazanması nedeniyle programların öğretmen adaylarının daha insani ve erdemli bir ülkenin ve dünyanın inşasında aktif rol alacak ahlaki ve kültürel liderler olarak yetiştirilmelerini sağlayacak şekilde güncellenmesi ihtiyacı.

2.3.Eğitimde Program Geliştirmenin Tanımı, Dünya ve Türkiye’ de Gelişimi

Toplumun eğitim boyutunda ihtiyaçlarının karşılanması bütün eğitim seviyelerinde uygun programların eğitim sistemine katkısı ile karşılanmaktadır. Bir ülkenin nasıl bir insan gücü istediği ve bu güç doğrultusunda nasıl bireyler yetiştireceğini eğitim programları belirler. Hatta ülkeler arası iletişim de dahi bu programların etkisi büyüktür.

Eğitim programı kavramı yüzyıllar öncesine dayansa da temeli 19. Yüzyıl sonlarına doğru popüler olan Johann Friedrich Herbart’ ın (1776- 1841) felsefi hareketlerine uzanmaktadır. Eğitim programı kavramı 1820 yılından itibaren kullanılması ile birlikte, Franklin Bobbitt’ in 1918 tarihinde yazdığı “Eğitim Programı” (The Curriculum) kitabı eğitim programı yazınının başlangıcı kabul edilir (Korkmaz, 2006).

Günümüze değin eğitim programının farklı tanımları yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir: Goog’ a (1973) göre, bir çalışma alanında sertifika veya diploma almak için sistemli olarak alınması gereken derslerin veya konuların listelenmesidir. Tanner ve Tanner’ e (1986) göre, “okul veya üniversitelerin sorumluluğunda sistemli olarak geliştirilen bilgi ve deneyimlerin tekrar yapılandırılmasıdır”. Varış’ a (1978) göre ise “bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitim ve kurumun hedeflerine yönelik bütün etkinlikleri kapsar”. Doğan ‘a (1975) göre, “öğrencilerden beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış faaliyetlerin tamamı” dır. Taba’ ya (1962) göre ise nasıl tanımlanırsa tanımlansın eğitim programı belli öğelerden oluşur. Bunlar, hedefler ve hedef davranışlar, içeriğin seçimi ve örgütlenmesi, öğrenme- öğretme süreci ve son olarak da hedeflerin değerlendirilmesidir.

Eğitim programı kavramının ile birlikte çok sık telaffuz edilen bir diğer kavram da program geliştirmedir. Her ikisinin de dünyadaki tarihsel gelişimlerine baktığımızda 19. yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında sistemli ve düzenli olarak tanımlandığını ve bu alanlarda çalışmalara yoğunlaştığını görüyoruz.

Program geliştirme; “eğitim programının hedef, içerik, öğrenme- öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü” olarak tanımlanır (Demirel, 2012, 5). “Gerek okul içinde gerek okul dışında, milli eğitimin ve okulun amaçlarına uygun etkinlikler geliştirmek ve gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve etkinliklerin, uygun yöntem, teknik, araç ve gereçler geliştirmesine yönelmiş koordine çabalarının tümüdür” (Varış, 1978).

Eğitimde program geliştirme kavramının tarihsel gelişimine baktığımızda bu alanda yoğun çalışmalar yapmış iki isme rastlıyoruz. Bu isimler Ralph Tyler ve Hilda Taba' dır.

Tyler (1949) program geliştirmeyi dört aşamada açıklamıştır.

- 1- Okul ne tür eğitim amaçları geliştirme gayreti içinde olmalıdır?
- 2- Bu amaçları gerçekleştirmek için ne tür eğitim yaşantıları sağlanacaktır?
- 3- Bu eğitim yaşantıları etkili bir şekilde nasıl düzenlenebilir?
- 4- Bu amaçların gerçekleştiği nasıl tespit edilebilir?

Tyler tarafından sunulan bu aşamalarla birlikte ilk kez öğrenmede sınıflama ve sistem analizi yaparak ölçmenin eğitim programının bir parçası olduğu ortaya konulmuştur. Diğer yandan Taba Tyler' in program geliştirme yaklaşımını genişletmiş ve program geliştirmeyi beş adımda ele almıştır. Bunlar:

- 1- Pilot üniteler oluşturma;
 - a) İhtiyaçların tespiti,
 - b) Amaçların oluşturulması,
 - c) Konuların seçimi,
 - d) Konuların düzenlenmesi,
 - e) Öğrenme yaşantılarının seçimi,
 - f) Öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi,
 - g) Ölçmenin ne olacağıın tespit edilmesi ve
 - h) Denge ve alan kontrolünün yapılmasıdır.
- 2- Deneysel üniteleri test etme
- 3- Üniteleri tekrar gözden geçirme ve eleştirileri alma
- 4- Programın çatısını oluşturma ve
- 5- Programın uygulanmasıdır (Taba, 1962).

Türkiye' de program gelişmenin tarihsel sürecine baktığımızda Cumhuriyet' in ilanı ile birlikte 1924 tarihinde ilan edilen Tevhid- i Tedrisat Kanunuyla bütün öğretim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında birleştirilmiş ve okul müfredatları üzerinde kapsamlı düzenlemeler yapılmıştır. Eğitim programlarındaki değişikliklerin temelini laiklik, çağdaşlaşma ve pozitif bilimler oluşturmuştur (Varış, 1970).

Program geliştirme çabaları 1924'te Türkiye' ye davet edilen John Dewey' in hazırladığı rapor doğrultusunda ilk olarak ilköğretim boyutunda olmuştur. İlerleyen süreçlerde de program geliştirme çabaları ilköğretimde yoğunlaşmıştır

(Korkmaz, 2006: 12). 1954- 1955 öğretim yılında İstanbul Atatürk Kız Meslek Lisesi'ndeki program komisyonu tarafından geliştirilen pilot okulu programı da ortaöğretimdeki program geliştirme çalışmalarının öncüsü olma niteliğindedir. 1960'lı, 70'li ve 80'li yıllarda yapılan çalışmaların yine ilköğretim boyutunda olduğu görülmektedir. Ancak 1990lı yıllara gelindiğinde Program Geliştirme ve Ölçme Değerlendirmeye farklı bir önem verildiği görülmektedir. MEB tarafından 28 Şubat 1990 tarihinde toplanan Ölçme Değerlendirme ve Program Geliştirme İhtisas Komisyonları toplantısında Türkçe, Matematik, Güzel Sanatlar, Sanat Tarihi, Psikoloji, Fen Bilgisi, Tarih, Felsefe Grubu ve Sosyal Bilgiler alanlarında olmak üzere toplamda dokuz program geliştirme uzman komisyon oluşturulmuştur (Korkmaz, 2006).

1990' lı yılların sonralarına gelindiğinde ise yükseköğretim boyutunda düzenlemelere gidildiği görülmektedir. Ancak bir bütün olarak bakıldığında diğer ülkelerden de örnek gösterecek olursak ABD' de eğitim programı ile ilgili sorunlar hala sürüp gitmektedir. Fakat hiç değilse güvenilir bir tanımlama yaptıkları görülmektedir. Ancak Türkiye' de eğitim programı kavramı, bir netlik ve açıklığa varamadığı için beklenenin altında bir seviyededir. İstenilen seviyeye ulaşmak için de zor ve sancılı bir süreç bizi beklemektedir (Ertürk, 1986).

2000li yılların ilk çeyreğine gelindiğinde ise farklı eğitim dallarında ilköğretimden yükseköğretime değin bazı düzenlemeler ve yeni programlar oluşturulduğunu görüyoruz. Çalışmamızın temelini oluşturan sosyal bilgiler eğitimi programı bulgular kısmının ilk üç alt problemler başlığında detaylı anlatılacaktır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Özav (2001), çalışmasında 1998- 1999 yılında düzenlenen Sosyal Bilgiler Lisans Programını, içinde yer alan dersleri ve içeriklerini, genel olarak irdelemeyi amaçlamıştır. Bunun yanında, ilköğretim müfredatını da baz alarak, programın daha da geliştirilebilmesi için neler yapılabileceği konusunda öneriler getirmeye çalışmıştır.

Çınar (2004), YÖK' ün eğitim fakültelerinin yapılandırılması sürecinde uygulamaya koyduğu sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının işlevselliğini öğretim elemanı ve öğretmenlerin görüşleri ile belirlemeye çalışmıştır. Sonuç olarak öğretmenler de akademisyenler de programın yeteri kadar anlaşılmadığı, içeriğinin yetersiz ve uygulanmasında da çeşitli sebeplerle sorunlar olduğunu belirtmiştir. Programın (1998- 2004 yılları arası uygulanan program) yeniden

gözden geçirilerek çağımızın bilimsel ve teknolojik yapılanmasına uygun olarak düzenlenmesi gereği ortaya çıkmıştır.

Mentiş Taş (2004), çalışmada sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartları ve bu standartların fakültelerde gerçekleştirme durumu öğretim üyelerinin, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin düşüncelerine göre belirlenmesi hedeflenmiştir. Sonuç itibari ile program standartlara uygun bulunmamıştır.

Kızılçaoğlu, A. (2005), çalışmada, 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinde uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme programlarının geldiği nokta eleştirisel açıdan değerlendirilmiştir. Yeniden yapılandırma ile öğretmen yetiştiren lisans ve lisansüstü programlarda ortaya çıkan önemli sorunlar ve öğretmen yetiştirme konusundaki çağdaş gelişmeler ve eğilimlerin ortaya çıkardığı ana ihtiyaçlar, bu programların yeniden geliştirilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir. Programların yeniden revize edilmesi üzerinde durulması gereken temel noktalar şu şekilde ele alınmıştır: Periyodik olarak programın düzenlemelerinin yapılması, tezsiz yüksek lisans uygulamasının tekrardan düzenlenmesi, ders programlarının ve ders içeriklerinin güncellenmesi, programlardaki ders içeriklerinin yeni müfredata uygun hale getirilmesi, yan alan uygulamasının kaldırılması, okul uygulamalarının niteliğinin artırılması, ilgili kurumlar arası işbirliğinin artırılması, öğretmen yetiştirmede daha kapsamlı uygulamalı eğitime yer verilmesi ve akreditasyon sürecinin devam ettirilmesidir.

Ata (2007), çalışmada 2006'da YÖK tarafından tekrardan incelenen sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının özel alan dersleri, ilköğretim 2005 sosyal bilgiler programı, sosyal bilgilerin tanımı ve öğrenme alanları açısından değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, sosyal bilgiler öğretmenliği programının özel alan dersleri yeni ilköğretim sosyal bilgiler öğretim programında değişiklikler doğrultusunda incelendiği anlaşılmaktadır. Fakat sosyal bilgileri oluşturan çekirdek disiplinlerle eşit bir yaklaşım söz konusu değildir. Özellikle sosyoloji, ekonomi ve diğer disiplinlerle ilgili ders sayısı çoğaltılmalıdır. Her dönemde konulacak örgütleyici dersler ile öğretmen adaylarının disiplinleri kaynaştırma becerileri geliştirilmelidir sonuçları ortaya çıkmıştır.

İskender, P. (2007), çalışmasında, sosyal bilgiler öğretimindeki önceliklerin ilköğretim okul müdürlerine ve sosyal bilgiler müfettişlerine göre neler olduğu ve çıkan sonuçlardan hareketle de sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirme de

nelere dikkat edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak ise sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili derslerin (Tarih, Coğrafya) ayrı olarak verilmesi sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçta temel etken dönemin sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak Tarih ve Coğrafya bölümlerinden mezun olmuş kişiler olması etkili olmuştur.

Küçükahmet, L. (2007), çalışmasında 2006- 2007 eğitim öğretim yılında uygulamaya konulan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesini yapmıştır. Sonuç olarak 2006-2007 eğitim ve öğretim yılından itibaren kademeli olarak izlenecek olan bu programın öğretmen yetiştirmeyi en azından 40 yıl geriye götürdüğü görülmüştür. Programlarındaki kategorilerinin ağırlığı ve düzeni, öğretmenlik meslek bilgisi adı altında okutulan 43 çeşit ders, alan bilgisi, genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin ayırt edilememiş olması ve ülkemizin coğrafi konumu nedeniyle uzun uğraştan sonra programlara yerleştirilmiş olan esas alan, yan alan uygulamasının kaldırılmış olması sebepleri ile programlar yetersiz görülmüştür.

Ercan, (2009), çalışmasında sosyal bilgiler dersinin 1923 ve 2008 yılları arasında Türkiye' deki gelişim sürecini ele almıştır.

Erginer, Erginer ve Bedir, (2009) , çalışmada eğitim fakültelerinde görevli akademik personelin akademik kökenleri ve öğretmen yeterlikleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının akademik kökenlerinin değişken olduğu, öğretmen eğitimi kökenli öğretim elemanları yanında, azımsanamayacak sayıda öğretmen eğitimi dışındaki yeterliklere sahip öğretim elemanlarının da eğitim fakültelerinde görev yaptığı anlaşılmıştır.

Tarman ve Acun (2010), çalışmalarında teorik bir bakış açısıyla Sosyal Bilgiler Eğitimin bilimsel-pedagojik temellerde geliştirilmesi için yapılması gerekenleri ve bu işe kalkışan Yeni Bir Sosyal Bilgiler Hareketi'nin hedeflerini ve alana yapacağı katkılar açısından bir analiz yapmışlardır. ABD' de gelişen Yeni Sosyal Bilgiler Hareketi üzerinden ABD ve Türkiye karşılaştırmaları yapmışlardır.

Ambarlı (2010), bu çalışmada Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar yapılan ilköğretim Sosyal Bilgiler programları, programların amaçları, konuları incelenmiştir. İncelemeler sonucunda yapılan değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler verilmiştir.

Kır (2011), çalışmada Avrupa Birliği'ne üye beş ülke ile Türkiye'nin öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında kurucu üye olması nedeni ile Almanya (1951) 1, Birliğin 3. genişleme sürecinde üyeliğe kabul edilen İspanya (1985), 4. genişleme sürecinde kabul edilen Finlandiya (1995), 5. genişleme sürecinde kabul edilen Macaristan (2003) ve Polonya (2003) örnekleri incelenmiştir. Bu incelemeler ışığında ülkeler arasında çeşitli sonuçlara ulaşılmış ve Türkiye için öğretmen yetiştirme önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonuçlarının öncelikle yükseköğretim kurumu ve öğretmen yetiştiren kurumların niteliklerinin artırılmasına, öğretmen adayları ve öğretmen eğitimcilerinin yeterliliklerinin geliştirilmesine ve Avrupa Birliği sürecinde eksiklerin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaymakçı (2012), bu çalışmanın amacı 1998 ve 2006 sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı ders içeriklerinin benzer ve farklı yönlerini ortaya koymaktır. Çalışma sonucunda 1998 ve 2006 programlarının alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerini önemseydiği, ancak ders içerikleri bağlamında iki program arasında önemli farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır.

Tonga (2012), bu çalışmada şu an yürürlükte olan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, 1998 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı'nda yer alan Edebiyat ve Türkçe derslerinin sayısının azaltıldığı, yerine Sosyal Bilgileri oluşturan sosyal bilim disiplinlerine daha çok yer verildiği, teorik ders sayısının uygulama derslerinden çok fazla olduğu, dolayısıyla uygulama derslerinin yeterli olmadığı, derslerin ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi ile yeterince ilişkilendirilmediği, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinin sacayağı olan kavram, beceri ve değer öğretimine ilişkin doğrudan derslerin olmadığı tespit edilmiştir.

Topkaya, Tokcan ve Kara (2012), çalışmalarında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi hakkındaki görüşlerini, deneyimlerini ortaya koymayı hedeflemişlerdir. Bu amaç doğrultusunda 35 sosyal bilgiler öğretmen adayına yarıyılın sonunda öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında gözlem ve deneyimlerini yansıtmaları için altı açık uçlu soru görüşme formu aracılığıyla yöneltilmiştir. Araştırma sonuçları öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarına tecrübe sağlayan bir ders olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca öğretmen adayları, uygulama okullarındaki idarecilerin ilk haftadan sonra

kendilerine hiç vakit ayırmadıklarını, rehber öğretmenlerin öğretmen adaylarının mesleki yeterlilikleri hakkında sürekli olumsuz ifadelerde bulduklarını, derse gelen öğretim elemanlarının yeterince rehberlik yapmadıklarını, ders anlatımı esnasında rehber öğretmenlerinin dersleri sürekli bölen konuşmalar yaptığını ve fakültelerin rehber öğretmen seçiminde daha dikkatli ve seçici davranması gerektiği görüşünü ortaya koymaktadır.

Çelikkaya (2012), çalışmasında sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında yer alan, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen 66 dersin öğrenilme düzeylerini öğretmen adaylarının öznel algıları doğrultusunda belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmasının sonunda ise derslerin genel olarak öğrenciler tarafından anlaşılabilirliği sonucuna ulaşmıştır. 3. Ve 4. Sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmada sınıflar arası en fazla farkın olduğu ders program geliştirmedir. Öğrencilerin öğrenmesindeki öğrenme düzeylerine baktığımızda en yüksek ortalamaya sahip olan dersin öğretmenlik uygulaması, en düşük ortalamaya sahip olan dersin ise Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı dersi olduğunu görüyoruz.

Dönmez ve Uslu (2013), çalışmalarında sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının farklı değişkenler açısından (cinsiyet, öğretmenlik mesleğini seçme nedeni, baba öğrenim durumları, anne öğrenim durumları) öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaları sonucunda ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet, öğretmenlik mesleğini seçme nedeni ve baba öğrenim durumları açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği, anne öğrenim durumları açısından ise anlamlı bir farklılık göstermediğini saptanmışlardır. Araştırmada ulaşılan diğer önemli bulgu ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu ve "katılıyorum" düzeyinde olmasıdır.

Ünlü, Koçoğlu ve Ay (2015), çalışmalarında sosyal bilgiler dersi öğretmen adaylarının düşüncelerine göre sosyal bilgiler lisans programında uygulamalı derslerde yaşanan sıkıntıları tespit etmeye ve bu sıkıntıların mesleki yeterlilikleri üzerindeki etkilerini araştırmaya yönelik bir çalışma yapmışlardır. Elde ettikleri bulgulara göre öğretmen adaylarının uygulamalı derslerle ilgili kredi uyumsuzluğu, uygulamalı derslerin içeriği, programın yapısı ve öğretim üyesinden kaynaklanan sorunlar yaşadığı görülmüştür.

Akhan (2015), çalışmasında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programından yeni mezun olan öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler programı

üzerine düşüncelerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçlarına baktığımızda ise öğretmen adayları genel olarak öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum içerisindedirler. Ancak sosyal bilgiler lisans programında yer alan derslerin bölümün doğasına uymadığı, derslerin genel olarak teoride kaldığı uygulama noktasında yetersiz olduğu düşüncesinin genel olarak öğrencilerde hâkim olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karakaş, H. ve Sözer, M.A. (2017), çalışmalarında PISA sonuçlarına göre başarılı ülkelerinin öğretmen yetiştirme sistemlerindeki mesleki uygulama çalışmalarını ülkemizle karşılaştırmayı hedeflemiştir. İncelenen ülke öğretmen yetiştirme sistemi içerisinde okul deneyimi, öğretmenlik uygulamaları ve stajyerlik/adaylık uygulamaları irdelenmiştir. öğretmen yetiştirme sisteminde yer alan mesleki uygulama çalışmaları incelenmiştir. Araştırma sonucunda; PISA sonuçlarına göre başarılı olan OECD ülkelerinin öğretmen yetiştirme sistemleri içerisinde ülkemize göre gözlem uygulamalarının daha erken dönemlerde yer aldığı, öğretmenlik uygulamalarının ise daha fazla deneyime dayalı olduğu görülmüştür. Bazı ülkelerde adaylara mesleğe başlamadan önce staj imkânı sağlanarak öğretmenlik mesleğine hazırlandıkları tespit edilmiştir. Ülkemizde YÖK tarafından hazırlanan öğretmen yetiştirme lisans programları yeniden düzenlenmiş ve 2018 güz döneminden itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Bu düzenleme ile öğretmen adayları "Okul Deneyimi I ve II" dersleri ile lisans eğitimlerinin sadece son sınıflarında okullarda gözlem ve uygulama yapabilecekler ve OECD ülkelerine göre daha geç ve daha az okul deneyimi yaşayabilecekleri tespit edilmiştir.

Tokcan, H. ve Tilki, A. (2017), çalışmalarında Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dallarının 2017 yılındaki mevcut durumunu ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırmada Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dallarında 2017 yılında öğrenim gören öğrenci sayısı, bu anabilim dalında görev yapan öğretim üyesi sayısı, anabilim dalına kaydolun öğrencilerin puanlarının yıllara göre ve üniversitelere göre değişimi ve sosyal bilgiler öğretmenliğinin 2013-2017 yılları arası atama sayıları incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yönteminin kullanıldığı çalışmada 2017 yılı itibarıyla Türkiye'de toplam 59 üniversitede Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı aktif olarak eğitim-öğretim faaliyeti gösterdiği, LYS kontenjanları esas alındığında sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dallarında toplam öğrenci 15.639 olduğu, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği anabilim dalının puan sıralarının oldukça değişken olduğu, 2016 yılında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programına yerleşen en yüksek puanlı öğrencinin puan

sirasının 25.800 iken en düşük puanlı öğrencinin sırası 75.900 olduğu, 2013-2017 yılın verilerine göre sosyal bilgiler öğretmenliği programına yerleşen en yüksek puanlı öğrencilerin tercih ettikleri üniversitenin İstanbul Üniversitesi olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda üniversitelerin sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalına yerleşen öğrenci sayısının, atama sayılarına göre çok fazla olduğu bu nedenle atanmayı bekleyen yaklaşık 27.500 kişi olduğu belirlenmiştir. Atama bekleyen öğrenci sayısının artması nedeniyle 2015 yılından itibaren ÖABT sosyal bilgiler sınavına giren aday sayısı git gide azalmaktadır. Çalışma sonuçlarına göre Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi anabilim dallarının kontenjan sayılarının azaltılırken; öğretim üyesi sayısının ise artırılması kalitenin ve gelecek hedeflerinin tutturulması açısından faydalı olacağı söylenebilir.

Turan (2018), çalışmasında eğitim fakülteleri sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarında 2018 yılında yapılan güncelleme ile ilgili genel bir değerlendirme yapmış. Bu düzenlemelerin sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı üzerindeki etkisini ortaya koymaya çalışmıştır. Sonuç olarak, programlarda okutulan toplam ders saati miktarının yaklaşık %10 oranında azaltıldığı, toplam ders içerisinde alan ve alan eğitimi derslerinin ağırlıklarının azaltılarak meslek bilgisi ve genel kültür derslerinin ağırlığının artırıldığı, seçmeli ders sayısının artırıldığı, okul öğretmenlik uygulaması konusunda herhangi bir iyileştirmenin sağlanmadığı, seçmeli dersleri revize edilmeye çalışıldığı anlaşılmıştır. Program hazırlanırken sosyal bilgiler dersinin kendine özgü disiplinler arası niteliğinin önemsenmediği, önceki programlarda yer alan birçok alan dersinin programdan çıkarılmış olması ortaya konmuştur.

Sağdıç (2018), çalışmasında Türkiye’de 2018 yılında uygulamaya konulan ve önceki programa göre önemli değişiklikler içeren yeni sosyal bilgiler öğretmen yetiştirme programını alan bilgisi, Alan Eğitimi, Meslek Bilgisi, Genel Kültür ve öğretmenlik uygulaması dersleri bağlamında değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda ise “Alan Eğitimi derslerinin ders saatleri, kredileri ve AKTS değerleri önemli ölçüde azaltılmıştır. Buna karşılık Meslek Bilgisi derslerinin ders saatleri, kredileri ve AKTS değerleri önemli ölçüde artırılmıştır. Genel Kültür derslerinin kapsamında ise önemli değişiklikler söz konusudur. Bu kapsamda fakülte bünyesinde bir Genel Kültür seçmeli ders havuzu oluşturulmuştur. Öğretmenlik uygulaması dersi Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II dersi olarak iki döneme çıkartılmıştır. Ancak öğretmenlik uygulamasına bir basamak teşkil eden Okul Deneyimi dersi ise programdan kaldırılmıştır. Lisans programlarının toplam kredileri 156’dan 147’ye, toplam ders saati ise 170’den

154'e çekilmiştir. Ayrıca programda seçmeli derslere %25 oranında yer verilmiş, seçmeli ders çeşitliliği artırılmış ve Bologna sürecine uyum sağlanmıştır" sonucuna ulaşılmıştır.

Sönmez, Ö. F. (2018), araştırma 2006 sosyal bilgiler öğretmenliği lisans derslerinin içeriği ile 2018 yılında güncellenen içeriğin karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme kullanılmıştır. Bu bağlamda doküman olarak 2018 yılı içerisinde Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programları incelenmiştir. 2006 sosyal bilgiler öğretmenliği programının içeriğinde Teorik 142 saat ve 26 saat uygulama toplam 168 saat olurken 2018 sosyal bilgiler öğretmenliği programında ise 140 saat teorik ve 14 saat uygulama olmak üzere toplam 154 saat olarak karşımıza çıkmaktadır. Uygulama derslerinin toplam oranda yerini azaldığı ve teorik ders içeriğinin az da olsa azaldığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca programdaki ders saatinin azaldığı da görülmektedir

Tokcan, H. ve Tangülü, Z. (2018), çalışmada 2018 yılında güncellenen sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında meydana gelen değişimler 2006 yılı programıyla karşılaştırarak analiz edilmiştir. Nitel araştırma türlerinden doküman incelemesi yoluyla yapılan çalışma sonrasında 2018 programında derslerin saat ve AKS oranlarına bir azalmaya gidildiği; meslek bilgisi ve seçmeli derslerin oranının artırılırken; genel kültür, sosyal bilimler/sosyal bilgiler, tarih ve coğrafya derslerinin oranının ise azaltıldığı görülmüştür. Yine güncellenen programda bazı derslerini isim değişikliğine uğrarken, bazılarının ise saatlerinde azalma meydana geldiği tespit edilmiştir. Çıkan bu sonuçlara göre 2018 programında özellikle sosyal bilimler/sosyal bilgiler alanında sosyal bilgilerin disiplinler arası yapısının temeli olan psikoloji, arkeoloji, sosyoloji, felsefe, ekonomi, antropoloji, temel hukuk, insan ilişkileri iletişim gibi derslerin kaldırılmış olmasının sosyal bilgiler alanının disiplinler arası yapısını bozduğu; yeni eklenen alan eğitimi derslerinin bazılarının içeriğinin birbirine yakın olması nedeniyle bir karmaşa yaratacağı söylenebilir. Yenilenen programda görülen en olumlu değişikliğin seçmeli derslere getirilen model olduğu böylece üniversiteler arası yaşanan seçmeli ders farklılıklarının azalırken, öğrencilerin seçim yapma şanslarının arttığı savunulabilir.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi ve kullanılması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve geçerlik, güvenirlik hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmanın temel amacı öğretim üyelerinin görüşleri üzerinden 2018 yılında gerçekleşen program değişikliğini olumlu, olumsuz bütün yönleri ile ele alıp irdelenmek ve değerlendirmektir. Program değişikliklerini de en yakından inceleyebilecek kişiler programı uygulayan akademisyenler ya da programdan eğitim alan öğrencilerdir. Çalışmamız daha çok programı uygulayacak akademisyenlerin program hakkında genel, uygulama, hedef ve içerik boyutlarında fikir ve düşüncelerini derinlemesine ve irdelemesine almak olduğu için çalışmada nitel desen kullanılması uygun görülmüştür.

Nitel araştırmaların amacı sayılara veya sembollere dayalı genel kalıplar oluşturmak değil, oluşan bir durumun veya davranışın arkasındaki gerçekleri, nedenleri ile birlikte, derinlemesine elde etmektir. Bu yolla elde edilen kanıtların yorumlarını yapmaktır. Bütün bunların sonucunda pratikte nelerin değişebileceği konusuna özel vurgu yapmak bu tür çalışmaların amaçları arasındadır (Çepni, 2014). Nitel araştırmacılar, durumları ve olayları katılımcıların bakış açılarından anlamaya çalışırlar. Dolayısıyla, katılımcıların çoğunlukla doğrudan araştırmanın içinde yer alması söz konusudur (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014). Nitel desenler, araştırmanın günlük yaşam alanlarında yapılması ölçüsünde doğaldır ve araştırmacı, söz konusu fenomeni (örneğin, bir grup, olay, program, topluluk, ilişki veya etkileşim) değiştirmeye girişmez (Patton, 2014).

Çalışmada, 2018 programı detaylı bir şekilde akademisyenlerin programa ilişkin algıları ve programa ilişkin tecrübeleri irdeleneceği için çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim desenine göre yürütülmüştür. Fenomenografik araştırma yöntemi, özellikle eğitim araştırmalarında, düşünme ve öğrenme hakkındaki bir takım soruları cevaplamak için geliştirilmiştir (Marton, 1986). Olgu bilimsel araştırma, insan olgusuna yoğunlaşan, tecrübe edilmiş deneyimlerin ifade edilmesinin anlamlarını tanımlamayı amaçlayan tümevarımsal betimleyici bir araştırmadır. Bu kapsamda ilk elden öznel bakış açısı ile

fenomenin çalışılmasını içerir (Akturan ve Esen, 2013). Fenomenografik araştırmacının amacı, insanların bir fenomeni ya da gerçeğin belirli bir yönünü tecrübe etme, yorumlama, anlama ya da kavramsallaştırmada farklı yolları tanımlamaktır. Bu yolla, spesifik bir fenomen üzerinde anlayışlar ortaya çıkarılır ve bu anlayışlar kavramsal kategorilere göre sınıflandırılır. Öğrenenin bakış açısıyla araştırılan dünya tanımlanmış olunur (Ashworth ve Lucas, 1998). Fenomenoloji tanımlayıcı filozofik bir yöntemdir. Bu anlamda diğer analitik/tümden gelim yöntemlerden farklıdır. Fenomenoloji keşfedici ya da tahmin edici değil, tanımlayıcı bir araştırmadır (Simpson 2007, 84). Olgu bilim araştırmaları, olguya ilişkin tecrübeleri irdeleyerek tecrübenin özüne inmeye çalışır. Bu sebeple, olgu bilimsel çalışmalarda tecrübe çok önemlidir (Ersoy, 2017). Çalışmamızda, görüşme yaptığımız akademisyenlerimizin uzmanlık alanlarına, akademik çalışmalarında sosyal bilgiler programları ve sosyal bilgiler eğitimine ne denli önem verdiklerine bu sebeple dikkat edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Nitel araştırma desenlerinden olgu bilim yöntemi ile yürütülen çalışmada amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Araştırmacı, seçilen durumlar bağlamında doğa ve toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklamaya çalışır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014).

Çalışmada, görüşme yapılan akademisyenlerin:

- Ülkemizin farklı fiziksel özelliklerine sahip üniversitelerinde çalışmakta olmalarına,
- Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda çalışıyor olmalarına,
- Sosyal Bilgiler Eğitimi ve farklı uzmanlık alanlarında eğitim görmüş olmalarına,
- Farklı mesleki tecrübe yıllarının olmasına,
- Farklı cinsiyete sahip olmalarına dikkat edildiği için;

amaçsal örnekleme yöntemlerinden maksim çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır.

Çalışmada farklı özelliklere sahip bireylerin görüşleri alınmasındaki amaç; farklı tecrübeler edinmiş kişiler üzerinden olabildiğince farklı cevaplara ulaşmak ve programı bütün yönleri ile irdelemektir. Evrende incelenen problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek çalışmanın bu

durumlar üzerinde yayılması maksimum çeşitlilik örnekleme tanımlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014).

Tablo 7. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler

Akademisyen Kodu	Cinsiyet	Akademik Unvan	Uzmanlık Alanı	Hizmet Yılı
K1	Erkek	Araştırma Görevlisi	Sosyal Bilgiler Eğitimi	6-10
K2	Erkek	Doktor Araştırma Görevlisi	Sosyal Bilgiler Eğitimi	0-5
K3	Kadın	Doktor Öğretim Üyesi	Sosyal Bilgiler Eğitimi	11- 15
K4	Erkek	Doktor Öğretim Üyesi	Coğrafya Eğitimi	21 Yıl Ve Üzeri
K5	Erkek	Doktor Öğretim Üyesi	Sosyal Bilgiler Eğitimi	11- 15
K6	Kadın	Doktor Öğretim Üyesi	Sosyal Bilgiler Eğitimi	6-10
K7	Kadın	Doktor Öğretim Üyesi	Sosyal Bilgiler Eğitimi	6-10
K8	Erkek	Doktor Öğretim Üyesi	Tarih	21 Yıl Ve Üzeri
K9	Erkek	Doktor Öğretim Üyesi	Tarih Eğitimi	16- 20
K10	Erkek	Doçent	Sosyal Bilgiler Eğitimi	16- 20
K11	Erkek	Doçent	Coğrafya	21 Yıl Ve Üzeri
K12	Erkek	Doçent	Tarih Eğitimi	21 Yıl Ve Üzeri
K13	Erkek	Doçent	Tarih Eğitimi	11- 15
K14	Erkek	Doçent	Sosyal Bilgiler Eğitimi	11- 15
K15	Erkek	Profesör	Coğrafya	21 Yıl Ve Üzeri

Tablo 7'de görüldüğü üzere çalışmanın grubunu beş farklı üniversitede görev yapmakta olan, bir araştırma görevlisi, 1 doktor araştırma görevlisi, farklı uzmanlık alanı eğitimi almış yedi doktor öğretim üyesi, beş doçent ve bir profesör unvanlı akademisyen olmakla birlikte toplamda 15 akademisyen ile görüşme yapılmıştır.

Ek olarak çalışma yaptığımız akademisyenlerin bazılarının 2006 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programları üzerine çalışmaları bulunmaktadır. Bazı akademisyenlerimize yaptıkları çalışmalar sonucunda ulaşıldı ve çalışma yapabilmek için kişisel izinleri alındı. Sonrasında üniversitelerimizin idari personelleri vasıtası ile resmi boyuttaki bütün izinler alındı.

3.3. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Olgu bilim çalışmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Ancak çalışmamızda mülakat aşamasına geçilmeden önce YÖK'ün sayfasından 2006 ve 2018 Programlarına ulaşılmış ve karşılaştırmalı analizleri yapılmıştır. Yazılı ve görsel materyaller, gözlem ve görüşme yöntemlerinin olanaklı olmadığı durumlarda ya da bu yöntemler kullanılarak elde edilen verileri desteklemek için kullanılabilir. Dokümanlar araştırma konusunun, geçmişine ve tarihsel sürecine de ışık tutacağı için önemli verilerdir. (Baş ve Akturan, 2013). Akademisyenlerin her birinin alanlarında uzman olması ile görüşmeler verimli geçmiştir. Ancak görüşmeler dışında akademisyenleri gözlemlene imkanı olmamıştır.

Olgu bilim yöntemi doğrultusunda yapılan mülakatlar öncesinde araştırmacı ilgili alan yazın üzerine detaylı bir literatür taraması yapmıştır. Sonrasında çalışma alt problemlerine göre kademelendirilerek sekiz adet mülakat sorusu hazırlanmıştır. Sorular hazırlandıktan sonra Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında görev yapan beş akademisyene soruları göndermiş ve yaklaşık 15 gün içerisinde dönüş alınmıştır. Akademisyen görüşleri doğrultusunda sorular üzerinde düzenlemeler yapılmış ve tekrar kontrol edilmiştir.

Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014). İyi bir görüşme, bireysel düşünceler

ve inanışlar hakkında tarafsız bilgi edinme sanatı ve bilimidir. Bir kişinin bilgileri, düşünceleri, davranışları bir sistemdir. Görüşmenin amacı bu sistemi oluşturan tüm öğeleri araştırmaktır (Teaching Clinical Psychology- Using Interviews in Research, 2007).

Çalışmada akademisyenlerin düşüncelerini daha iyi ifade etmeleri için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Bu nedenle, bu tür görüşme diğer iki yöntemin avantajlarını ve dezavantajlarını içerir. Analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkanı verdiği için gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları vardır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014).

3.4. Veri Toplama Süreci

Mülakat soruları netleştirildikten sonra programın bir yıl uygulanması süreci de gözetilerek çalışma yapılması düşünülen akademisyenlerin bağlı oldukları kurumlardan gerekli izinler alındı. İzin alınmadan önce görüşmeler hakkında bilgi verilen ve rızaları alınan akademisyenler, resmi kurumlardan gerekli izinlerin alınması ile birlikte çalışma ile ilgili tekrar bilgilendirilmiş ve e-posta yolu ile randevular alınmıştır. Fiziksel olarak araştırmacıya yakın olan akademisyenlerin yanına bizzat gidildi ve mülakat randevuları oluşturuldu. Fiziksel olarak uzakta bulunan kurumlardaki akademisyenlerin de inisiyatifiile kendilerine mülakat soruları e-mail yolu ile gönderilmiştir. Bir akademisyenimiz cevaplarını posta ile göndermiştir. Yedi akademisyen ile görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Akademisyenlerin izni ile görüşmeler kaydedilmiştir. Görüşmeler ortalama 20- 30 dakika arasında yapılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Bu analiz yöntemi daha çok yazılı ve görsel verilerin analizinde kullanılır. İçerik analizinde araştırmacı öncelikle araştırma konusuyla ilgili gruplar geliştirmektedir. Daha sonra, bu gruplar içerisine giren kelime, cümle ya da resimleri saymaktadır. Grup oluşturma aşamasında aynı metin üzerinden benzer bir araştırma yürütmeyi planlayan diğer araştırmacıların da aynı sonuçlara ulaşabilecekleri türden uygun kategoriler geliştirmeye dikkat edilmesi gerekmektedir(Özdemir, 2010).

İçerik analizinin temel hedefi, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Buna göre toplanan verilerin öncelikle kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan bu kavramların mantıklı bir

biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir. Böylece içerik analizi ile elde edilen verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya koymak amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışmada veriler analiz edilirken aşağıdaki basamaklar takip edilmiştir:

Elde edilen verilerin yazıya çevrilmesi: Katılımcılar ile yapılan görüşmeler bilgisayar üzerinden Microsoft Word dosyasına aktarılmıştır. Sonrasında kayıtlar tekrar dinlenmiş ve yazıların eksiksiz olmasına dikkat edilmiştir.

Kodlamaların oluşturulması: Katılımcıların mülakatları doğrultusunda çalışmanın hedefine uygun kodlamalar oluşturulmuştur.

Oluşturulan kodlamaların uygunluğu: Katılımcıların ifadeleri ile oluşturulan kodlamaların sonunda tekrar gözden geçirilerek vurgulanmak istenen temaya uygun olup olmadığı kontrol edilmiş ve uygun olmayanlar düzenlenmiştir.

Elde edilen bulguların tanımı: Araştırmaya katılanların ifadeleri üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan aktarılmıştır.

Elde edilen bulguların yorumlanması: Katılımcıların ifadeleri araştırma soruları doğrultusunda araştırmacı tarafından amacına uygun olarak aynı ve farklı fikirde olanlar olarak kategorilere ayrılmıştır.

3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik

Olgu bilim yöntemi ile yapılan çalışmalarda araştırma raporlarının geçerlik ve güvenilirliklerinin nasıl sağlandığının da açıklanması gerekir. Olgu bilim çalışmalarında geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için çeşitleme yolu izlenebilir. Çeşitleme, genel olarak bir gözlem ya da yorumun tekrar edilebilmesini doğrulamak için, anlamı aydınlatmak için çoklu algılamaları kullanma süreci olarak düşünülmektedir. Fakat hiçbir gözlem veya yorum aynı şekilde birebir tekrar edebilir değildir. Bu sebeple çeşitlemeyle elde edilen bulguların karşılaştırılması, ortak ve farklı olan bulguların gruplandırılarak değerlendirilmesi ve geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması yapılabilir (Çepni, 2010). Çeşitleme, örneklem ya da veri çeşitlemesi olarak yapılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada ise veri çeşitlemesi yapılmıştır.

Araştırmada geçerliği sağlamak için aşağıda kısaca açıklanan geçerlik yollarına başvurulmuştur.

Betimleyici geçerlik: Araştırılan konunun anlamı değiştirilmeden, tüm gerçekliğiyle ortaya koyulduğu geçerlilik türüdür. Bu araştırmada da durumlardan elde edilen veriler aktarılırken, duruma ait bilgiler belirlendikten sonra yorumlamalarla betimleyici geçerlilik sağlanmaya çalışılmıştır.

Yorumlayıcı Geçerlik: Araştırılan kişi veya durumlardan elde edilen anlamların, yorumlamaların veya amaçların ortaya koyulması ile ilgilidir. Bu araştırmada çalışmanın yapıldığı öğretmen adayları ile görüşmeler yaparak onların düşünce ve görüşlerini açıklamaları sağlanmıştır.

Kuramsal Geçerlilik: Araştırmanın, araştırılan konuyu açıklama derecesidir. Hem araştırmacı hem de çalışmaya katılan kişiler kuramsal yapılandırmaları oluşturmaktadır. Burada kuram, açıklama olarak ele alınmaktadır. Bu araştırmada da kuramsal yapılandırmalar oluşturulurken durum çalışmalarına konu olan öğretmen adaylarının açıklamaları dikkate alınmıştır.

Genelleyici geçerlilik: Araştırma verileri ile oluşturulan kuramın aynı anlam bütünlüğü sağlaması için genellemeler yapılmasıdır. Genelleme, çalışma grubu içinde yapılır. Bu araştırmada 15 akademisyen ile olgu bilim çalışması yapıldığından istatistiksel değil, analitik genellemeye başvurularak genelleyici geçerlilik oluşturulmaya çalışılmıştır.

Değerlendirici Geçerlilik: Araştırılan konu ile ilgili araştırmacının kararlar vermesi ve bu kararların uygulanmasıdır. Bu araştırmada da araştırmacı konuyla ilgili olgular hakkında değerlendirmelerde bulunmuştur.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak içinse aşağıda belirtilen önlemler dikkate alınmıştır. 1. Araştırmacının çalışması ile ilgili durumları ayrıntılı bir şekilde tanımlaması,

2. Elde edilen veriler hakkında açıklayıcı bilgiler verilmesi,

3. Kullanılan yöntemlerin tüm safhalarının açıklanması,

4. Veriler ve analizlerin çalışma yapılan kişilerin kontrolüne sunulması

5. Veriler, analizler ve yorumların başka araştırmacıya sunulması (Ekiz, 2003).

Araştırmada yukarıda belirtilen geçerlik ve güvenilirlik kriterlerine dikkat edilmiştir. Öncelikle veri kaynaklarının birbirini desteklemesi ve tutarlılığın sağlanması için veri çeşitlemesi yoluna gidilmiştir. Bu amaçla mülakatla elde

edilen veriler, Sosyal Bilgiler Lisans Programındaki düzenlemeler ile tekrar gözden geçirilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen veriler sürekli değerlendirilerek araştırmaya yön verilmiştir. Kayıt altına alınan görüşmeler hiçbir değişiklik yapılmadan yazıya aktarılmıştır. Son olarak araştırma kapsamında elde edilen tüm veriler yapılan analizler ve yorumlar uzman görüşü alınarak kontrol edilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Çalışmanın bulgular bölümünün ilk aşamasında YÖK'ün internet sayfasından alınan 2006 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. İkinci aşamasında katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda elde edilen bulgular çözümlenerek yorumlanmıştır. Bulgular, görüşme formunda bulunan yarı yapılandırılmış soruların cevaplanması neticesinde verilerin çözümlenmesiyle elde edilmiştir.

Bu aşamada mümkün olduğunca tanımlayıcı ve anlamlandırıcı olmaya, verilerin ilk elden sunulmasını sağlamak için elde edilen veriler mülakatlardan yapılan alıntılarla desteklenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

4.1. 2006 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarında okutulan derslerin ders gruplarına göre isimleri, oranı ve ders saatlerindeki düzenlemelere ilişkin bulgular

Tablo 8. 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler

Alan Eğitimi Dersleri	Meslek Bilgisi Dersleri	Genel Kültür Dersleri
Sosyal Bilgilerin Temelleri	Eğitim Bilimine Giriş	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I
Sosyal Psikoloji	Eğitim Psikolojisi	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II
Arkeoloji	Türk Eğitim Tarihi	Türkçe I: Yazılı Anlatım
Sosyoloji	Öğretim İlke ve Yöntemleri	Türkçe II: Sözlü Anlatım
Genel Fiziki Coğrafya	Topluma Hizmet Uygulamaları	Bilgisayar I- II
Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı	Sınıf Yönetimi	Yabancı Dil I- II
Felsefe	Ölçme ve Değerlendirme	Topluma Hizmet Uygulamaları

Ekonomi	Özel Öğretim Yöntemleri I	Seçmeli I
Türkiye Fiziki Coğrafyası	Özel Öğretim Yöntemleri II	
İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü	Program Geliştirme	
Siyaset Bilimine Giriş	Özel Eğitim	
Temel Hukuk	Okul Deneyimi	
Sanat ve Estetik	Rehberlik	
Genel ve Beşeri ve Ekonomik Coğrafya	Öğretmenlik Uygulaması	
Antropoloji	Seçmeli I- II- III	
Ortaçağ Tarihi		
Bilim Teknoloji ve Sosyal Değişme		
Vatandaşlık Bilgisi		
Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı I		
Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı II		
Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası		
Yeni ve Yakınçağ Tarihi İnsan Hakları ve Demokrasi		
Ülkeler Coğrafyası		
Sosyal Bilgiler Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemesi		
Çağdaş Dünya Tarihi		

Siyasi Coğrafya
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II
Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemeleri
Günümüz Dünya Sorunları
Drama
Sosyal Proje Geliştirme
Seçmeli I- II- III

(YÖK ,2006)

Tablo 8'de yer alan 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında yer alan dersler şu şekildedir; alan bilgisi dersleri otuz üç zorunlu üç adette seçmeli olmak üzere otuz altı (Sosyal Bilgilerin Temelleri, Sosyal Psikoloji, Arkeoloji, Sosyoloji, Genel Fiziki Coğrafya, Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı, Felsefe, Ekonomi, Türkiye Fiziki Coğrafyası, İslamiyet Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü, Siyaset Bilimine Giriş, Temel Hukuk, Sanat ve Estetik, Genel, Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, Antropoloji, Ortaçağ Tarihi, Bilim Teknoloji ve Sosyal Değişme, Vatandaşlık Bilgisi, Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı I, Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı II, Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Yeni ve Yakınçağ Tarihi, İnsan Hakları ve Demokrasi, Ülkeler Coğrafyası, Sosyal Bilgiler Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemesi, Çağdaş Dünya Tarihi, Siyasi Coğrafya, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II, Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İnceleme, Günümüz Dünya Sorunları, Drama, Sosyal proje Geliştirme, Seçmeli I, II, III) tanedir. Meslek bilgisi dersleri on dört zorunlu üç seçmeli olmak üzere on yedi (Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Türk Eğitim Tarihi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Toplum Hizmet Uygulamaları, Sınıf Yönetimi, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Eğitim Yöntemleri I, Özel Eğitim Yöntemleri II, Program Geliştirme, Özel Eğitim, Okul Deneyimi, Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması, Seçmeli I, II, III) tanedir. Genel kültür dersleri dokuz zorunlu bir seçmeli olmak üzere on (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II, Türkçe I: Yazılı Anlatım, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Bilgisayar I- II, Yabancı Dil I-II,

Topluma Hizmet Uygulamaları, Seçmeli I) tanedir. Sonuç olarak 2006 programında elli altısı zorunlu, yedi tanesi de seçmeli olmak üzere toplamda altmış üç tane ders bulunmaktadır.

Tablo 9. 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler

Alan Eğitimi Dersleri	Meslek Bilgisi Dersleri	Genel Kültür Dersleri
Sosyal Bilgilerin Temelleri	Eğitime Giriş	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I- II
Genel Fiziki Coğrafya	Eğitim Psikolojisi	Yabancı Dil I- II
Siyaset Bilimi	Eğitim Sosyolojisi	Türk Dili I- II
İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü	Eğitim Felsefesi	Bilişim Teknolojileri
Sosyal Antropoloji ve Medeniyet Tarihi	Türk Eğitim Tarihi	Topluma Hizmet Uygulamaları
Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya	Öğretim İlke ve Yöntemleri	Seçmeli I- IV
Sosyal Bilgiler Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları	Öğretim Teknolojileri	
Türkiye' nin Fiziki Coğrafyası	Eğitimde Araştırma Yöntemleri	
İlk Türk İslam Devletleri Tarihi	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	
Ortaçağ Tarihi	Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	
Sosyal Bilgiler Öğretim Programları	Eğitimde Ahlak ve Etik	
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Sınıf Yönetimi	
Vatandaşlık Bilgisi	Öğretmenlik Uygulaması I- II	

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	Okullarda Rehberlik
Osmanlı Tarihi I- II	Özel Eğitim ve Kaynaştırma
Yeni ve Yakınçağ Tarihi	Seçmeli I- VI
Sosyal Bilgiler Öğretimi I- II	
Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat	
Siyasi Coğrafya ve Türkiye Jeopolitiği	
Afetler ve Afet Yönetimi	
Sanat ve Müze Eğitimi	
Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi	
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I- II	
İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi	
Karakter ve Değer Eğitimi	
Seçmeli I ve VI	

(YÖK, 2006)

Tablo 9'da yer alan 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında yer alan dersler incelendiğinde; alan bilgisi dersleri yirmi sekiz zorunlu, altı seçmeli olmak üzere toplamda otuz dört tanedir. Meslek Bilgisi dersleri on altı zorunlu, altı seçmeli olmak üzere toplamda yirmi iki tanedir. Genel kültür dersleri

sekiz zorunlu, dört seçmeli olmak üzere on iki tanedir. Toplamda elli iki zorunlu ders, on altı seçmeli ders olmak üzere toplamda altmış sekiz ders bulunmaktadır.

8. ve 9. tablolar incelendiğinde 2018 yılında düzenlenen Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında 2006 yılına göre ders isimlerinde ve ders sayılarında değişiklikler yapıldığını görüyoruz. 2006 Programında otuz dört zorunlu iki adette seçmeli ders olmak üzere toplamda otuz altı alan bilgisi dersinin (Sosyal Bilgilerin Temelleri, Sosyal Psikoloji, Arkeoloji, Sosyoloji, Genel Fiziki Coğrafya, Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı, Felsefe, Ekonomi, Türkiye Fiziki Coğrafyası, İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü, Siyaset Bilimine Giriş, Temel Hukuk, Sanat ve Estetik, Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, Antropoloji, Ortaçağ Tarihi, Bilim Teknoloji ve Sosyal Değişme, Vatandaşlık Bilgisi, Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı I, Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı II, Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Yeni ve Yakınçağ Tarihi, İnsan Hakları ve Demokrasi, Ülkeler Coğrafyası, Sosyal Bilgiler Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemesi, Çağdaş Dünya Tarihi, Siyasi Coğrafya, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II, Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemeleri, Günümüz Dünya Sorunları Drama, Sosyal Proje Geliştirme, Seçmeli I- III)olduğunu görüyoruz.

2018 Programında zorunlu dersler altı tane azaltılmış fakat programa seçmeli ders kategorisinde dört tane eklenmiştir.2018 Programında toplamda otuz dört tane alan bilgisi dersi (Sosyal Bilgilerin Temelleri, Genel Fiziki Coğrafya, Siyaset Bilimi, İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü, Sosyal Antropoloji ve Medeniyet Tarihi, Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, Sosyal Bilgiler Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları, Türkiye' nin Fiziki Coğrafyası, İlk Türk- İslam Devletleri Tarihi, Ortaçağ Tarihi, Sosyal Bilgiler Öğretim Programları, Bilim, Teknoloji ve Toplum, Vatandaşlık Bilgisi, Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Osmanlı Tarihi 1, Yeni ve Yakın Çağ Tarihi, Sosyal Bilgiler Öğretimi 1, Osmanlı Tarihi 2, Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat, Siyasi Coğrafya ve Türkiye Jeopolitiği, Sosyal Bilgiler Öğretimi 2, Afetler ve Afet Yönetimi, Sanat ve Müze Eğitimi, Medya Okur Yazarlığı ve Eğitimi, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 2, İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi, Karakter ve Değer Eğitimi) olduğunu görüyoruz.

2006 Programında meslek bilgisi derslerinin on dört zorunlu (Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Öğretim Yöntemleri 1, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Program Geliştirme, Özel

Eğitim, Okul Deneyimi, Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması) iki tane seçmeli olmak üzere 16 tane olduğu görülmektedir.

2018 Lisans Programında on altı zorunlu (Eğitime Giriş, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Türk Eğitim Tarihi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Eğitimde Ahlak ve Etik, Sınıf Yönetimi, Öğretmenlik Uygulaması 1, Okulda Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması 2, Özel Eğitim ve Kaynaştırma) dört seçmeli olmak üzere meslek bilgisi derslerinin lehine bir düzenlemeye gidilmiştir.

Genel kültür dersleri 2006 Programında on bir zorunlu (Türkçe I: Yazılı Anlatım, Bilgisayar I, Yabancı Dil I, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Türkçe II: Yazılı Anlatım, Bilgisayar II, Yabancı Dil II, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Türk Eğitim Tarihi) üç seçmeli ders bulunmaktaydı. Güncellenen 2018 programında genel kültür dersleri sekiz zorunlu (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1, Yabancı Dil 1, Türk Dili 1, Bilişim Teknolojileri, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2, Yabancı Dil 2, Türk Dili 2, Toplum Hizmet Uygulamaları) dört seçmeli olmak üzere totalde 12 tanedir.

Tablo 10. 2006 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Okutulan Derslerin Ders Gruplarına Göre Oranı ve Ders Saati

	Meslek Bilgisi Dersleri		Alan Bilgisi Dersleri		Genel Kültür Dersleri		Toplam Ders Saati
	Toplam Ders Saati	Oranı (%)	Toplam Ders Saati	Oranı (%)	Toplam Ders Saati	Oranı (%)	
2006 Programı	52	30,1	83	48,9	35	20,6	170
2018 Programı	56	36,4	70	45,4	28	18,2	154

Tabloda 10'da görüldüğü gibi toplam ders sayılarında bazı azalmalar olmuştur. 2006 Programında toplamda 170 olan ders sayısı 154'e düşürülmüştür. Bu noktada ders saatleri yönünden 2018 Programında 2006 Programına göre %9,4'lük bir azalma görülmektedir. Toplam ders saati

miktarının içerisinde yer alan ders gruplarının karşılaştırma oranları ise şöyledir; 2006 Programında alan eğitimi dersleri % 48,9, meslek bilgisi dersleri %30,1, genel kültür dersleri %20,6'lık bir dilime sahiptir. 2018 programında alan eğitimi derslerinin %45,4, genel kültür derslerinin %18,2'ye düşürüldüğünü, meslek bilgisi derslerinin ise %36,4'e çıkarıldığını görüyoruz.

Toplam ders saatlerinde yapılan düzenleme neticesinde toplamda %10'a yakın olan ders saati azalmasında oransal olarak bakıldığında bu azalmaların yoğun olarak alan eğitimi derslerinde olduğu görülmektedir.

4.2. 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında yer alıp 2018 programında yer almayan ve 2018 programına eklenen derslere ilişkin bulgular

Tablo 11: 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında Yer Alıp 2018 Programında Yer Almayan ve 2018 Programına Eklenen Dersler

2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında Kaldırılan Dersler (Sadece 2006 Programında Olan Dersler)	Dersin İçeriği	2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programına Eklenen Dersler (2006 Programında Olmayan Dersler)	Dersin İçeriği
Sosyal Psikoloji	Alan Bilgisi	Eğitim sosyolojisi	Meslek Bilgisi
Arkeoloji	Alan Bilgisi	Eğitim Felsefesi	Meslek Bilgisi
Sosyoloji	Alan Bilgisi	Eğitimde Ahlak ve Etik	Meslek Bilgisi
Felsefe	Alan Bilgisi	İlk Türk-İslam Devletleri Tarihi	Alan Bilgisi
Ekonomi	Alan Bilgisi	Sosyal Bilgiler Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları	Alan Bilgisi
Antropoloji	Alan Bilgisi	Sosyal Bilgiler Öğretim Programları	Alan Bilgisi
Temel hukuk	Alan Bilgisi	Afetler ve Afet Yönetimi	Alan Bilgisi

İnsan İlişkileri ve İletişim	Alan Bilgisi	Medya Okur Yazarlığı ve Eğitimi,	Alan Bilgisi
Ülkeler Coğrafyası	Alan Bilgisi	Karakter ve Değer Eğitimi	Alan Bilgisi
Çağdaş Dünya Tarihi	Alan Bilgisi		
Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemesi	Alan Bilgisi		
Günümüz Dünya Sorunları	Alan Bilgisi		
Sosyal Proje Geliştirme	Alan Bilgisi		
Drama	Alan Bilgisi		
Aile ve Yetişkin Eğitimi	Alan Bilgisi		
Bilgisayar II	Genel Kültür		

Tablo 4 incelediğinde 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programında yer alan 15 dersin 2018 Lisans Programında yer almadığını görüyoruz. Bu derslerin 15 dersten 8 tanesinin doğrudan Sosyal Bilimler disiplini ile ilişkili olduğu görülmektedir(Sosyal Psikoloji, Sosyoloji, Arkeoloji, Sosyoloji, Felsefe, Ekonomi, Antropoloji, Temel Hukuk, İnsan İlişkileri Ve İletişim). Dört dersin Sosyal Bilgiler Alan Eğitimi ile (Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemesi, Günümüz Dünya Sorunları, Sosyal Proje Geliştirme, Drama); bir tanesinin Tarih disiplini (Çağdaş Dünya Tarihi), bir tanesinin Coğrafya disiplini (Ülkeler Coğrafyası), bir tanesinin de genel kültür (Bilgisayar II) disiplini ile ilişkili olduğunu görülmektedir.

Yapılan değişiklik sonucu 2018 Sosyal Bilgiler Lisans Programına dokuz yeni ders eklendiği görülmektedir. Bu derslerin adları ve disiplinleri şu şekildedir: Sosyal Bilgiler Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları, Sosyal Bilgiler Öğretim Programları, Afetler ve Afet Yönetimi, Medya Okur Yazarlığı ve Eğitimi, Karakter ve Değer Eğitimi Dersleri Alan Eğitimi; Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Eğitimde Ahlak ve Etik Dersleri Meslek Bilgisi, İlk Türk- İslam Devletleri Tarihi dersi ise tarih disiplini içeriğine sahiptir.

4.3. 2006- 2018 programları karşılaştırıldığında seçmeli derslerin düzenlenmesine ilişkin bulgular

Tablo 12: Seçmeli Derslere İlişkin Düzenlemeler Tablosu

Meslek Bilgisi Seçmeli Dersleri	Genel Kültür Seçmeli Dersleri	Alan Eğitimi Seçmeli Dersler
Açık ve Uzaktan Öğrenme	Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele	Çevre Eğitimi
Çocuk Psikolojisi	Beslenme ve Sağlık	Günümüz Dünya Sorunları
Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu	Bilim Tarihi ve Felsefesi	Harita Bilgisi ve Uygulamaları
Eğitim Hukuku	Bilim ve Araştırma Etiği	Küreselleşme ve Toplum
Eğitim Antropolojisi	Ekonomi ve Girişimcilik	Sınıf İçi Öğrenmelerin Değerlendirilmesi
Eğitim Tarihi	Geleneksel Türk El Sanatları	Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemesi
Eğitimde Drama	İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi	Sosyal Bilgiler Öğretimde Yerel-Çocuk Oyunları
Eğitimde Program Dışı Etkinlikler	İnsan İlişkileri ve İletişim	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama
Eğitimde Program Geliştirme	Kariyer Planlama ve Geliştirme	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Materyal Tasarımı
Eğitimde Proje Hazırlama	Kültür ve Dil	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihsel Kanıt, Yerel ve Sözlü Tarih
Eleştirel ve Analitik Düşünme	Medya Okuryazarlığı	Sosyal Bilgilerde Bilişim Teknolojileri
Hastanede Yatan Çocukların Eğitimi	Mesleki İngilizce	Türk Hukuk Sistemi
Kapsayıcı Eğitim	Sanat ve Estetik	Türkiye'nin Ekonomik Yapısı
Karşılaştırmalı Eğitim	Türk Halk Oyunları	

Mikro Öğretim	Türk İşaret Dili
Müze Eğitimi	Türk Kültür Coğrafyası
Okul Dışı Öğrenme Ortamları	Türk Musikisi
Öğrenme Güçlüğü	Türk Sanatı Tarihi
Öğretimi Bireyselleştirme ve Uyarlama	
Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim	
Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme	

(YÖK, 2006)

Uygulanmaya konulan 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans programında en önemli değişiklik seçmeli derslerde olmuştur. Bologna Süreci kapsamında yeniden yapılandırılan lisans programlarında müfredatın en az %25' lik kısmında seçmeli ders olması gerekiyordu. Bu nokta da özellikle meslek bilgisi ve genel kültür derslerinde seçmeli dersler oranında artış olduğunu görmekteyiz. Ayrıca YÖK nezdinde yapılan açıklamalara baktığımızda üniversiteler arasında seçmeli ders noktasında ortaya çıkan karışıklıkların düzenlenmesi de seçmeli derslere yapılan güncellemelerin gerekçesi olarak gösterilmektedir (YÖK, 2018). Bu noktada da 2006 Programında seçmeli derslere %8,2' lik bir pay verilmişken, 2018 Programında seçmeli derslere verilen pay %20,1' e çıkarılmıştır. Bu düzenleme ile iki programda seçmeli dersler arasındaki fark yaklaşık iki buçuk kat arttırılmıştır.

Tablo 5' te de görüldüğü gibi 2018 Sosyal Bilgiler Lisans Programında yer alan seçmeli dersler diğer zorunlu derslerde olduğu gibi meslek bilgisi, genel kültür ve alan eğitimi kategorilerine ayrılmıştır. Bu dersler içinde 21 meslek bilgisi, 18 genel kültür dersi ve 13 alan bilgisi dersi bulunmakla birlikte toplamda 52 ders olduğu görülmektedir.

Derslerin içeriklerine bakıldığında günümüz şartları açısından güncellik taşıdığı görülmektedir. Bunun yanı sıra 2006 Lisans Programında zorunlu ders olan Günümüz Dünya Sorunları, Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemesi, Drama

(Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama), Öğretim Teknik ve Materyal Tasarımı (Sosyal Bilgiler Öğretiminde Materyal Tasarımı) gibi derslerin alan eğitimi kategorisi içinde aynı ad ile ya da benzer ad ile seçmeli ders olduğu görülmektedir.

4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programına ilişkin akademisyenlerin genel görüşlerine ilişkin bulgular

- Programın hazırlanması süresince yeteri kadar hazırlık yapıldığını ve uzman görüşü alındığını düşünüyor musunuz? sorusuna verilen cevapların analizi:

Tablo 13. Programın Hazırlanması Süreci

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Programın hazırlanması süreci	Yeteri kadar hazırlık yapılma	9
	YÖK nezdinde birçok çalışma yapılması	5
	Ciddiye alınarak hazırlanma	3
	Detaylı bir çalışma yapılma	1
	Dar katılımlı bir ekibin hazırlaması	1
	Yurtdışında olduğum için çok fazla bilgim yok	1

Tablo 6'da görüldüğü üzere programın hazırlık sürecine dair öğretim üyelerinden konu ile ilgili farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Öğretim üyelerinin çoğunluğu programın hazırlanma sürecinde yeteri kadar hazırlık yapılmadığını düşünmektedir. Yeterli hazırlık yapılmışsa da belli kadrolar ile bu hazırlığın yapıldığı ülkemizdeki eğitim fakülteleri bazında genel bir fikir alışverişi yapılmadığı yönünde düşünceler hâkimdir.

Diğer yandan ciddi hazırlık yapıldığı yönünde görüşler de yapılmıştır. Öğretim üyelerimizden biri (K-1) bir çalıştayda görevli olduğunu ifade etmiş, bir diğer öğretim üyesi (K-4) idari görevli olması sebebi ile YÖK'ün düzenlediği bir toplantıya katıldığını söylemiştir. İki öğretim üyemiz de son birkaç yıldır YÖK nezdinde önemli çalışmalar yapıldığını bildiklerini ifade etmişlerdir.

YÖK tarafından yapılan çalışmalar hakkında bilgisi olmayan katılımcıların açıklamalarından bazıları:

K14: *“Programın hazırlanmasında yeterince hazırlık yapılması durumu üzerinde durulması gereken bir konu. Programı hazırlayan kişilere sorduğumuzda illaki hazırlık yapıldı denecektir ama Türkiye’de ki bütün anabilim dalı başkanları toplanabilir, çalıştaylar yapılabilirdi. Dersler konuşulur programa dair fikirler alınabilirdi eminim daha ayakları yere basan bir program hazırlanırdı. Tamam, güzel düşüncelerle yola çıkmış çağın gereksinimleri göz önüne alınmış ama bizlere de sorulseydi daha iyi bir program hazırlanabilirdi. Ben yıllardır bu görevdeyim bizlere böyle bir durumla geldiklerini hatırlamıyorum.”*

K13: *“Mesela bu konu ile ilgili bir çalıştay düzenlenmedi bu düzenlenebilirdi. Daha sistematik bir yolla bilgi toplanabilirdi bu da çok fazla yapılmadı. Daha çok birkaç uzman arkadaşın dar bir çerçevede hazırladığı bir program olduğunu tahmin ediyorum... Çalıştay oldu ise bile bundan çok az kişinin haberi oldu. Bütün okullara ve hocalara bilgi verilmesi gerekirdi...”*

YÖK tarafından yapılan çalışmalardan bilgisi olan katılımcıların mülakatlarından bazı alıntılar şöyledir:

K1: *“YÖK nezdinde birçok çalışmanın yapıldığını biliyorum. Konunun önemsendiğini biliyorum. İş de gerçekten ciddiye aldılar en azından YÖK lisans programlarının düzenlenmesi gerektiğinin farkına vardı ve buna yönelik çalışmalar yaptı. Ama yapılan çalışmalar daha bilimsel olabilirdi.”*

K3: *“İki yıl boyunca çok sayıda çalıştay düzenlendiğini biliyorum. Ama bu çalıştaylara katılan hocalarımla yaptığım görüşmelerde -evet bizim fikrimiz alındı ama ortaya çıkan program bizim çalıştaylarda mutabık olduğumuz programlardan farklı- idi gibi ifadelere birebir şahit oldum.”*

Alınan cevaplar göz önüne alındığında programın hazırlanması sürecinden haberdar olan öğretim elemanlarının da yapılan çalışmaları yeterli bulmadığı görülmektedir.

Tablo 14. Programa Dair Uzman Görüşlerinin Alınması

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Uzman görüşlerinin alınması	Yeteri kadar uzman görüşü alınmadı	7
	Alanda uzman kişilerin görüşleri alındı	5
	Eğitim fakülteleri bünyesinde çalışmalar yapılmadı	2
	Bölüm başkanlarının fikri alınmadı	2
	Alınan görüşler bilimsel değildir	1
	Uzman görüşleri dikkate alınmadı	1

Uzman görüşlerinin alınmasına dair soruya verilen cevaplara baktığımızda öğretim üyelerimiz tarafından “Yeteri kadar uzman görüşü alınmadı.” ifadesinin en fazla (7 defa) kullanılan ifade olduğunu görüyoruz. Sonrasında “Alanda uzman kişilerin görüşleri alındı” ifadesinin beş defa kullanıldığını görüyoruz. Bu ifadelerin yanı sıra “Eğitim fakülteleri bünyesinde çalışmalar yapılmadı” ifadesinin iki defa kullanıldığını, “Alınan görüşler bilimsel değildir”, “uzman görüşleri dikkate alınmadı”, “Bölüm başkanlarının fikri alınmadı “ ifadelerinin birer defa kullanıldığını görüyoruz.

Programa dair ön hazırlık yapıldığını ve yeterli uzman görüşüne başvurulduğunu düşünen katılımcıların mülakatlarından bazı kesitler şöyledir:

K5: “Devletimizin geleneğinde eğitim fakülteleri özellikle öğretmen yetiştirme olduğu için birkaç kişi ile ya da sıradan kişilerde bu program düzenlenmez o konuda net fikir olarak gereken yetkili kişiler en uç noktada arkadaşlarımız da var bunların içinde gerekli alt çalışmalar yapıp deneme sürecinden sonra önce taslak sonra müfredat oluşturduğunu düşünüyorum.”

K4: “Programın Üniversitelere, eğitim fakültelerinin ilgili birimlerine yönelik YÖK Başkanı ve Milli Eğitim Bakanının bulunduğu bir toplantıya katıldım. Burada bize anlatılan şuydu: program hazırlanırken belli kurulların oluşturulduğu ve bunların periyodik olarak belli bir süre çalışmalar yaptığını belirttiler. Yeteri kadar akademisyen olup olmadığını bilemem ama program hazırlanırken belli miktarda alanına hakim, alanda uzman kişilerin görüşlerinin alındığını biliyorum.”

Programa dair ön hazırlık yapılmadığını ve yeterli uzman görüşüne başvurulmadığını düşünen katılımcıların mülakatlarından bazı kesitler şöyledir:

K8: “ Anladığım kadarı ile bu programlar hazırlanırken yukarıda belli başlı kişiler ile görüşülüyor. Ama ülke genelinde yer alan eğitim fakültesi hocalarına pek fikirlerini sormuyorlar... Eğitim fakültelerinin bünyesinde çalışmalar yapılmalı. Böyle çalışmaların da yapılmadığını varsayarsak yeteri kadar uzman görüşü alındığını düşünüyorum.”

K9: “Sonuçta programı genel olarak değerlendirdiğimde yeterli hazırlık yapılmadığını ve uzman görüşü alınmadığını, çalışmaların sınırlı ve dar bir kadro tarafından gerçekleştirilmiş olabileceğini düşünüyorum. En azından programların taslak halinin öğretim üyelerinin görüşüne sunulup, fikir ve değerlendirmelerinin alınması yararlı olurdu.”

Alınan cevaplarda öğretim üyelerinin çoğunluğunun yapılan çalışmaları yeterli görmediği, içlerinden birçoğunun da yapılan çalışmalardan haberdar olmadığını görüyoruz.

4. 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının uygulanmasına ilişkin akademisyen görüşlerine ilişkin bulgular

- Programın uygulanması noktasında yeterince bilgilendirildiniz mi? Yapılan yenilikler sonrasında kendinizi programı öğrencilere aktarabilme noktasında yeterli hissediyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların analizleri:

Tablo 15. Program Hakkında Bilgilendirme

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Program hakkında bilgilendirme	Program hakkında bilgilendirilmeme	6
	Dekanlık tarafından bilgilendirilme	4
	Program yayımlandıktan sonra haberdar olma	2
	İdari görevli olma	1
	Oryantasyon almama	1
	Programın hazırlanma sürecinde haberdar olma	1

Program hakkında bilgilendirilme noktasında öğretim üyelerimizden aldığımız cevaplara baktığımızda en fazla “ Program hakkında bilgilendirilmeme” (6) ifadesinin kullanıldığını görüyoruz. Sonrasında en fazla “Dekanlık tarafından bilgilendirilme” (4) cevabının verildiğini görüyoruz. Sonrasında birer defa “Programın hazırlanma sürecinde haberdar olma”, “İdari görevli olma”, “Oryantasyon almama”, “ Program yayımlandıktan sonra haberdar olma “ ifadeleri kullanılmıştır.

Programın hazırlanma sürecinden haberi olmayan öğretim elemanlarının mülakatlarından kesitler:

K15: *“Programın uygulanabilmesi noktasında yeterince bilgi verilmediği gibi önümüzde bulduk. Tabiki yeterli hissediyorum ancak bu haliyle program bir şey ifade etmiyor.”*

K6: *“Hayır bilgilendirilmedik. Bize bu konuda hiç bir bilgi verilmedi.”*

K8/ K2: *“Program hazırlandıktan sonra anabilim dalı olarak sadece bir defa toplantı yaptık. O da değişiklikler üzerine değil hangi dersi kimin alacağı noktasında fikir alışverişinde bulunulması içindi.”*

Programın hazırlanma sürecinden haberi olan öğretim elemanlarının mülakatlarından kesitler:

K1: "Programın hazırlanma süresinde haberim oldu. Sosyal bilgiler eğitimcisi birçok hocanın programın güncelleneceğinden haberi vardı kanaatindeyim. Ama doğrudan alan çalışan hocalarımızda süreçten haberdar olmama durumu daha fazla görünüyor. Güncel gelişmeleri takip eden birçok hocamızın haberi vardı çünkü. Ama hocalarımızın bilgilendirilmesi gerekirdi. Ben de tesadüf üzerine haberim oldu. Ve birçok doküman elimden geçti... Ben şans eseri çalışmaya katıldığım için şanslıyım. Çünkü diğer çalıştaylarla ilgili çalışmalardan da dokümanlardan da haberim oldu. Ciddi çalışmalar yapıldı program üzerine düzenlemeler iyi oldu ama halen yetersiz yönleri var maalesef."

Öğretim elemanı konuşmasında alan ve eğitim uzmanlık alanına sahip öğretim elemanları arasında bir kıyaslama yapmıştır. Ancak sosyal bilgiler eğitimcisi ya da tarih, coğrafya eğitimi alanı uzmanlıklarına sahip bazı akademisyenlerin de programın hazırlanma sürecinden haberdar olmadığını görüyoruz. 14. Katılımcımız eğitim kökenli bir hocamızdır ve verdiği cevap şöyledir:

K14: "Bilgilendirilmemiz YÖK ün sayfasında paylaştığı program metninden sonra oldu. Programın nasıl uygulanacağı da orda yazıyordu. Bir yerden bir bilgi almadık ama gelen bütün derslerin nasıl uygulanacağı da orda yazıyordu zaten. Dersleri programın tamamını oradan inceledik."

Bu noktada alana hizmeti olan bütün öğretim elemanlarımızın programın uygulanması noktasında eşit imkanlara sahip olması düşüncesi ön plana çıkmaktadır.

İdari görevli olarak katılan öğretim elemanının mülakatında ilgili alan üzerine bir kesit:

K4: "Evet idari görevli olmam sebebi ile toplandık ve bilgilendirildik. Bizlerde fakültemiz ilgili anabilim dalları başkanlarını topladık onlara süreçle ilgili bilgilendirmeyi yaptık... Hangi derslerin açıldığını hangi derslerin kapandığını, özellikle seçmelilerde yapılan değişiklikleri hangilerinin açılıp hangilerinin açılmayacağı öğretim üyelerinin alanlarına göre bu konuda bilgilendirmeyi yaptık."

Tablo 16. Akademik Benlik Olarak Kendini Yeterli Hissetme

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Akademik Benlik Olarak Kendini Yeterli Hissetme	Kendini yeterli hissetme	14
	Kendini alanında yeterli hissetme	7
	Doktora eğitiminin sosyal bilgiler eğitimi olması	5
	Biraz revize ile sıkıntılar halledilebilir	3
	Program değişmese bile kişi kendini yenilemeli	1
	Programın özüne ve felsefesine hâkim olma	1
	Program aktarılması noktasında akademisyenler zorlamama	1

Yapılan değişikler sonucu öğretim üyelerimizin kendini yeterli hissedip hissetmediğini ölçmeye çalıştığımız temaya ilişkin cevaplara baktığımızda öğretim üyelerimizin “Kendini yeterli hissetme” (14) ifadesini en fazla kullandığını görüyoruz. Sonrasında kullanılan ifadeler “Kendini alanında yeterli hissetme” (7), “Doktora eğitiminin sosyal bilgiler eğitimi olması” (5), “Biraz revize ile sıkıntılar halledilebilir” (3), “Program değişmese bile kişi kendini yenilemeli” (1), “Programın özüne ve felsefesine hâkim olma” (1), “Program aktarılması noktasında akademisyenleri zorlamama” (1) şeklindedir. Genel olarak akademisyenlerimizin programı öğretmen adaylarına aktarma noktasında kendilerini yeterli hissettiği görülmüştür.

Genel olarak kendini programı aktarma noktasında yeterli bulan öğretim elemanlarının mülakatlarından ilgili sorunun cevaplarından alınan bazı kısımlar şöyledir:

K6: “Sosyal bilgilerle ilgili dersler yoğunlaştırıldığı için doktoram da sosyal bilgiler üstüne olduğu için zorlanmam.”

K7: “Sosyal Bilgiler eğitimcilerinin kolayca hayata geçirebileceği bir program olduğunu düşünüyorum. Programın Sosyal Bilgilerin doğasına uygun hazırlandığı kanısındayım. Bu nedenle kendimi yeterli görüyorum.”

K3: “Artık sosyal bilgiler alanında çalışmış birçok alan uzmanı yetişmeye başladı. Bu noktada doktorasını tamamlamış yüksek lisans yapmış insanlar var. Bu insanların yeni program için en doğru isimler olduğunu düşünüyorum. Zaten yeni programda amaçlanan şey buydu sosyal bilgiler eğitimi ön plana çıkarmak. Tarih ya da Coğrafya öğretmek değil bizim amacımız burada önemli olan Sosyal Bilgiler Eğitimi ön plana çıkarmak. Sonuç olarak bu alanda aldığım eğitim ve doktoramı bitirmiş olmam ile birlikte kendimi yeterli hissediyorum.”

K14: “Kendini yeterli hissetme noktasında da alanım Sosyal Bilgiler. Lisansı, yüksek lisansı, doktorası Sosyal Bilgiler Eğitimi olan Türkiye’deki üç beş kişiden biriyiz. Programa baktığımda da alanım ile ilgili dersleri incelediğimde kendimi dersleri verme noktasında yeterli hissediyorum. Zaten alan bilgisi derslerine de baktığımızda çoğu vermekte olduğumuz dersler idi. O noktada fazla sıkıntı yaşayacağımızı düşünmüyorum. “

Yapılan çalışmada, öğretim elemanlarının hemfikir olduğu noktalardan biri; kişilerin yapılan program değişikliği sonucunda kendilerini programı aktarma noktasında yeterli görmeleridir. Öğretim elemanlarımızın hepsi, farklı cümleler ile ifade etmiş olsa da kendilerini alanlarında yeterli gördüklerini vurgulamıştır.

4.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının hedeflerine ilişkin akademisyen görüşlerine ilişkin bulgular

- *Programı incelediğinizde Alan Bilgisi, Meslek Bilgisi ve Genel Kültür derslerinin dağılımını ve ders saatlerindeki düzenlemeleri nasıl buldunuz? Gerekçeleri ile birlikte görüş ve düşüncelerinizi belirtir misiniz?” sorusuna verilen cevapların analizi:*

Tablo 17. Derslerin Dağılımı ve Saatleri

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Derslerin dağılımı ve saatleri	Meslek bilgisi derslerini yeterli bulma	8
	Ders saatlerinin dağılımını doğru bulmama	7
	Alan bilgisi noktasında programı eksik bulma	6
	Olumlu gelişmeler olduğunu düşünme	5
	Sosyal Bilgiler Eğitiminin ön plana çıkması	5
	Alan derslerinin ağırlığı ve saatlerinin azaltılması	5
	Programda eğitim, öğretim vurgusu yapılması	4
	Alan bilgisi derslerini yeterli bulma	3
	Genel kültür derslerini yeterli bulmama	2
	Genel kültür derslerini ve saatlerini uygun bulma	2
	Ders içeriklerini yeterli bulma	2
	Programda herhangi bir eksiklik olmaması	2
	Meslek bilgisi ders saatlerinin azaltılması	2
	Öğrencileri aktif hale getiren derslerin eklenmesi	1
	Uygulamalı ders saatlerinin azalmasını olumsuz bulma	1
	Derslerin kronolojik sırasında hatalar mevcut	1

Derslerin dağılımına ilişkin tablo 13' e baktığımızda "Meslek bilgisi dersleri yeterli bulma" (8) ifadesinin en fazla kullanıldığını görüyoruz. Sonrasında beşer defa "Sosyal Bilgiler Eğitiminin ön plana çıkması", "Alan bilgisi noktasında programı eksik bulma", "Alan derslerinin ağırlığı ve saatleri azaltılması", "Ders saatlerinin dağılımını doğru bulmama" ifadeleri kullanılmıştır. Dörder defa "Olumlu gelişmeler olduğunu düşünme", "Programda eğitim, öğretim vurgusu yapılması" ifadeleri kullanılmıştır. Üç defa "Alan bilgisi noktasında yeterli bulma" ifadesi kullanılmıştır. İkişer defa "Genel kültür dersleri yeterli bulmama", "Genel kültür derslerini ve saatlerini uygun bulma", "Ders içeriklerini yeterli bulma", "Programda herhangi bir eksiklik olmaması", "Meslek bilgisi derslerinin saatlerinin azaltılması", ifadeleri kullanılmıştır. Birer defa da "Öğrencileri aktif hale getiren dersler eklenmesi", "Uygulamalı ders saatlerinin azalması olumsuz bulma", " Derslerin kronolojik sırasında hatalar mevcut" ifadeleri kullanılmıştır.

Ders dağılımlarındaki düzenlemeleri doğru bulmayan akademisyen görüşleri şöyledir:

K10: "Dağılımın eğitim alanında yoğunlaşmasını çok doğru bulmuyorum. Genel kültür dersleri ve alan eğitimi derslerinin daha da artırılması, öğretmen adaylarının yöntemleri kullanacakları bilgilerinin de artması için elzemdir. Bu şekilde eğitim bilimlerinin bölümlerinden farklılaşarak kendi alanlarına daha fazla hakim olmaları ve "biz neyiz?" sorusuna daha kolay ve doyurucu cevap vermeleri sağlanabilir. "

K12: "Genel olarak programa baktığımızda ders saatlerinin dağılımı dengeli değildir. Programda alan bilgisine yönelik özellikle sosyal bilgilerin temel yapıtaşlarını oluşturan dersler çıkarılmış ve yeni dersler eklenmiştir. Yeni eklenen derslerin de getirisi vardır ancak temel dersler çıkarılmıştır. Ayrıca meslek bilgisi derslerine çok fazla ağırlık verilmiştir."

Ders dağılımlarındaki düzenlemeleri doğru bulan akademisyen görüşleri şöyledir:

K4: "Özellikle eğitim fakültelerinde şöyle bir yanlış vardı biz bunu hep savunduk. Burası bir fen edebiyat fakültesi değil biz alana yönelik kişiler yetiştirmiyoruz biz öğretmen yetiştiriyoruz. Gerek Coğrafyada gerek Tarihte ya da Antropoloji gibi Arkeoloji gibi alanlardan hangisi olursa olsun. Bizim sosyal bilgiler öğretmenin bunlardan birazcık bilmesi gerekiyor. Fakat bizde şöyle bir yanlış oluyor. Sanki biz coğrafyacı yetiştiriyoruz, antropolog yetiştiriyoruz, tarihçi yetiştiriyoruz. Alana yönelik çok fazla zorluyoruz öğrencileri. Biz burada şunu atlıyoruz. Biz burada Sosyal bilgiler öğretmeni yetiştiriyoruz. Yani sosyal

bilimlerden konularını alan bir öğretmen yetiştiriyoruz bence meslek bilgisi derslerinin artırılması çok isabetli bir karar oldu. Alan bilgisi de bence yeterli düzeyde, genel kültür zaten olmazsa olmazımız.”

K14: “Programı incelediğimde programın, alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür olarak ayrılmasını iyi bir adım olarak düşünüyorum. Örneğin meslek bilgisi derslerinin yüzdelik oranı %34ü kapsadığı, genel kültürün %18i kapsadığı, alan bilgisinin de %48i kapsadığını görüyoruz. Alan bilgisi derslerinin %50nin üzerinde olması gerektiğini düşünüyorum ben. Neden çünkü öğretmenin yetiştiği alanla ilgili aldığı derslerin programın %50sini kapsamaması gerektiğini düşünüyorum. Şimdi diyeceksiniz ki %48 ve %50 arada çok bir fark yok. Ama oraya birkaç ders dahi konulsa o derslerin dahi alan eğitimine katkı ölçüsünde daha fazla yer tutacağını düşünüyorum.”

Alan derslerinin ağırlığı ve saatlerinin azaltılması noktasında görüşleri bulunan öğretim elemanlarının mülakatlarından kesitler:

K13: “Bu konuda ciddi sıkıntı yaşıyoruz bazı ara derslerde benim biraz önce örneğini verdiğim Türk Eğitim Tarihi dersi. Şimdi Türk Eğitim Tarihi dersini meslek bilgisi dersi olarak tanımlanmış ve bunun bütün koordinasyonlarını eğitim bilimleri yapacaktır denilmiş. Şimdi... eğitim bilimleri içerisinde eğitim tarihi uzmanı son derece az bir tek Ankara Üniversitesinde bunun doktora programı var o da sene de bir kişi ya yetiştiriyordur ya yetiştirmiyordur. Sadece burada program var diye eğitim bilimlerine tanımlanmış. Benim alanım tarih eğitimi... Tarih öğretmenliği lisans programı olmayınca benim alanıma en yakın ders Türk Eğitim Tarihi geliyor bana. Bu sefer eğitim bilimlerindeki arkadaşlarla bir çatışma haline giriyoruz. Uzmanlık alanı hangimizin uzmanlık alanı ya da uzmanlık alanı değildir diye. Bu tip katı esnek olmayan kuralların program içerisine tanımlanması ki her eğitim fakültesinin yapısı birbiri ile aynı değil. Bu tip esnekliklerin olmaması katı kuralların ders seçimi noktasında belirlenmiş olması... Eğitim programları bölümlerini ön plana çıkararak alan eğitimleri bölümlerini biraz daha ezdiren, daraltan bir program olmuş.”

K9: “Alan bilgisi kategorisi alan bilgisi ve alan eğitimi derslerini kapsamaktadır. Program içinde “Alan Eğitimi” nin önemi ve ağırlığı azalmış görünmektedir. Oysa tam aksi olmalı, yani alan eğitimi dersleri artırılmalıdır. Klasik eğitim derslerinin birçoğu alana özgü hale getirilerek “Alan Eğitimi” dersleri olarak sınıflandırılmaktadır. Örneğin “Sınıf Yönetimi” yerini “ Sosyal Bilgiler Derslerinde Sınıf Yönetimi” ya da “Sosyal Bilgiler Derslerinde Ölçme ve

Değerlendirme” dersleri olmalı ve bu dersleri alan eğitimcisi hocalar vermelidir... Mezuniyet için gerekli toplam ders saati/ kredi miktarının azaltılmasına öncelik verildiğinden zorunlu ders olarak okutulmasının yararlı olacağı birçok ders ya programdan tamamen çıkarılmış ya da ders saati azaltılmış ya da seçmeli ders kategorisine aktarılmıştır. Bu durumun lisans öğrencilerinin öğretmenlik için gerekli bilgi ve beceri düzeylerini olumsuz etkileyeceğini düşünmekteyim.”

Derslerin dağılımında kronolojik hata olduğunu tespit eden öğretim elemanının mülakatından bir kesit:

K8: “Onunla ilgili bir çalışma yaptım alan bilgisi ile alakalı yeterli bir dağılım var. Ama dönemlere ilişkin bir eleştirim olabilir. Mesela 3. Yarı dönemde, İlk Türk İslam Devletleri Tarihi var aynı dönemde Orta Çağ Tarihi de var. Bu dersler farklı dönemlere kaydırılabilirdi. İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü 2. Yarıyıldan 1. Yarıyıldan böyle bir ders yok buraya bir kaydırma olabilirdi. Birbirine yakın dersler aynı dönemlere denk getirilmemeli idi. İçerikte farklılıklar olabilir ama bir sıralama ile gidilse idi daha uygun olurdu.”

Sorulan soru ve alının cevaplara baktığımızda cevaplarda bu konu hakkında farklı düşüncelerin olması dikkat çekicidir. Alan bilgisinin daraltılması eğitim ve pür alan hocalarımız arasında benzer cevaplar alınmıştır. Ancak sosyal bilgiler eğitimi alanında uzmanlık alanı olan öğretim elemanlarımızın yapılan düzenlemeleri olumlu bulması da çalışma açısından önemli bir bulgudur.

Özellikle Tarih ve Coğrafya çatısı altında bir disiplin olarak algılanan sosyal bilgiler eğitiminin artık farklı bir alan ve disiplin olarak gelişiminin önemine dikkat çekilmiştir.

2006 lisans programında 170 saat olan ders sayısının 2018 programında 154 saate düşürülmesinin etkisi ile meslek bilgisi ve genel kültür dersleri saatlerinin düşürülmesi de öğretim elemanları tarafından olumsuz karşılanan bir durum olmuştur.

- Programı bilimsel, formasyonel ve akademik boyutta incelediğinizde, programın ülkemiz öğretmen yetiştirme hedeflerine uygun olarak hazırlandığını düşünüyor musunuz? Görüş ve düşünceleriniz nelerdir? sorusuna verilen cevapların analizi:

Tablo 18. Ülkemiz Öğretmen Yetiştirme Hedeflerine Uygunluk

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Öğretmen yetiştirme hedeflerine uygunluk	Programı alan eğitimi noktasında eksik bulma	7
	Programı öğretmen yetiştirme hedeflerine uygun bulma	5
	Program genelinde eğitim vurgusunun yapılması	5
	Uygulamalı dersleri yeterli bulmama	3
	Programdan mezun verildiği zaman anlama	2
	Bazı alan derslerinin seçmeli ders olmasını uygun bulmama	1
	Programın yapılandırma yönünün ağır olması uygun	1
	Pür alan kökenli öğretim elemanlarının programın eğitim boyutunun öğretimini zorlaştırması	1
	Meslek derslerinin bütün programlarda aynı olmasının bütünlük sağlaması	1
	Öğretmen yetiştirme taslağı ve programı	1

uygun bulma	
2006 Programı ile karşılaştırınca 2018 Programını uygun bulma	1
Güncel gelişmelerin takip edilmesini uygun bulma	1

Tablo 18'e baktığımızda ülkemiz öğretmen yetiştirme noktasında en sık kullanılan ifadenin "Programı alan eğitimi noktasında eksik bulma" (7) ifadesi olduğunu görüyoruz. Sonrasında beşer defa "Program öğretmen yetiştirme hedeflerine uygun bulma", "Program genelinde eğitim vurgusunun yapılması" ifadeleri kullanılmıştır. "Uygulamalı dersleri yeterli bulmama" ifadesi 3 defa kullanılmıştır. "Programdan mezun verildiği zaman anlama (2)" ifadesi ise iki defa kullanılmıştır. Sonrasında birer defa "Güncel gelişmelerin takip edilmesini uygun bulma", "2006 Programı ile karşılaştırınca 2018 Programını uygun bulma", "Öğretmen yetiştirme taslağı ve programı uygun bulma", "Meslek derslerinin bütün programlarda aynı olmasının bütünlük sağlaması", "Pür alan kökenli öğretim elemanlarının programın eğitim boyutunun öğretimini zorlaştırması", "Programın yapılandırıcılık yönünün ağır olması uygun", "Bazı alan derslerinin seçmeli ders olmasını uygun bulmama", ifadeleri kullanılmıştır.

Yapılan düzenlemeleri olumsuz değerlendiren öğretim elemanlarının mülakatlarından alıntılar:

K12: *"Öğretmen yetiştirmek adına uygulamalı derslere daha fazla ağırlık verilmesi gerekliydi. Alana yönelik dersler çıkarılmamalı ve ders saatleri azaltılmamalıydı. Eklenen derslerde tabi ki alana katkı sağlıyor ancak daha iyi bir program hazırlanabilirdi."*

K15: *"Düşünmüyorum! Çünkü alan derslerinin olmadığı veya çok az olduğu program içinde öğretmen adaylarına ne anlatılacak ve karşılığında öğretmen adayları yetersiz ve eksik öğrenme ile öğrendikleriyle nasıl öğrenci yetiştirecekler."*

K10: *"Akademik-Bilimsel: hedeflere uygunluk amaç olsa da tam anlamıyla bunu başarabileceğini zannetmiyorum. İcap eden bazı dersler seçmeli hale"*

getirilmişken, bazılarının hiç olmaması ya da yeterli saatinin olmaması büyük eksiklik.

Formasyonel-Pedagojik: Çok fazla sayıda ve saatte eğitim derslerinin olması uygun gibi görünse de toplam krediyi doldurmaktan öte pek bir şeye yaradığını düşünmüyorum. Bazı derslerin uzun saatleri, verimli olmasına sebep olmamaktadır.”

Yapılan düzenlemeleri olumlu değerlendiren öğretim elemanlarının mülakatlarından alıntılar:

K1: *“Bilimsel olarak güncel gelişmeler takip edilmiş, sosyal bilgilerin eğitim boyutu ele alınmış, eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi gibi dersler konulmuş gayet uygun olmuş bence. Eğitim vurgusu ön plana çıkmış. Dünyada da böyle oluyor bu iş. Yeterli mi değil mi kestiremiyorum ama dünya profili yakalanmaya çalışılmış gibi. Yeterliliği zamanla programın uygulanmasına göre ortaya çıkacak bir şey.”*

K3: *“Şimdi 2006 programı ve öncesine baktığımızda bu program daha yeterli mesela YÖK tarafından ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından öğretmen yetiştirme ile ilgili bir rapor yayınlandı ve öğretmenlerden hem meslek bilgisi hem alan bilgisi alanlarında belli yeterlilikler istendi. Bu ilk defa olan bir şey öncesinde düşünülmedi belki ama ilk defa yapıldı. MEB tarafından öğretmen profili oluşturulduğunu görüyoruz. Ve yeni lisans programı hazırlanırken de bu taslağın baz alındığını görüyoruz. Bu taslak üzerinden çalıştaylarda programın değerlendirildiğini biliyoruz.”*

K5: Günümüzde de bakanlığımız... bilgiyi alan ya da aktaran değil de bilgiyi yorumlayan, karşılaştırma yapan, bazı değerleri benimsemiş... Ders dışı müfredatta kendini geliştiren yani öğretmenlikte uygulamaları ile yaşam tarzı ile ama temelde ne diyor: gönüllülük esasına dayalı Cumhuriyet değerlerini benimsemiş, aktif olan, etken olan ve öğrencileri ile de arkadaş çerçevesinde bilgiyi aktarabilen yani bunu yakalayabilmek önemli. Klasik hoca mantığı ile anlayan anlar anlamayan anlamaz diyen değil de örf ve adetlere bağlı bir felsefe var elinde ahlaki etik değerlerine bağlı çünkü insan yetiştiriyoruz temelde. Kısaca müfredat öğretmen yetiştirme adına gayet olumlu bu yönlerden bakınca.

K7: *“Evet düşünüyorum. Değişen Sosyal Bilgiler anlayışına yönelik daha iyi öğretmenler yetişecektir. Yapılandırmacılık felsefesini daha iyi hayata geçirecek öğretmenler yetişecektir. “*

Öğretim elemanlarının uzmanlık alanları neticesinde sosyal bilgiler eğitimi noktasında yaşanan bazı olumsuzluklardan bahseden öğretim elemanlarının görüşmelerinden kesitler:

K2: "Ben bu noktada öğretmen yetiştirme hedeflerinden ziyade üniversitelerdeki bazı aksaklıklara değineceğim. *Alan eğitimi noktasında özellikle bazı eksiklikler olduğunu görüyorum. Hocalar genelde pür tarih pür coğrafyacı diğer yandan sosyal bilgiler çıkışlı hocaların da pür çalıştığını biliyorum. Sosyal bilgileri sosyal bilgiler yapan şey oradaki eğitim kelimesi hoca coğrafya eğitimi çalışabilir, vatandaşlık eğitimi çalışabilir, tarih eğitimi çalışabilir, direkt sosyal bilgiler eğitimi çalışabilir. Bu anlamda akademik profilin çok güçlü olduğunu düşünmüyorum. Bu yüzden soysal bilgiler eğitimcisi yetiştirme noktasında sıkıntılar yaşıyoruz. Bu da öğretmen yetiştirme noktasında istenilen profili yakalamamızı zorlaştırıyor gibi...*"

K3: "Kağıt üzerinde baktığımızda öğretmen yetiştirme taslağı ve program uyuşuyor. Ama uygulama boyutunda biraz sıkıntı çıkacak gibi görünüyor. Eğitim bilimlerinden ziyade alandan gelen hocaların bunu yorumlamasının zor olacağı görünüyor. Bu noktada eğitimden gelenlerle alandan gelenler biraz çatışıyor gibi bir durum var gibi. Alancı bazı hocaların da eğitim boyutunda kendini geliştirmesi de olan takdir edilen bir durum."

K6: "Bu soruya evet ya da hayır diye cevap veremem. Sadece bazı derslerin kaldırılmasını doğru bulmuyorum. Arkeoloji gibi mesela yani antropoloji varken neden arkeoloji olmaz ki? Formasyonel kelimesinden kastınız öğretim yöntem teknikleri gibi derslerse arkadaşım bu derse giriyordu ve konuları 4 saate sığmadığını söylemişti. Şimdi 2 saate nasıl sığar acaba."

Programı uygulamalı derslerin az olması noktasında eleştiren öğretim elemanının görüşmesinden kesitler:

K9: "Günümüzde uygulanan programlarda (okullarda) öğretmenlik becerileri önem kazanmıştır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının öğretmenlik programlarından uygulamaya yönelik becerileri kazanarak mezun olmaları mesleğin ilk yıllarında bu becerileri deneme yanılma yoluyla öğrenerek zaman kaybı ve konu yaratma ve bu becerilerin kazanılmasını tesadüflere bırakma ihtimalini ortadan kaldırır. Dolayısıyla sosyal bilgiler öğrenmekle program özelinde;

1- Ders çeşitliliğinin olabildiğince korunması

- 2- Özellikle “Meslek bilgisi derslerinin alana özgü hale getirilerek ve olabildiğince uygulamaya dönük verilmelidir. Yukarıda da değinildiği gibi
- Sosyal bilgiler öğretiminde ölçme ve değerlendirme
 - Sosyal bilgiler öğretiminde sınıf yönetimi
 - Sosyal bilgiler öğretiminde özel öğretim yöntem ve teknikleri
 - Sosyal bilgiler öğretiminde özel eğitim ve kaynaştırma
 - Sosyal bilgiler öğretiminde materyal tasarımı
 - Sosyal bilgilerde araştırma yöntem ve teknikleri vb. örnekler arttırılabilir.
- Bu yönleri ile programı ihtiyaca cevap vermekten uzak buluyorum.”*

K13:” Genel olarak bir öğretmen yetiştirme programının olması, bir çerçeve programın olması normal ama bunun çokta ayrıntıya girmeyen bir program olmadığını düşünürsek yeterli olmayabilir. Çünkü her öğretmenlik branşının bir de kendine özgü yeterlilikleri var. Ha program bu yeterlilikleri karşılayacak mı o noktada bazı endişelerim var. Bir defa uygulamalı derslerin sayısı arttırılması gerekiyorken sanki biraz daha azaltılmış gibi geliyor bana. Asıl öğretmenlik becerisini kazandıracığımız dersler bu dersler sonuçta.”

Programı alan eğitimi noktasında yetersiz bulan öğretim elemanlarının görüşmelerinden kesitler:

K8: “YÖK ve Milli Eğitim sanırım yetişecek öğretmenlerin alan eğitiminden çok öğretmenlik mesleğini yapmaya yönelik bireyler olmaya yönelik yetiştirmeyi düşünmüş. Doğru ancak bu kadar da fazla gibi geliyor bana. Alan eğitimini alamayan sosyal bilgiler öğretmenin öğretilmeyi öğretse de öğreteceği bir şey olmadığını düşünüyorum.”

Programı teknolojik yönlerden eleştiren bir öğretim elemanının görüşleri:

K14: “Programa baktığımda evet iyi niyetli bir adım atıldığını düşünüyorum. Ülkemizdeki öğretmen yetiştirme noktasında baktığımızda öğretmenlerimizin biraz zorlanacağını düşünüyorum. Çünkü karşılarında bulacakları nesil dijital çağda yetişmiş bir nesil. Özellikle dijital okur yazarlık bağlamında çok iyi olan z kuşağı dediğimiz bir nesil. Bu kuşakta özellikle teknolojik gelişmeleri ön planda tutan bir nesil var. O yüzden öğretmenlere dijital okuryazarlığı, teknoloji kullanımı ön planda olan dersler verilmeli. Ya da bu tür derslerin sayısı arttırılmalı idi. Mesela bilişim teknolojileri alan eğitiminde bir yer kaplayabilirdi. Sosyal bilgiler öğretiminde bilişim teknolojileri diye bir ders olmalıydı mesela. Mesela bir sosyal bilgiler öğretmeni dijital harita nasıl yapılır

bunu bir alan eğitimi dersinde görmesi gerekir. Mesela akıllı tahta diyoruz bu konuda öğretmenleri ne kadar yetiştiriyoruz. Belki akıllı tahtası olmayan üniversiteler bile mevcut. Evet, güzel düşünceler ile hazırlanmış bir program ama alan eğitimde teknoloji kullanımı ile ilgili eksiklikleri olan bir program diyebiliriz.”

K11: “Programın bilimsel yönden yetersiz olduğu hemen anlaşılıyor. Formasyon boyutunun öne çıktığı görülüyor. Ülkemizde sosyal bildiler eğitimcilerinin yeterli alansal donanıma sahip olacağını düşünmüyorum.”

Sorulan soruya alınan cevaplar çok yönlü olmuş ve program öğretmen yetiştirme hedefleri açısından birçok yönden değerlendirilmiştir. Programı olumlu bulan öğretim elemanlarımız daha çok Sosyal Bilgiler Eğitimi adına atılan adımları olumlu değerlendirmiştir. Ancak halen “yeterli değil” ifadelerini de sıkça kullanmışlardır. Uygulamaları derslerde görülen azalma öğretim elemanlarımızın dikkatini çekmiş ve cevaplara programa dair olumsuz görüşler ile yansımıştır. Genel olarak öğretim elemanlarımızın yapılan değişiklikleri Sosyal Bilgiler Öğretmeni yetiştirme hedefleri bakımından olumsuz bulmuştur.

- Programdan eğitim alacak öğretmen adayları, açısından düşündüğünüzde programın onların ilgi, ihtiyaç ve akademik benlikleri noktasındaki ihtiyaçlarını yeterince karşılayacağını düşünüyor musunuz? Görüş ve düşünceleriniz nelerdir? sorusuna verilen cevapların analizi:

Tablo 19. Öğretmen Adaylarının Akademik Benlik Yeterlilikleri

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Akademik benlik yeterlilikleri	Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları noktasında yetersiz bulma	7
	Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları açısından yeterli buluyorum	4
	Alan bilgisi noktasında yetersiz bulma	3
	Eğitim bilgisi dersleri pratik olarak yeterli bulmama	2
	Programı MEB müfredatı ile uyumlu bulma	2
	Seçmeli derslerin kısıtlanmasını olumsuz bulma	2
	Alan dersleri ve meslek bilgisi dersleri olumlu etkiler	2
	Genel kültür derslerinin kısıtlanmasını olumsuz bulma	1
	Seçmeli ders havuzunun genişliği programı olumlu etkiler	1
Seçmeli derslerde sınırsız seçim hakkı olmalı	1	

Tablo 19'da öğretmen adaylarının akademik benliklerine yönelik öğretim üyelerinden alınan cevaplar şöyledir; "Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları noktasında yetersiz buluyorum" ifadesi yedi (7) tekrarlanmıştır. "Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları

açısından yeterli buluyorum” ifadesi dört (4) defa tekrarlanmıştır “Alan bilgisi noktasında yetersiz buluyorum” ifadesi üç (3) defa yinelenmiştir. Sonrasında ikişer defa “Seçmeli derslerin kısıtlanmasını olumsuz buluyorum”, “Alan dersleri ve meslek bilgisi dersleri olumlu etkiler”, “Programı MEB müfredatı ile uyumlu buluyorum”, “Eğitim bilgisi dersleri pratik olarak yeterli değil” ifadeleri kullanılmıştır. Birer defa da “Genel kültür derslerinin kısıtlanmasını olumsuz buluyorum”. “Seçmeli ders havuzunun genişliği olumlu etkiler”, “Seçmeli derslerde sınırsız seçim hakkı olmalı” ifadeleri kullanılmıştır.

Öğretmen adayların akademik benlik yeterlilikleri noktasında fikirlerini aldığımız soruya aldığımız cevaplar şu şekildedir:

Öncelikli olarak olumlu yanıt veren öğretim üyelerimizin görüşmelerinden alıntılar verilecektir.

K4: “ Olumlu düşünüyorum. Şöyle ki, şimdi yıllardır burada görevde olmamız Milli Eğitimle olan ilişkilerimiz, idareci vasfımdan dolayı Milli Eğitimdeki programı da biliyorum zaman zaman ortak çalışmalarımız oluyor. Zaman zaman revizeler oluyor tabii ki. Şu an orda ki dersler ile bu dersler uyuytu. Yakın zamana kadar öğrencilerden bazın tepkiler alıyorduk; Hocam buradaki derslerde öğrendiğim bilginin ne kadarını öğreteceğim. Dolayısı ile öğrenci Milli Eğitimde nelerle karşılaşacağını bilmiyordu. Ama şimdi özellikle alan bilgisi derslerinin MEB müfredatı ile daha uyumlu olduğunu biliyorum. O açıdan buradan giden arkadaşlar daha donanımlı gidecek ilerde sorun yaşamayacaklar.”

Öğretim elemanı üniversite bünyesinde idari görevli olması itibari ile dersleri ve Milli Eğitimdeki Sosyal Bilgiler dersleri de kıyaslamış ve staj döneminde öğretmen adaylarında oluşan düşüncelere değinmiştir. Bu nokta da yapılan düzenlemeleri olumlu bulmuştur.

K3: “Program özellikle alan dersleri meslek dersleri seçmeli ders havuzunun oluşturulması, seçmeli derslerde belli bir kriterin sağlanmış olması, seçmeli ders havuzunun zengin tutulmuş olması bence öğretmen adayları için iyi bir şans. Dersler de içeriğe uygun işlendiği takdirde yeterli öğretmenlerin yetişmesine imkan sağlayacak.”

K7:“Evet düşünüyorum. Ancak pedagoji derslerinin saatlerinin azaltılması bu bağlamda gelecekte sorunlar ortaya çıkarabilir. Öğretmenlik mesleği için tutum ve davranış geliştirmek çok önemlidir. “

Yapılan çalışmaları olumsuz bulan öğretmen üyeleri ile yapılan mülakatlardan kesitler:

K9: *“İyi yetenekli bir sosyal bilgiler öğretmeni olmak için gerekli bilgi ve becerileri kazandıracak dersler zorunlu olmalı, bu dersler sırf toplam ders saati azalsın veya başka bir programla ders saati eşit olsun diye programdan çıkarılmamalı. Çünkü her öğretmenlik alanının kendine özgü özellikleri var. Bunun dışında öğrencilere ilgi duydukları alanlarla ilgili ve/ veya kişisel gelişimlerine yönelik sınırsız ders seçme (seçmeli ders olarak) hakkı verilmeli. Bu dersler öğretmenlik alanıyla ilgili değil tamamen hobi- kişisel gelişim vb dersleri olmalıdır. Bu tür derslerin alınması için belli alt sınır konulabilir ama üst sınır olmamalı, öğrenci istediği kadar ders alabilmelidir. Benim şahsi kanaatim böyle olması durumunda/ zorunluluk olmaması halinde çok az öğrencinin seçmeli ders seçeceği/ alacağı yönündedir.”*

K15: *“Bu program öğretmen adaylarının ihtiyaçlarını yeterince karşılayamaz. Müfredattaki ders dağılımlarında bakıldığında gereksiz derslerin yanında öğretmen adayını günümüz şartlarına uygun hazırlayacak içerikte derslerin olmaması önemlidir. Ders içerikleri ve sayıları daha çok hazırlayan kişilerin branşları ile örtüşmektedir.”*

K10: *“Akademik benlik anlamında yetersiz çünkü öğrenci ben neyim diye sorarak mezun oluyor. Eğitim konularına hâkim olsalar da ne tarih ne coğrafya anlamında yeterli bilgiye sahip olmadan mezun olmaktadır. Bu da kendilerine bir soru sorulduğunda yetersizlikleri karşısında ezilmelerine sebep olmakta. İlgi ihtiyaçları noktasında ise belirleyici olan KPSS olduğundan şu an bu soruya cevap vermek için erken. Lakin bazı derslerin son sınıfta verilmesi KPSS içinde hazırlık olabilirdi. “ (Bu nokta K6 ‘nın değindiği “derslerin kronolojisinde sıkıntılar var” düşüncesine benzerlik göstermektedir.)*

K8: *“Pek düşünmüyorum. Alan bilgisi biraz ihmal edildiği için bu kısmın yeterliğinin sağlanmasını istiyorum. Eğitim dersleri çok çeşitlenmiş tamam bu çocuklara bunun da verilmesi gerekir ama eğitim ihmal edilmemeli. Eğitim derslerini teoride versek de pratikte uygulatmadıktan sonra ne anlama gelir. “*

Aldığımız cevaplar itibari ile programı olumsuz bulanlar ve olumlu bulanlar diye yapılan kodlama ifadelerin kullanma sıklığı ile ortaya çıkmıştır. Alınan cevaplara bakıldığında bu denli keskin çizgilerle ayrılmadığını görüyoruz. Çünkü programı birçok yönü ile düşünce genelde tam anlamıyla bir olumlu durum

çizilemediği gibi tam anlamı ile de bir olumsuz durum çizilmemiştir. Programın eksi yönlerine değinen öğretim elemanlarının aynı zamanda olumlu bir yana da değindiği görülmüştür.

Eğitim bilgisi derslerindeki düzenlemeleri olumlu bulan öğretim üyelerimiz aynı zamanda alan bilgisi derslerindeki düzenlemeleri olumsuz bulabilmektedir (K6,K14, K9 gibi).

Öğretmen adaylarının ilgi ve ihtiyaçları konusuna değindiğimizde bazı öğretim elemanlarının soruyu seçmeli dersler üzerindeki gelişmeler doğrultusunda cevapladığını görüyoruz. Sorulan soruya seçmeli dersler üzerinden cevap veren öğretim elemanlarımızın mülakatlarından kesitler:

K1: “İlgi ihtiyaç dediğimizde benim aklıma seçmeli dersler geliyor. Çünkü öğrenciler ilgi ve ihtiyaçlarına göre seçmeli ders seçerler. Programın en büyük özelliklerinden birisi seçmeli ders havuzu oluşturulmuş. Sadece o dersler açılabilir. Öğrenciler başka ders alamıyor. Benim halkoyunlarına ilgim vardır belki, arkeolojiye ya da sanat tarihine karşı ilgim vardır. Eski programda öğrenciler bu dersleri fen edebiyat fakültelerinden alabiliyordu ve seçmeli olarak seçebiliyordu. Şimdi bu durum ortadan kalkmış. Dolayısı ile bu olumsuz bir durum bence. Kişilerin ilgi ve ihtiyaçları YÖK tarafından kısıtlanmış biraz bu durumu olumlu bulmuyorum. Bu uygulamanın amacı birazda üniversitelerde saçma sapan açılan derslerin önüne geçilmek için yapılmış. Ama genel kültür dediğimiz alan çok geniştir. O yüzden kısıtlamaları öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları açısından olumsuz buluyorum. Program hazırlanırken öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik bir ihtiyaç analizi dahi yapılmadığını da biliyorum maalesef. Bence düzenlemeler bir önceki programa göre iyi ama öğrencilerin ihtiyaçlarına hitap ediyor ama genel kültür kısıtlanmamalıydı.”

K13: “Program standart olarak geldiği için ve her öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarını bilemeyeceğimiz için fazla karşılayacağını düşünmüyorum açıkçası. Yanlış bilmiyorsam seçmeli ders havuzu da artık YÖK tarafından belirlendi ve biz belirleyemiyoruz. Daha önce bizim üniversitemizde uygulanan seçmeli dersler vardı eski program buna izin veriyordu. Bizler de ona göre bir program düzenlemiştik ve öğrenci istediği fakültede ilgisine göre seçmeli derslerini seçebiliyordu. Yeni program bu seçeneği bize sunmuyor. Okulumuzun fiziki koşulları hoca sıkıntısı sebepleri ile bize zorunlu seçmeli olarak verilen derslerin çok azı bizim fakültemiz olarak açılabilir mesela. Yani sorunuza ilgi ve istekleri

yönünden bakarsak seçmeli derslerin de isimleri ve içerikleri olarak bakarsak öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını çok fazla karşılayacağını düşünmüyorum.”

Seçmeli derslere ilişkin sorumuza aldığımız cevapların analizinde konu detaylı bir şekilde verilecektir.

Araştırmaya dahil olan öğretim elemanı K2 verilen birçok soruya öğretim elemanlarının dersi aktarma noktasındaki yeterliliğine ve akademik köken olarak eğitim ve pür alancı olması noktalarına değinmiştir.

K2: “Bu ders içerikleri, ders isimlerinden ziyade bu daha çok karşılarna çıkacak akademisyenin akademik kimliği ile alakalı bir durum bence. Karşılarna iyi bir akademisyen çıkarsa iyi öğretilirse neden olmasın. Öğrencilerin akademik kimlikleri de gelişir, vizyonları da gelişir. Bu anlamda alan bilgisini de öğrenip gider öğretmenlik yaparlar zaten eğitim fakültesi böyle bir yer.”

Eğitim bilimleri derslerinin ağırlıkta olması alan bilgisi derslerinin azaltılması ve ders saatlerinin azaltılması bazı öğretim elemanları tarafından olumsuz bulunan başka bir durum olmuştur. K8: *“YÖK ve Milli Eğitim sanırım yetişecek öğretmenlerin alan eğitiminden çok öğretmenlik mesleğini yapmaya yönelik bireyler olmaya yönelik yetiştirmeyi düşünmüş. Doğru ancak bu kadarı da fazla gibi geliyor bana. Alan eğitimini alamayan sosyal bilgiler öğretmenin öğretmeyi öğretse de öğreteceği bir şey olmadığını düşünüyorum.”*

4.7. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının İçerine İlişkin Akademisyen Görüşlerine İlişkin Bulgular

- Programdan çıkarılan, eklenen ve alan bilgisi kısmından alınıp meslek bilgisi (sosyoloji, felsefe, psikoloji) kısmına dahil olan derslere baktığımızda yapılan düzenlemeleri uygun buluyor musunuz? Görüş ve düşünceleriniz nelerdir? sorusuna verilen cevapların analizi:

Tablo 20. Ders Düzenlemelerine İlişkin Düşünceler

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Düzenlemelere ilişkin düşünceler	Meslek bilgisi derslerinde yapılan düzenlemeleri olumlu bulma	7
	Düzenlemeleri olumlu bulma	6
	Düzenlemeleri yeterli bulma	5
	Alan bilgisi düzenlemelerini olumsuz bulma	4
	Diğer sosyal bilim dallarındaki düzenlemeleri olumsuz bulma	3

Programdaki ders düzenlemelerine ilişkin düzenlemeleri öğretim elemanlarımızın nasıl değerlendirdiğini anlamaya çalıştığımız soruya alınan cevapların kod ve frekansları şöyledir:

“Meslek bilgisi derslerinde yapılan düzenlemeleri olumlu bulma” ifadesi yedi defa tekrarlanmıştır. “Düzenlemeleri olumlu bulma” ifadesi altı defa, “Düzenlemeleri yeterli bulma” ifadesi beş defa, “Alan bilgisi düzenlemelerini olumsuz bulma” dört defa, “Diğer sosyal bilim dallarındaki düzenlemeleri olumsuz bulma” üç defa, “Ders saatlerindeki düzenlemeleri olumlu bulma”, iki defa tekrarlanmıştır.

Alan bilgisi düzenlemelerini olumsuz bulan öğretim elemanlarının mülakatlarından kesitler:

K6: “Hayır hocam bulmuyorum. Arkeoloji mesela önemli bir ders kültürel mirasa duyarlılığı bunda kazandırırın ama biz öyle yapmadık. Sanat ve müze eğitimi koymuş da bu karşılamıyor. Hocam sosyal bilgiler 9 disiplinden oluşuyor derdik şimdi bunların yokmuş gibi davranılması saçma. Sanki tarih coğrafya ve vatandaşlık yeterliymiş gibi. Akademik benlik demiştiniz psikoloji yok felsefenin olmaması düşünmeyen birey demek.”

K9: “Uygun bulmuyorum. Çünkü alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür derslerinin alan eğitimine özgü hale getirilmesi gerekir. Programda esas “Alan Eğitimi Merkezilik” olmalı ve dersler her kategoride alan eğitimi boyutuyla ele alınarak alan eğitimi hocalarına devredilmelidir.”

K11: “Bu derslerin(Eğitim Psikoloji, Eğitim Felsefesi) konulmasında sıkıntı yok ancak bazı derslerinin kaldırılması (Ülkeler Coğrafyası gibi), bazı derslerin de ders saatlerinin yarı yarıya azaltılması konusu düşünüldüğünde bu uygulamanın doğru olmadığını söyleyebilirim.”

K13: “Bizim alanda becerileri en çok verdiğimiz iki ders vardır biri Özel Öğretim Yöntemleri diğeri Materyal Tasarımı idi bunların bir tanesi şimdi seçmeli derslere geçmiş oldu. Öğretim teknolojileri olarak ikiye ayrıldı ve öğretim teknolojileri zorunlu olarak kaldı. Bilmiyorum belki böyle daha iyi olur çünkü iki farklı konunun birleşmesi gibiydi. Tamam, ikiye ayrılın ama materyalin seçmeli olması çok ciddi sıkıntılar doğuracaktır diye düşünüyorum. Ne amaçla yapıldı bilmiyoruz onun dışında biraz önce bahsettiğimiz temel dersler Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin bilmesi gereken alan bilgisi derslerinin seçmeli olması öğretmenlerin alan bilgisi noktasında ve biraz önce bahsettiğimiz mesleki yeterlilik noktasında büyük sıkıntılara yol açacağını düşünüyorum bu bağlamda.”

Eğitim bilgisi derslerinde yapılan düzenlemeleri olumlu bulan öğretim elemanlarının görüşmelerinden kesitler:

K1: “YÖK biraz daha meslek bilgisi dersini arttırmak istedi çünkü böyle bir ihtiyaç vardı. Öğretmen adayları meslek bilgisi yönünden biraz eksik eğitiliyordu YÖK bunun önüne geçmeye çalıştı. Ve iki alanı dengelemeye çalıştılar. Sosyolojiyi Eğitim Sosyolojisine Felsefeyi Eğitim Felsefesine çevirdiler gayet uygun oldu bence. Evet, öğretmen adayının felsefeye ihtiyacı vardır ama Eğitim Felsefesine daha çok ihtiyacı vardır. ...Ülkeler Coğrafyası ve Günümüz Dünya Sorunları gibi derslerin istenilen şekilde işlenmemesinden kaynaklandığını düşünüyorum değişimin. YÖK’ de bu durumu düzeltmek için böyle bir şey yaptı.

Bu dersleri almayı öğretmen adayına bıraktı ben bu uygulamayı doğru buluyorum. Çünkü öğretmen adayı yetiştiriyoruz. Pür alancı yetiştirmiyoruz. Sosyal Bilgiler Eğitimsi yetiştiriyoruz. “

K2: “Bunun çok doğru bir şey olduğunu düşünüyorum. Bu çünkü eğitim sosyolojisi mesela eğitimin en önemli alanlarından biridir yurtdışında çok sağlam iyi çalışmalar vardır. Akım güçlüdür ta Emile Durkheim Karl Mannheim’ den falan çok ünlü bir bilim geleneği vardır orda. Eğitim Sosyolojisinin bu gelenekten beslenerek eğitim programlarına konulması bence olumlu. Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Eğitim Psikolojisi akademik kimliği olan alanlar çok doğru bir karar bence.”

K5: “Geçişleri değişkenlikleri olumlu karşılıyorum çünkü bilgi paylaşımından ziyade yorumlayan analiz eden onu sınıf ortamına taşıyabilen hem öğretmen hem öğrenci adayı bakımından olumlu görüyorum özellikle eğitim bilimleri derslerini alan bir öğrencinin bu programla daha iyi öğretmenlik yapacağını düşünüyorum. Yeni öğretmenlik anlayışında yöntem teknik ve insani yönden bilişim ve etkileşimi arttıracak olgunluğa erişebilmek. Klasik bilgiler her yerde mevcut. Önemli olan o bilgiyi uygun bir şekilde öğretebilmesi... İnsan psikolojisi ile ve kendini yetiştirme ile eğitim bilimlerinde erişkinliğe ulaşmak ancak bu müfredat gibi yüz yüze ve insan temelli olur. Tarih öğreteceğiz coğrafya öğreteceğiz ama bunu nasıl öğreteceğiz yöntem tekniği, psikolojisini, felsefesini bileceğiz ve güncel hayatta öğrencinin nerde kullanacağını bileceğiz.”

K10: “Örneğin sosyolojiye giriş dersi yerine eğitim sosyolojisinin ikame edilmesi gayet uygun. Bu tarz doğrudan eğitime dönük uygulamaların olumlu olduğunu düşünüyorum.”

K3: “Bence kesinlikle çok uygun. Biz Sosyal Bilgiler uzmanları olarak pür alan dersi vermek zorunda değiliz. Biz bu dersleri eğitim çerçevesinde değerlendirmek zorundayız. Bu yüzden de bu derslerin eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi, eğitim felsefesi haline getirilmesi lisans programının ana amacına çok uygun bir şey.”

Diğer sosyal bilim dallarındaki düzenlemeleri olumsuz bulan öğretim elemanlarının mülakatlarından kesitler:

K14: “Bu noktada bazı endişelerim var sosyoloji, psikoloji, felsefe damıtılmış olarak nasıl verilecek bilmiyorum. Birçok okulda bu derslerin uzmanları

dahi yok. Belki Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık olan yerlerde psikoloji uzmanları olabilir ama diğer dersler nasıl olacak bilmiyorum. Bahsettiğim sıkıntılar giderilirse belki iyi olabilir... Etiğin ders olarak verilmesini olumlu buluyorum. Son dönemde yetişen öğretmenlere baktığımızda öğretmenlerimizin karşıtığı olumsuz durumlar ile karşılaşabiliyoruz. Bu noktada eğitimde etiğin verilmesini olumlu buluyorum... Mesela değerler eğitimi toplumun kendini yenilemesi açısından da değerler eğitimin verilmesini önemli buluyorum. Son dönemde değerler eğitimine verilen önemle birlikte zorunlu ders olmasını da olumlu ve önemli bir adım olarak görüyorum.”

Sorumuza aldığımız cevaplara baktığımızda alan bilgisi grubundan çıkarılan derslerin eğitim ve alan kökenli hocalarımızın da olumsuz bulunduğunu görüyoruz. Sosyal bilgilerin temel alanını kapsayan (Ülkeler Coğrafyası, Materyal Tasarımı gibi) derslerin programdan çıkarılması, başka dersler ile birleştirilmesi ya da seçmeli dersler grubuna eklenmesinin sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirmede sorun olacağı düşünülmektedir. Meslek bilgisi derslerine yoğunlaşması iyi değerlendirilirken alan bilgisi derslerinin meslek bilgisi alanına dâhil edilmesi olumsuz karşılanmıştır.

Sosyoloji, Sosyal Psikoloji ve Felsefe derslerinin Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Psikolojisi ve Eğitim Felsefesi olması ve bütün öğretmenlik gruplarında okutulmasını genel olarak Sosyal Bilgiler Eğitimi uzmanlığına sahip öğretim elemanlarının olumlu karşılandığı görülmektedir. Bazı akademisyenler dersleri verecek kişiler konusunda belirsizliğin olması sebebi ile uygulamayı bazı yönlerden eleştirmişlerdir (K14).

- Seçmeli ders havuzunun Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenmesini ve o dersler üzerinden sizlere seçme hakkı verilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz? sorusuna verilen cevapların analizleri:

Tablo 21. Seçmeli ders düzenlemeleri uygunluğu

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Seçmeli ders düzenlemeleri	Düzenlemeleri doğru bulma	9
	Düzenlemeleri uygun bulmama	6
	Seçmeli derslerin YÖK tarafından belirlenmesini doğru bulmama	6

Seçmeli derslerin YÖK tarafından belirlenmesini olumsuz bulan öğretim üyelerinin görüşleri;

K6: *“Yanlıı hocam üniversiteler özgür düşüncenin olması gereken bir yeri sen seçmeliyi kısıtlamazsın.”*

K8: *“Seçmeli ders havuzunun YÖK tarafından hazırlanmasını uygun bulmuyorum açılan derslere de yeterli yeterliliğe sahip hocaların bulunduğunu düşünmüyorum...”*

...Önceden okulun fiziki çevresi ve imkânları dikkate alınır seçmeli dersler o şekilde seçilirdi. Şimdi çok farklı olmuş. Birde derslere baktığımızda birbirinden çok farklı olmayan dersler isim değişikliği ile yeni bir derse dönüştürüldüğünü görüyorum.”

K12: *“Seçmeli derslerin YÖK tarafından belirlemesini doğru bulmuyorum. Çünkü her üniversitenin kendi eğitim kadrosu bakıp karar vereceği bir durum bu. O yüzden üniversitelerin seçmeli derslere karar vermesi taraftarıyım.”*

Ö1: *“Seçmeli dersler noktasında çalışmayan bazı durumlar vardı. YÖK bunun önüne geçmek için ipleri eline aldı. Ama benim kanaatim bu şekilde olmaması yönündeydi. Çünkü her bölgenin her kurumun öğrencilere daha güçlü bir şekilde verebileceği şeyler vardır. Ama burada göz önünde bulundurmamız gereken bir nokta var sosyal bilgiler eğitimcisi yetiştiriyoruz biz Tarihçi ya da Coğrafyacı değil üniversiteler de seçmeli dersler verilirken bunlar göz önünde bulundurulmalıydı bence...”*

...Bu uygulamayı şöyle yapabilirlerdi: derslerle ilgili kriterler belirlenip verilecek dersle ilgili onay alıp yine üniversiteler belirleyebilirdi dersleri. YÖK' ün

tüm dersleri eline alıp bütün havuzu kendinin oluşturması olumsuz bir gelişme ama bunun sebebi de tabii ki dersleri düzenleyen hocalardan kaynaklı olduğu için bu şekilde bir düzenlemeye gittiğini düşünüyorum.”

K14: *“Yani bu durum zorunlu seçmeli gibi olmuş, YÖK’ün kendi ekibinin hazırladığı.”*

Seçmeli derslerin YÖK tarafından belirlenmesini üniversite ortamındaki özgür düşünceyi olumsuz etkileyeceği, okulların belirlenen derslere ilişkin fiziki olarak uygun olmaması, YÖK tarafından belirlenen dersleri verecek akademik kadro noktasında sıkıntılar olması sebepleri gerekçe gösterilerek K6, K8, K12 ve K14 kodlarına, farklı unvan ve uzmanlık alanına sahip öğretim elemanlarımızca dikkat çekilmiştir.

Seçmeli derslere ilişkin düzenlemeleri doğru bulmayan öğretim elemanlarının görüş ve düşüncelerinden kesitler:

K9: *“Seçmeli ders oranının (programın içindeki) ağırlığının artırılması (bizde genelde seçmeli dersler önemsiz dersler olarak algılandığından) genel olarak programın etkililiğini ve verimliliğini azaltır. Özellikle seçmeli ders listelerinde “Alan Bilgisi” derslerinin neredeyse tamamının zorunlu olarak okutulması gerekir. Sırf seçmeli oranını arttırmak için zorunlu olması gereken dersleri seçmeli hale getirmek doğru bir yaklaşım değil...”*

Bana göre öğretmen eğitime yönelik alan, meslek ve genel kültür dersleri çok iyi belirlenip (sahadaki uygulamalar göz önüne alınarak belirlenmeli) tamamı zorunlu seçmeli verilecek dersler tamamen kişisel gelişim- hobilere yönelik olmalı. Bu dersleri de ilgili bölüm ve programlardan seçebilmelidir. Hiç olmazsa daha önceden olduğu gibi seçmeli dersleri sınırlı hale getirip anabilim-bölümlerin bırakılmalıdır...”

K11: *“Bölüm veya anabilim dallarında bütün bu dersleri verebilecek hoca olmadığı için hangi bölüm veya anabilim dalında hangi alan uzmanları varsa onlara uygun olan dersler seçmeli olarak okutulacağı için seçimlik olmaları pek anlam taşımayacaktır. Ayrıca seçmeli derslerin oranı fazla olduğu ve Türkiye’de seçmeli olarak okutulan derslerde birlik olmadığı için örneğin Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) sınavlarında buna yönelik kazanım ve yeterliklerin ölçülmesi veya adayların bu derslerden sorumlu tutulması da mümkün olmayacaktır.”*

K13: *“Programın bazı aksaklıkları olabilir fazlalıkları olabilir bunları telafi edecek dersler seçmeli derslerdi. Programda var olmayan eksikliğini hissettiğimiz dersleri seçmeli dersler vasıtası ile programa ekleyebilirdik. Ama bize böyle bir esneklik tanınmadı. Bize böyle bir esnekliğin tanımlanmamış olması programdaki eksikliklerin sürdürülmesine sebep olacak. Özellikle alan eğitimi noktasında seçmeli derslerde de sıkıntı olduğunu düşünüyorum. Mesela benim alanım Tarih Eğitimi, Sosyal Bilgilerin de üç temel alanından bir tanesi. Onunla ilgili bir ders var o da eklenmiş gibi. O da birkaç yöntemi bir araya getirmekle oluşturulmuş Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihsel Kanıt, Yerel ve Sözlü Tarih diye bir ders. Onun dışındaki dersler sanki alan eğitimi ile çok doğrudan ilişkili değil gibi mesela Sosyal Bilgilerde Drama normal Drama dersini Sosyal Bilgiler ile ilişkilendirmişler. Ne olduğunu pek anlamadığımız Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yerel Çocuk Oyunları diye bir ders var. Daha temel derslerin biraz önemsizleştiği görülüyor. Müze Eğitimi var mesela meslek bilgisi dersi olarak tanımlanmış yine eğitim bilimlerin koordinesine gönderilmiş. Müze eğitimi sosyal bilgilerin temel derslerinden biri olması gerekir bu alanda çalışmış bu kadar uzman varken bu dersin eğitim bilimlerinin koordinesine verilmesi çok anlamlandırabildiğimiz bir durum olmamış. Bir de Eğitim Fakültelerinde nerdeyse kimsenin çalışmadığı derslerde mevcut çoğunlukla da açılmayacak gibi duran dersler var. “*

Mevcut programda eksik noktaların, eksik derslerin telafisi için Sosyal Bilgiler Eğitmiş Anabilim dalı tarafından açılacak seçmeli derslerin YÖK tarafından belirlenmesi gerekçesi ile öğretim elemanları uygulamayı doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra 2006 Programında zorunlu olan bazı alan bilgisi derslerinin (Günümüz Dünya Sorunları, Antropoloji, Drama, Ekonomi, İnsan İlişkileri ve İletişim, Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İnceleme) seçmeli ders olarak okutulacak olması da akademisyenlerce olumlu karşılanmamıştır. Zorunlu verilmesi gereken dersleri seçmeyecek olan öğretmen adaylarının meslek hayatlarında alan bilgisi noktasında sıkıntılar yaşayacağı düşünülmektedir.

Seçmeli ders düzenlemelerini olumlu bulan öğretim üyelerinin mülakat cevapları;

K3: *“Bence çok uygun olmuş. Diğer türlü hocalar programla, alanla alakası olmayan sadece kendi çalışmaları olan dersleri açma durumları çok oluyordu. Bu durumda öğretmen adaylarının alan bilgisi noktasında sıkıntıya düşmesine sebep oluyordu. Yeni oluşturulan seçmeli derslere baktığımızda*

gerçekte alana hizmet edecek sosyal bilgiler eğitimine hizmet edecek, sosyal bilgiler öğretmeninin sahip olması gereken alanı ile ilgili bilgi kavram vs. noktalarda çok büyük katkı sağlayacak dersler konulmuş.”

K4: “Evet dersler YÖK tarafından belirlendi ama YÖK Türkiye’deki bütün üniversitelerin düzenini sağlayan en üst kurum. Dolayısı ile YÖK bunu kafasına göre yapmadı. Bunlar için kurullar kurdu bazı çalışmalar yaptı. Bana göre uygundur çünkü bir birlik sağlandı. Türkiye’de şuan 85 tane eğitim fakültesi var bunların içinde özellikle seçmeli derslerde sıkıntılar yaşanıyordu. Özellikle yatay geçişlerde öğrencilerin geçişlerini nasıl adapte edeceksiniz. Ya da Farabi değişim programı ile farklı okullara giden öğrencilerimizde sıkıntılar yaşıyorduk, bunlar şimdi ortadan kalktı. Üniversiteler arasında bütünlüğün sağlanması açısından uygun oldu.”

K5: “Klasik manada zorunlu seçmeli gibi eleştiriler var. Ama ben buna katılmıyorum çünkü ülkeye öğretmen yetiştiriyoruz Amasya Üniversitesinde seçmeli dersler öğretmen yetiştirme ile alakasız olabilir Gazi Üniversitesindeki olumlu olabilir. Burada sağlanan YÖK tarafından rota çiziliyor eklemeleri hocaların yapsın deniliyor bu gayet olumlu bence. Eğitim öğretim bütünlüğü var felsefe bütünlüğü var. Her yeniliğin eksi de artısı da olabilir bardağın dolu tarafından bakmak ve bize getirdiklerine yönelmek gerekir. Eskiye göre bu durum bana artı olarak geliyor.”

K7: “Bu durum elbette çok iyi olmuştur. Bu durum öğretim üyelerinin yetkinlik alanlarına ilişkin derslere girmelerini sağlamaktadır. Öğrenciye de ilgi alanı dahilinde ders seçimi hakkı tanımaktadır. Dolası ile daha etkileşimli öğretim gerçekleşecektir.”

Seçmeli dersler üzerine yapılan düzenlemeleri olumlu bulan öğretim elemanları, çoğunlukla seçmeli dersler noktasında üniversiteler arasındaki kargaşaya dikkat çekmiştir. Yapılan düzenleme ile de bu kargaşanın önüne geçildiği düşünülmüş ve program seçmeli derslerin düzenlemesi noktasında olumlu bulunmuştur. Üniversiteler arası geçiş yapan öğretmen adayları açısından da düzenleme olumlu karşılanmıştır.

Ortaya çıkan kodlar dışında K14 kodlu katılımcının görüşleri de tavsiye niteliğindedir.

K14: Aslında bunlar kendi ders sayılarını belirtip, kredilerini belirtip derslerin isimlerinin fakültelere bırakılması daha uygun olurdu. Çünkü her fakülte

kendi personeline göre kendi akademik varlığına göre bu dersleri çıkarsa daha uygun olurdu. Örneğin Türk musikisi, Türk sanat tarihi gibi dersler var. Bu dersleri verecek burada hoca yok mesela. Ama ekonomik okuryazarlık veya müze eğitimi gibi derslerin hocaları mevcut bizler de ona göre seçimler yapardık...

...Karışıklık çıkmaması adına kredisi söylenebilirdi, ders sayısı söylenebilirdi. Mesela şu kadar kredili ders meslek bilgisi yönünde seçmeli olabilir denebilirdi. O seçmeli derslerin isimleri kredileri aynı olduğu için öğrenci yatay geçişte olsa zaten öğrenci krediye bakacaktı. Onun içinde bir sıkıntı oluşturmayacaktı. Ama şuan da bana zorunlu seçmeli olarak geliyor. Yani bize seçme hakkı verilseydi bizler de elimizdeki hoca kadrosuna göre dersleri ayarlardık ama öyle bir hak verilmedi.”

- Öğretmen adaylarımızın, mesleğe pratikte hazır olma noktasında düşündüğümüzde öğretmen adaylarımıza verilen uygulama sürelerini nasıl değerlendiriyorsunuz? sorusuna verilen cevapların analizi:

Tablo 22. Öğretmen Adaylarının Uygulama Süresi

TEMA	KODLAR	FREKANSLAR
Uygulama süresi	Yeterli bulma	11
	Sadece son sınıfta uygulanmasını doğru bulmama	11
	Yeni düzenlemeyi uygun bulma	4
	Uygulama yapılan okulları yetersiz bulma	3

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerinin yeterliliği noktasında öğretim üyelerinin olumsuz görüşleri:

K1: “Hayır kesinlikle yeterli bulmuyorum. Ben ortaokulda çalışma yapıyorum. Henüz stajyer öğrencim olmadı ama hocalardan duyduğum kadarı ile gözlemlediğim kadarı ile pek memnun değilim. 4. sınıfta neden geliyorlar iş bitmiş zaten diyorlar...”

...Bence birinci sınıftan itibaren özellikle gözlem yaptırılmalı. Mesela benim bir arkadaşım staj sırasında kalkıp dersi anlatamamıştı ve bu durum 4. sınıfta yaşandı. Bu durumu fark etmesi biraz geç kalmıştı. Bölümle ilgili zaten birçok önyargı var. En azından meslekle ilk yıl karşılaşmalı ona göre hareket etmeli, 4. sınıf çok geç.

...Bir de öğretmen adayları ile çok dirsek teması kuramıyoruz. Birebir öğretmenlerle bu konu ile ilgili konuştuğumda biz sadece ders anlatmıyoruz mesela diyorlar. Ama biz öğretmen adayına sadece ders anlattırıyoruz. Bir öğretmenin birçok sorumluluğu var. Zümre toplantıları, idare ile ilişkiler, veli ilişkileri gibi birçok konu ile ilgili bilgi sahibi olamıyorlar. Bence sadece bir dönem değil her dönem bir şekilde öğretmen adayları okullar ile iletişime geçmeli. Ya da okullar üniversitelere gelmeli bir şekilde iletişim devamı olmalı.”

K2: “Dört hafta gidip değerlendirmek biraz üstün körü oluyor sorular çok basmakalıp mesela yeterli olmuyor. Her öğrenci için bütün gözlemlerden sonra genel bir değerlendirme istenebilir akademisyenden. Bu genel değerlendirme de biraz daha esnetilebilir. Değerlendirme yaparken akademisyene özgürlük tanınabilir. “

K3: “Yeni uygulama da okul deneyimini kaldırmışlar. Öğretmenlik uygulaması 1 öğretmenlik uygulaması 2 şeklinde bir uygulama yapmışlar. Benim görüşüm 1. sınıftan itibaren en azından her dönem ya da her yıl bir dönem bir öğretmenlik uygulaması gerektiği ve öğrencilerin bulunduğu ilde ki okullarla içli dışlı olmasıdır. 1 seneye sığdırıldığında sadece dersi anlatma derse girme ve sınıf hâkimiyeti vs. gibi konularda yoğunlaşıyorlar ama hepimiz şunu biliyoruz ki öğretmenin işi sadece okula gittiği zaman dersle alakalı sorumluluklar değil; veli ile ilişkiler söz konusu, idare söz konusu, MEB ile yazışmalar söz konusu bunların hepsi öğretmenden beklenen şeyler ama biz ne yazık ki uygulama derslerinde sadece sınıf ortamında ve dersi anlatıp anlatamaması, dersi nasıl anlatıyor, uygun anlatıyor mu? Alan bilgisi yeterli mi konuşması düzgün mü bunlara bakıyoruz. Bunlar çok önemli ama bu öğretmen adayı mezun olup atandığı zaman veli ile iletişimi, idare ile milli eğitimle iletişimi bunlar konusunda yetersiz kalıyor. Sonrasında büyük sorunlar ortaya çıkıyor. Mesela bizim uygulamamızda veli iletişimi ile ilgili hiçbir şey yok. Bu bence çok önemli bir konu. Bir öğretmen adayı veli ile görüşme sıklığını ne konuşacağını onu hangi konularda bilgilendireceğini bilmeli. Bunları ancak mesleğe başladıklarında deneme yanılma yöntemi ile kavriyorlar. Bu noktada da bazı sorunlar çıkabiliyor. Bunların eğitimi

de öğretmenlik uygulamasında dikkate alınmalı, fakültede öğretilmeli diye düşünüyorum.”

K8: “Yeterli bulmuyorum. Okullar da bizim öğrencimiz de buna hazır değil. Bence staj için öyle bir program yapılmalı ki öğrenci burada ders değil her gün stajda olmalı. 12 hafta 1 gün 1 gün gideceğine 1 ay boyunca süreç devam etmeli. Misafir gibi gidip gelmek yerine düzenli olarak gidip daha çok okulun doğal ortamında bulunmalı. Okullar da buna göre hazırlanmalı tabi. Çünkü okullarda da stajyer öğrenci yetiştirecek kapasitede öğretmen bulunmuyor bazen. Pratikte iyi olmuyor yani.”

K9: “Çok yetersiz buluyorum. Ancak bunca öğretmen yetiştiren bölüm ve öğretmen adayı varken daha verimli bir sistem de zor görünüyor. Öğretmen adaylarının tamamına öğretmenlik uygulaması vermek işi biraz göstermelik hale getiriyor. Bu sistemde pratik bir çözüm önerim yok ancak daha sınırlı öğretmen adayları, her eğitim fakültelerinin uygulama okullarının olması ve öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki çalışmalarının 2 veya 3. sınıftan başlaması uygun olur.”

K10: “Adayların aslında birinci sınıftan itibaren sürekli olarak uygulama okullarına gitmesi bununla beraber akademisyenlerinde aynı şekilde onlarla birlikte olmaları gerektiğini düşünüyorum. Bu açıdan baktığımızda bana göre mevcut durum yetersiz. “

K11: “Bu programdan mezun olan öğretmen adaylarının mesleğe alan bilgisi donanımı açısından yeterli olmayacağını düşünüyorum. Uygulama süresini de yeterli bulmuyorum. Uygulama sayısının artırılması gerekmektedir. Çünkü sınıf ortamında verilenlerin gerçek hayatla çok ilginin olmadığı herkesçe bilinmektedir. Uygulama sayısı artırılır ise adayların öğretmenlik mesleğine yönelik atanmadan önce daha fazla bilgi ve tecrübesi yaşanmışlıkları ile doğru orantılı olarak artacaktır. “

K12: “Öğretmen adayları için eğitimde uygulama çok önemli fakat bu programda uygulamalı ders saatleri azaltılmış durumda ve bu durumda öğretmen adayları tecrübe açısından olumsuz etkilenecektir.”

K14: “Uygulamanın az olduğunu düşünüyorum. Neden; çünkü sadece uygulama göreceğimiz dersler staj dersleri staj derslerinin de uygulamaları 4. sınıfta. Öğretmenlik uygulaması bir öğretmenlik uygulaması iki olarak karışımıza

çıkıyor. Aslında 2006 programına göre yeni düzenleme iyi ama yeter mi yetmez. Bizim zamanımızda yani 98 Sosyal Bilgiler Programında 1. Ve 4. sınıfta öğretmenlik uygulaması vardı. Neden böyle bir şey vardı öğrenci özellikle aldığı akademik bilgileri okul bağlamında değerlendirmesi önemliydi. Ama yeni programda 4. sınıfta iki dönem olmasını olumlu buluyorum.”

Öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğunun 2018 Programında yapılan düzenlemeyi olumlu bulmadığı görülmektedir. Önceki yıllarda uygulanan 2006 Programını da bu konuda yetersiz bulduğu belirtilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Öncelikli olarak uygulama derslerinin üniversite son sınıfa bırakılması 13 öğretim elemanı tarafından olumsuz bulunmuştur. Uygulamaların ilk sınıftan itibaren olması gerektiği vurgulanmıştır. Programı öğretmenlik uygulaması noktasında yetersiz bulan öğretim elemanları MEB' e bağlı okulları da yetersiz görmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin sadece sınıf ortamından ibaret olmadığı öğretmen- idare, öğretmen- veli ilişkileri üzerine öğretmen adaylarının tecrübe edinmesi gerektiği de öğretim elemanları tarafından vurgulanmıştır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerinin yeterliliği noktasında öğretim üyelerinin olumlu görüşleri:

K4: “Öğretmenlik uygulamasında bana göre çok akıllıca bir değişiklik yapıldı. Eski programda okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması olarak bu süreç işliyordu. Sadece Sınıf Öğretmenliğinde bir değişiklik vardı ama Sosyal Bilgiler için konuşursak; 4. sınıfın birinci yarıyılında okul deneyimi ikinci yarıyılında öğretmenlik uygulaması okul deneyimi kalktı her iki yarıyıldaki öğretmenlik uygulaması şeklinde geldi. Tabi ben işin işleyişi ile alakalı zorluklardan bahsedeyim. Özellikle okul deneyiminde, burada öğrencilere farklı etkinlikler yapıyorduk. Öğrenciler okula gidiyordu, sadece öğretmeni gözlemliyordu. Tabi okuldaki müdür, müdür yardımcısı öğretmen bunları derse sokmak ders anlatırmak istiyordu. Biz diyorduk ki bu ders kapsamında bunların ders anlatmaması gerekiyor. Bir çatışma ortamı oluşuyordu. Dolayısı ile öğrenci orda çok bir deneyim kazanmıyordu. Bir öğretmeni gözlüyor bir öğrenciyi gözlüyor, okuldaki işleyişi gözlüyor, öğretmenin kullandıkları yöntem ve teknikleri gözlüyor vs. vs. ama şimdi bir yarıyıldan her iki yarıyıla alınması öğrencinin açıklarını kapatmasına imkân tanıyacak. Biz de bu noktada her iki dönemde öğrencilere farklı okulları göstermeye çalışıyoruz. En azından buradan giderken öğrenci ilerde okul ortamına yabancılaşmıyacak. Nasıl evraklar hazırlayacağını, okul yönetimi ile nasıl iletişim kuracağını ya da diğer

öğretmenlerle nasıl iletişim kuracaklarını öğrenmiş olacaklar. En azından bu noktalarda fayda sağlıyor. Ben de öğretmenlerin bu konuda hem duyuşsal hem bilişsel daha iyi gelişeceğini düşünüyorum.

Araştırmacı: *Peki uygulama üst sınıflara kaydırılsa nasıl olur?*

- *Bu olaya tek taraflı bakmamak lazım bunun bir de Milli Eğitim boyutu var. Bu olayın orda işleyişi süreç olarak pek kolay değil. Bir fakülteden 700 800 öğrenciden bahsediyoruz bunların okullara dağıtılması kolay bir süreç değil.”*

Ö5: “Bakanlığın yeni uygulamasında okul ile öğretim üyesinin işbirliğinin sağlanmasını ve gelişmeleri bildiğim için olumlu görüyorum. Öğretim üyesi bir stajyer öğrenciyi en az dört defa dinleyecek diyor. Okuldaki öğretmen dinleyecek öğretim üyesi dinleyecek puan verecek eskiye göre güzel bir gelişme ama bence bunlarla birlikte Sosyal Bilgiler Öğretmeni adaylarının sadece son sınıfta değil de 1 ve 4. sınıfta da uygulamalar olması gerekir. 1 sınıfta öğrenci seçtiği mesleği tanımalı bu sebeple okullarla iletişime geçmeli. 1. ve 4. sınıf dışında farklı sınıflarda da gitmeli sadece sınıf ortamını değil okulu, idareyi, veli profilini tanımalı. Farklı senelerde olursa uygulama daha etkili olur. Son sınıfa yığılması değiştirilmeli.”

Öğretmenlik uygulamasını yeterli gören öğretim elemanlarından K4 konunun MEB tarafına değinmiş ve okulların fiziki koşullarına göre programı yeterli bulmuştur. Bir önceki programa göre yeni düzenlemeyi olumlu bulan öğretim elemanının da uygulama derslerinin son sınıfa kalmasını uygun bulmadığı görülmektedir.

V.BÖLÜM

5.TARTIŞMA

2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının, karşılaştırmalı analizinin yapıldığı değerlendirmelerde öncelikli olarak programda yer alan derslerde ve mevcut derslerin saatlerinde azalmalar olduğunu görülmektedir. 2006 programında 156 kredi 170 saat olan dersler 2018 programında 147 krediye düşürülmüş ve ders saati olarak da 154 saat öngörülmüştür. Disiplinler arası bir ders olan Sosyal Bilgiler dersi için öğretmen yetiştiren bir program olan Sosyal Bilgiler Lisans Programında alan dersi kategorisinde yer alan birçok dersin programdan çıkarılması veya ders saatlerinin düşürülmesinin mevcut programlarda öğretmen yetiştirilmesi üzerine olumsuz durumlara yol açacağı düşünülmüştür. Turan' da (2018) yapmış olduğu çalışmada benzer kaygılara değinmiştir. Aynı şekilde programları değişen diğer bölümler için yapılan çalışmalarda da ders saatleri ve oranları üzerinde yapılan düzenlemeler olumsuz bulunmuştur. Yaman (2018), yaptığı çalışmada İngilizce Öğretmenliği Lisans Programında 2006 programında 175 olan ders saati süresinin 155'e düşürüldüğünü rapor etmiştir. Yurdakul (2018), sınıf öğretmenliği lisans programı üzerine yaptığı çalışmasında 2006 lisan programında 178 saat olan toplam ders saatinin yeni programda 150 saate düşürüldüğünü tespit etmiştir.

Programın uygulama metninde, öğretmen adaylarının program dışı etkinliklere (sportif, kültürel vs) daha fazla vakit ayırabilmeleri ve Bologna sürecine uyum sağlamak amacıyla böyle bir uygulamaya gidildiği üzerine vurgu yapılmıştır (YÖK, 2018a). Fakat ülkemizde yer alan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı bulunan okullar ve bu okullara yerleşen öğrencilerin üniversiteden aldığı puanlara bakıldığında(2019 yılında 355,75289 puanlı en yüksek derece ile İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümüne alım yapılmıştır, 300,31272 puanla da Bayburt Üniversitesi en düşük puanlı Sosyal Bilgiler Öğretmeni adayını almıştır).Programda bu denli düzenlemelerin yapılmasının öğretmen adayları açısından olumsuz sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir. Bu noktada da öncelikli hedef öğretmen adaylarının sportif ve kültürel etkinliklere vakit ayırması değil, meslek hayatlarında nitelikli birer öğretici

olabilmeleri noktasında gerekli beceri ve bilgilerin onlara nasıl kazandırılacağı olmalıdır (Turan, 2018).

Öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerde de alan bilgisi dersleri ve eğitim bilgisi derslerindeki saat azalması olumsuz bulunmuştur. Bireyin kendini çok yönlü yetiştirmesi elbette olumlu bir durumdur. Ancak gelecek nesilleri yetiştirecek olan öğretmen adaylarının eğitiminde öncelik alanında uzman birer eğitimci olmasıdır. Erginer, Erginer ve Bedir (2009) çalışmalarında bir meslek dalının uzmanlık kısmını gösteren en önemli özellik, alan bilgisi formasyonudur. İfadelerini kullanarak alan eğitiminin öğretmen yetiştirmedeki önemine dikkat çekmiştir.

2018 programının 2006 programına göre yine en büyük farklarından birisi seçmeli dersler konusunda olmuştur. 2006 programlarında yer alan sınırlı sayıdaki seçmeli dersler artırılmış olup bütün programlarda seçmeli derslere yaklaşık %25 oranında yer verilerek Bologna sürecine uyum sağlanmıştır. 2006 lisans programında ikisi alan eğitimi, ikisi meslek bilgisi ve üçü genel kültür olmak üzere 7 farklı seçmeli ders tüm dersler içinde %8,2'lik bir orana sahipken; 2018 programında dördü genel kültür, altısı meslek bilgisi; altısı ise alan eğitimi olmak üzere toplam 16 farklı seçmeli ders %20,7'lik bir orana çıkmıştır. Yine 2006 programında hangi seçmeli dersin açılacağı her üniversitede oradaki öğretim üyelerine göre değişirken buna da standart getirilmiş ve bir seçmeli ders havuzu oluşturularak tüm üniversitelerin bu havuzdaki seçmeli dersleri açmaları öncelikle beklenmiştir. Bu konuda esnek davranan YÖK, belli süre zarfında isteyen öğretim üyesinin YÖK onayından geçmek şartı ile yeni seçmeli dersi bu havuza dahil etmesine izin vermiştir. Seçmeli ders havuzu incelendiğinde bu derslerin sayı ve nitelik olarak gayet güncel ve yeterli olduğu söylenebilir. Birçok farklı konu ve içerikte meslek bilgisi, genel kültür ve alan eğitimi seçmeli dersleri 2018 programında yer almıştır. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, Hastanede Yatan Çocukların Eğitimi, Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele, Beslenme ve Sağlık, Geleneksel Türk El Sanatları, Türk Musikisi gibi çok farklı ilgi alanları ve içeriğe sahip derslerin programda yer alması olumlu bir gelişmedir. Özellikle meslek bilgisi ve genel kültür seçmeli derslerinin farklı lisans programlarıyla ortak yürütülecek olması da farklı anabilim dalları öğrencilerinin kaynaşmasını sağlayıcı etkisi olması bakımından da faydalı olması beklenmektedir. Tokcan ve Tangülü' de (2019) çalışmalarında yapılan bu düzenlemeyi olumlu değerlendirmiştir.

Seçmeli dersler üzerine yapılan değişiklikler üzerine öğretim elemanlarından alınan cevaplar birbirinden farklılık göstermekle birlikte özellikle üniversiteler arası geçişlerde olumlu bulunmuştur. Ancak 2006 programında alan bilgisi dersleri içerisinde olan Materyal Tasarımı, Günümüz Dünya Sorunları gibi derslerin seçmeli ders statüsüne alınması ilerde meslek hayatlarında alan bilgisi konusunda yetersiz sosyal bilgiler öğretmeni yetişeceği düşüncesi yaratmıştır. Elbette bu dersleri seçmeli ders olarak seçecek öğretmen adayları da olacaktır ama seçmeyecek öğretmen adaylarının da düşünülmesi gerekmektedir.

Kâğıt üzerinde programları değerlendirmek önemlidir lakin, programı birebir uygulayıcıları tarafından değerlendirmek daha kıymetlidir. Bu noktada çalışmamızın merkezini, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının birebir uygulayıcısı olan öğretim elemanlarımızdan aldığımız program görüşleri oluşturmaktadır. İlgili alanda yapılan çalışmalara bakıldığında, alanın öğretim elemanlarının program değerlendirme çalışmaları yaptığı Ata (2007), Küçükahmet (2007) Kaymakçı (2012), Turan (2018), Sağdıç (2018), Sönmez (2018), Tokcan ve Tangülü 2018 ya da sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının düşünceleri Çelikkaya (2012), Akhan (2015), Ünlü, Koçoğlu ve Ay (2015) üzerine tez ve makale nitelikli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Lakin öğretim elemanlarının görüş ve düşüncelerine başvuru çok az çalışmaya rastlanmıştır.

Programın birebir uygulayıcısı ve sosyal bilgiler öğretmeni adayları ile en fazla karşı karşıya gelen öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu, programın hazırlanma aşamasında yeteri kadar ön hazırlık yapılmadığını söylemiştir. Çınar (2004) 1998 yılından 2006 yılına kadar uygulanan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans programının işlevselliğini ölçtüğü çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Öğretim elemanları genel olarak yeni Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programının uygulanması, öğrenciye dersleri aktarma noktasında kendini yeterli hissettiğini belirtmiştir. Öğretmen yetiştirmede en önemli unsurlardan biri de hiç kuşkusuz eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının nitelikleridir (Karagözoğlu, 2003, aktaran Çelikkaya, 2013). Bu bağlamda öğretim elemanlarının kendini yeterli görmesi önemlidir.

Dünya ve ülkemizde yaşanan hızlı değişimler toplumları ve bireyleri çok yakından ilgilendirmektedir. İskender (2007) ye göre sosyal bilgiler öğretmeni de çevresinde, ülkesinde ve dünyada yaşanan olay ve gelişmelere duyarsız kalmamalıdır. bu bakımdan öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi ve

uzmanlık alanı sebebi ile de bir sosyal bilgiler öğretmenini kendini birçok açıdan donanımlı yetiştirmesi gerekmektedir. 2017 yılında ülkemizde öğretmen yetiştirme kılavuzunun da yayınlanması sebebi ile program öğretim elemanları tarafından çok eksik bulunmamıştır. Ancak gelişimin ve değişimin sürekli devam ettiği düzende programlar da güncellenmeli ve değişim takip edilmelidir.

Bir sosyal bilgiler öğretmeni farklı alanlarla ilgili kavramları bilmeli ve bunlardan derste yararlanmalıdır. Olaylara tek bir bakı açısından bakmamalıdır. Tarih, coğrafya, sosyoloji, felsefe, ekonomi gibi disiplinler arasında ilişki sağlayabilmeli. Toplumun değer yargılarını, milli ve manevî değerlerini bilmeli, insanlık ve doğa sevgisini öğrencilerine de öğretmelidir (İskender 2007). Bu bakımdan, programın öğretmen adaylarının ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi önemlidir.

İlgi ve ihtiyaçlar, dediğimizde birçok öğretim elemanımız seçmeli derslere vurgu yapmıştır. Seçmeli derslerin YÖK tarafında belirlenmesinin öğretmen adaylarının ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamayacağı düşüncesine sebep olmuştur.

Öğretmenlik uygulamaları dersi, öğretmen adaylarının teorik derslerde gördüğü bilgileri meslek hayatına başlamadan önce bir nebze de olsa uyguladığı, okul ortamını gördüğü ve tanıdığı derslerdir. 2006 programında, 4. sınıfın birinci döneminde gözlem dersini alan öğrenciler ikinci dönem öğretmenlik uygulaması dersini alıyorlardı. 2018 programında, gözlem kaldırılmış yerine yine 4.sınıfta iki dönem olmak üzere öğretmenlik uygulaması dersi iki döneme çıkarılmıştır. Yılmaz ve Kab (2013) 'ın çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adayları, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin birinci elden deneyime dayalı olarak öğretmenlik mesleğini yakından tanımalarına imkan sağladığını, mesleğe ilişkin daha nesnel bir bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olduğunu, derslerin teorik bilgilerini gerçek okul ortamında uygulamalarına imkan tanıdığını ve kendilerini mesleğe daha hazırlıklı hale getirdiğini söylemişlerdir.

Öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerde gözlem dersinin kalkması, öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi dersinin iki döneme çıkarılması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. Ancak, uygulama dersinin 4. sınıfa bırakılması olumlu değerlendirilmemektedir. Öğretmen adaylarının, okula başladığı ilk yıllarda gözlem amaçlı okullara gitmesi gerektiği düşünülmektedir.

Okul deneyimi dersinin sadece sınıf ve öğretmen arasındaki ilişkili üzerine olmaması gerektiği, bir öğretmenin okul ortamı içerisinde müdür, veli ve evrak

işleri gibi birçok sorumluluğunun olduğu vurgulanarak bu konular üzerinde de öğretmen adaylarının bilgilendirilmesi gerektiği öğretim elemanları tarafından belirtilmiştir.

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar:

6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:

- Programda yer alan derslerde ve mevcut derslerin saatlerinde azalmalar olduğunu görüyoruz. Özellikle alan eğitimi derslerinde teorik ve uygulamalı boyutta azalmalar tespit edilmiştir. 2018 lisans programında sadece üç dönemde uygulamalı ders bulunmaktadır.
- 2006 programında 175 olan ders saati 2018 programında 155' e düşürülmüştür. Alan eğitimi, meslek bilgisi ve genel kültür dersleri içerisinde alan bilgisi dersinin yüzdesi fazla görülse de içerikte gidilen azalmalar mevcuttur.

6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:

- 2006 programında yer alan; Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı, Çağdaş Dünya Tarihi, Ülkeler Coğrafyası, Sosyal Psikoloji, Arkeoloji, Sosyoloji, Felsefe, Temel Hukuk, Sanat ve Estetik, İnsan İlişkileri ve İletişim, Ekonomi, Günümüz Dünya Sorunları, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sosyal Proje Geliştirme ve Drama gibi çok sayıda alan dersinin programdan tamamen çıkarıldığı ya da aynı ad ve içeriğinde bazı değişiklikler yaparak seçmeli ders kategorisine aktarıldığı görülmektedir. Bu durumun özellikle alan bilgisi kazanımlarını olumsuz etkileyeceği görülmüştür.
- Mevcut programda alan bilgisi kategorisinde yer alan sosyoloji, psikoloji ve felsefe derslerinin 2018 programında ad ve içerik değişikliği ile Eğitim Psikolojisi, Eğitim Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi isimleri ile meslek bilgisi dersleri kategorisine dahil edildiği görülmüştür.

6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:

- YÖK' ün açıklamaları ile doğru orantılı olarak seçmeli ders oranlarında %25lik bir artış olmuştur. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları, sevdikleri alanlarda çalışmalar yapması olumlu yönler gibi görünse de mevcut programda (2006 programı) yer alan derslerin (Ülkeler Coğrafyası, Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İnceleme, Sosyal Bilgiler Öğretiminde Materyal Tasarımı) zorunlu ders kategorisinden alınıp seçmeli dersler içerisine aktarılması yine alan bilgisi kazanımları konusunda programı olumsuz etkileyeceği görülmüştür.

6.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:

- Programın hazırlanması süreci noktasında akademisyenlerimizin birçoğunun bilgisi olmadığı görülmüştür. Bilgisi olan akademisyenlerimizin ise genel düşüncesi yeteri kadar alan taraması yapılmadığı ve uzman görüşü alınmadığı yönündedir.
- 2018 programında yapılan düzenlemeler neticesinde programı inceleyen akademisyenlerimizin programı öğretmen adaylarına aktarma konusunda kendilerini yeterli gördüğü tespit edilmiştir.

6.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:

- Alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ilişkin düzenlemelerle ilgili aldığımız cevaplara baktığımızda, alan bilgisi dersleri ve düzenlemelerine ilişkin bir daralma olduğu akademisyenlerimizce tespit edilmiştir. Bu durumun da sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirme konusunda sıkıntılar yaşatacağı düşünülmektedir. Alan bilgisi derslerindeki azalma olumlu karşılanmamıştır.
- Meslek bilgisi derslerinin artırılması sosyal bilgiler eğitimi, coğrafya eğitimi, tarih eğitimi çıkışlı akademisyenlerimizce olumlu karşılanmışken, tarih ve coğrafya alanlarından mezun akademisyenlerimizce olumsuz karşılanmıştır. Bu konuda ve benzer durumlarda alan ve eğitim çıkışlı akademisyenlerimiz arasında program üzerinde bazı çatışmalar olduğu tespit edilmiştir.

6.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:

- Ülkemiz öğretmen yetiştirme hedeflerine uygunluk bakımından eğitim vurgusu yapılan bir program olması itibari ile olumlu karşılanmış ancak alan bilgisi sahasında yapılan değişikliklerin de ciddi manada akademisyenlerimizi ikiye böldüğü görülmüştür.
- Öğretmen adaylarının akademik benliklerini karşılama boyutunda 2018 programı incelendiğinde alan bilgisi derslerinde daralma olmasının ve seçmeli ders havuzunun YÖK tarafından belirlenmesinin akademisyenlerimizce uygun karşılanmadığı görülmüştür.

6.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar:

- Eğitim bilgisi derslerine yapılan düzenlemeler genel olarak olumlu karşılanmıştır. Ancak düzenlemelerin alan bilgisi kısmının daraltılması ile yapılması olumlu karşılanmamıştır. Sosyal Bilgiler uzmanlık alanının iki temel bilimsel disiplini

oluşturan Tarih ve Coğrafya alan derslerinin bazılarının bütünüyle programdan çıkarılması, bazı derslerin aynı ad ve müfredatla yeni programda da ders saatleri azaltılarak yer almasının alan uzmanlığı adına çok önemli bir engel oluşturacağı, alan eğitimi adına yetersiz olan öğretmen adaylarının da mesleki görev yaptıkları dönemde de beklenen başarıyı gösteremeyecekleri düşünülmektedir. Sosyal bilgiler dersinin tanımında dahi yer alan Sosyoloji, Psikoloji ve Felsefe derslerinin alan bilgisi derslerinden çıkarılması uygun bulunmamıştır.

- Programda Bologna sürecine uyum kapsamında seçmeli ders oranı %25'e yakın bir orana getirilmiştir.
- Seçmeli dersler bakımından alınan görüşlerde akademisyenlerimizin olumlu karşılayanlarının oranının az olduğu ve genel olarak yapılan düzenlemelerin akademisyenlerce olumsuz bulunduğu tespit edilmiştir. Olumlu bulan akademisyenlerimiz üniversiteler arası yapılacak öğrenci geçişleri açısından düzenlemeleri olumlu bulunmuştur. Olumsuz bulan hocalarımız ise özellikle seçmeli derslerin YÖK tarafından düzenlenmesini iyi karşılamamış ve her fakültenin kendi fiziksel koşulları doğrultusunda düzenlemeler yapmasını görüşlerine katmıştır.
- Öğretmenlik uygulaması boyutunda yapılan düzenleme olumlu karşılanırsa da yeterli görülmemiştir. Özellikle uygulamanın 4. sınıfa bırakılmaması noktasında önerilerde bulunmuşlardır.

6.2. Öneriler

- Sosyal Bilgileri oluşturan temel derslerin programa tekrar eklenmesi üzerine çalışmalar yapılmalı ve alan bilgisi yönünden daha donanımlı ve iyi yetişmiş Sosyal Bilgiler Öğretmenleri yetiştirilmelidir.
- Alan eğitimi bölümünden çıkarılıp meslek bilgisi ve seçmeli ders kategorilerine eklenen dersler tekrar incelenmeli ve içeriği benzeşen dersler tekrar zorunlu alan bilgisi dersleri kategorisine dâhil edilmelidir.
- Derslerin uygulama saatleri tekrar gözden geçirilmeli ve artırılmalıdır. Teorik bilgiler ne kadar verilirse verilsin uygulama çalışmaları yapılmadığı takdirde programın eksik kalacağı gerçeği unutulmamalı.
- Tarih disiplinine ait derslerin dönemleri göz önüne alınarak kronolojik sıraları incelenmeli ve uygun bir şekilde düzenlenmelidir.
- Zorunlu ders kategorisinden seçmeli ders kategorisine eklenen dersler tekrar değerlendirilmeli ve zorunlu ders kategorisine alınmalıdır.

- Öğretmenlik uygulaması dersleri sadece 4.sınıfta olmayacak şekilde MEB bünyesindeki okulların da fiziksel şartları değerlendirilerek tekrar gözden geçirilmeli ve bu uygulamanın diğer sınıf düzeylerinde de dikkate alınması sağlanmalıdır.
- Bundan sonra yeniden düzenlenecek Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı için daha fazla çalıştaylar düzenlenmeli ve bu çalıştaylara ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı bulunan bütün üniversitelerden katılım sağlanmalıdır. Katılımlar idari görevli akademisyenler nezdinde sınırlandırılmamalı. Programın uygulayıcısı olan akademisyenlerimizin fikrine daha fazla başvurulmalıdır.
- Programın uygulanmasında ikinci sınıfa geçildiği göz önünde bulundurularak, programın uygulanması süreci öğretim elemanları ve öğretmen adayları açısından değerlendirilecek çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akhan, N. E. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler lisans programı üzerine düşünceleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32, (s.267-289)
- Akturan, U. ve Esen, A. (2013). Fenomenoloji. Baş, T. , Akturan, U. (Ed.), *Nitel Araştırma Yöntemleri* içinde (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Akyüz, Y. (1985). *Türk eğitim tarihi (Başlangıçtan 1985' e)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Akyüz, Y. (2016). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Altunya, N. (2006). *Gazi Eğitim Enstitüsü: Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını.
- Ambarlı, A. (2010). Türkiye'de Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programları (değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler, D. Dilek (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitimi* içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Asworth, P. & Lucas, U. (1998). What is the "World" of phenomenography? *Scandinavian Journal of Educational Research*, 42 (4), (s.415- 431).
- Ata, B. (1998). John Dewey ve Türkiye'de ilköğretimde tarih öğretimi (1923- 1930). Kocaeli Üniversitesi ve Atatürk Araştırma Merkezinin Birlikte Düzenledikleri Atatürk' ün Cumhuriyetin İlanından Sonraki Hedefleri Sempozyumu Bildirileri, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi.
- Ata, B. (2007). Yeni sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının ilköğretim 2005 sosyal bilgiler dersi (6, 7. sınıflar) öğretim programı açısından değerlendirilmesi. I.

Uluslararası Bilim Çalıştayı (Prof. Dr. Suzan ERBAŞ Anısına),(s.08-09) .

Baş, T. ve Akturan, U. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*.(2.Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Başaran, İ. E. ve Çinkır, Ş. (2011). *Türkiye eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayınları.

Başaran, İ. E. (2008). *Örgütsel davranış: insanın üretim gücü*.Eğitim danışmanlık. Ankara: Ekinoks Yayınları.

Bilgili, A. S. (2008). *Sosyal bilgilerin temelleri*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Booth, S. (1997). On Phenomenography, Learning And Teaching, Higher Education Research & Development, 16, (s.135- 159).

Büyüköztürk, Ş. , Çakmak Kılıç, E. , Akgün, Ö. E. , Karadeniz, Ş. , Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*(6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi

Çelikkaya, T. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programındaki derslerin öğrenilme düzeyleri (öğretmen adaylarının öznel algıları). *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 6(2), (s. 300-315).

Çepni, S. (2014). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (7. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Çınar, G. (2004). İlköğretim bölümü sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı işlevselliğinin öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Duman, T. (1991). *Türkiye' de Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme (Tarihi Gelişimi)*, M. E. Basımevi, İstanbul.

Dursunoğlu, H. (2003).Cumhuriyet Döneminde İlköğretime Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi Gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 160.

https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/dursunoglu.htm

adresinden 06. 05. 2019 tarihinde indirilmiştir.

Demirel, Ö. (2011). *Eğitimde Program Geliştirme* (16. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Doğan, H. (1975). Program geliştirmede sistem yaklaşımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7 (14), (s. 36).

Doğanay, A. (2002). Sosyal bilgiler öğretimi, Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi, Ed. Öztürk, C. ve Dilek, D. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Doğanay, A. ve Karip, E. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Dönmez, C. ve Uslu, S. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), (s.42-63).

Ercan, B. (2009). Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Öğretmeni Yetiştirme Sistemleri (1923-2008). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Erden, M. (Tarihsiz). *Sosyal bilgiler öğretimi*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Ersoy, F. (2017). *Fenomenoloji. Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ed. Saban, A. Ersoy, A. (2. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.

Erginer, E. Erginer, A. Bedir, G. (2009). Eğitim fakültelerinde görevli öğretim elemanlarının akademik kökenleri ve öğretmen yeterliklerinin incelenmesi üzerine bir çalışma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, Cilt:9 Sayı:2 (s. 93- 108).

Gazi Üniversitesi (1987). Öğretmen yetiştiren kurumların dünü- bugünü- geleceği sempozyumu. Ankara.

Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları, öğretim teknolojisi*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

- İskender, P. (2007). İlköğretim okullarında sosyal bilgiler öğretiminin öncelikleri ve sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirmeye yönelik çıkarımlar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8 (1), (s. 21- 29).
- Karapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Karslı, M. D. ve Güven, S.(2011). *Türkiye' de Öğretmen Yetiştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Karakaş, H. ve Sözer, M. A.(2018). Öğretmen yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulamalarına karşılaştırılmalı bir bakış: Türkiye ve OECD ülkeleri örneği. M. Koçak ve S. Ateş (Ed.) 2 Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi içinde (s. 721- 744).
- Kaymakçı, S. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarının içerik değerlendirmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*. 2(3), (s.45- 61)
- Kılıçoğlu, G. (2014). Sosyal bilgiler programı ve öğretmen yeterlilikleri. Ed. Safran, M. *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kır, E. ve Kır, E. (2011). Avrupa Birliği'nde öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları ile Türkiye'de öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının karşılaştırmalı incelenmesi. *Uluslararası Yüksek Öğretim Kongresi*.(s. 1- 16), Ankara.
- Kısakürek, M. A. (1997). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları.
- Kızılcıoğlu, A. (2005). *Eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırma sürecine ilişkin eleştiriler* 40).
- Koçak, K. (2002). *İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Niteliklerinin Değerlendirilmesi (Alan Araştırması)*, Ankara: Kastamonu, MEB.
- Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 öğretim yılında uygulanmaya başlanan öğretmen

- yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 5(2), (s. 203-218).
- Marton, F. (1986). Phenomenography- A resear chapproach to investigating different under standings of reality. *Journal of Thought*, 21 (3), (s.28- 49).
- MEB, (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara.
- MEB (2012). 12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular ve Cevaplar,
http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf adresinden 08 Ocak 2019 tarihinde edinilmiştir.
- MEB, (2017). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar) kılavuzu. Ankara
- MEB (2017). Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine.
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasiprogram.pdf adresinden08. 01.2019 tarihinde edinilmiştir.
- MEB (2019). 2023 eğitim vizyonu. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Moffatt, M.P. (1957). Sosyal bilgiler öğretimi. Çeviren: Nesrin Oran, İstanbul: Maarif Basımevi.
- Mentiş Taş, A. (2004), Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartlarının belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 37(1), (s.28- 54).
- NCSS. (1993). *The social studies professional*. Washington DC: National Council For Social Studies.
- Okçabel, R. (2004). Öğrenci, öğretmen, öğretmen adayı ve öğretim elemanı gözüyle öğretmen yetiştirme. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü(2017).Ankara: s. 4.
- Özav, L. (2001). Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı üzerine düşünceler. *Afyon*

- Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), (s.165-177).
- Öztürk, C. (2007). "Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir yaklaşım", C. Öztürk, Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırıcısı bir yaklaşım içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2009). *Sosyal bilgiler öğretimi (Demokratik vatandaşlık eğitimi)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. ve Dilek, D. (2005). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim programları*. Öztürk, C. ve Dilek, D. (Ed) *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık. (s.53- 96).
- Öztürk, C. ve Oltuluoğlu, R. (2005). Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çeviri Editörleri: Bütün, M. Demir, S., B.). 3. Baskıdan Çeviri, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sağdıç, M. (2018). Türkiye'de 2018 Yılında Uygulamaya Konulan Sosyal Bilgiler Öğretmen Yetiştirme Programının Önceki Program ile Karşılaştırılması. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. 5 (10), (s.308-321).
- Safran, M. (2014). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, öğrenme ve öğretim* (21.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Simpson, J.F. (2007). *More Than Simply Hanging Out: The Nature Of Participant Observation and Research Relationship*. Usa: Unpublished Phd Thesis, University Of New Hampshire.
- Sönmez, Ö. F. (2018). 2006 ve 2018 sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının içerik

- bağlamında değerlendirilmesi. B. Tay (Ed.), 7. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu içinde (S. 82- 88). Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi.
- Sönmez, V. (1998). *Sosyal bilgiler öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi. G. Can (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitimi içinde*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Har court, Braceand World.
- Tarman, B. ve Acun, İ. (2010). Sosyal bilgiler eğitimi ve yeni bir sosyal bilgiler hareketi. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*. 1(1), 1-16.
- Taşdemirci, E. (2010). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Tay, B. (2017). 2005 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ile 2017 sosyal bilgiler dersi taslak öğretim programının karşılaştırması. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*. 8, (27), (s. 461-487).
- Tay, B. Öcal, A. (2011). *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi (s. 4)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tokcan, H. ve Tangülü, Z. (2018). 2006 ve 2018 sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı üzerine karşılaştırmalı bir analiz çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 23 (özel sayı), (97- 119).
- Tokcan, H. ve Tilki, A. (2018). Türkiye'deki Sosyal Bilgileri Eğitimi Lisans Programlarının Mevcut Durumunun İncelenmesi (2017). *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*.8(2),(s. 200-223).
- Tonga, D. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 10(4), (s.780-803).
- Topkaya, Y. Tokcan, H. ve Kara, C. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersi hakkında sosyal

- bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(7), (s.663- 678).
- Turan, R. (2018). Eğitim fakültelerini sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarında 2018 yılında gerçekleştirilen güncelleme üzerine genel bir değerlendirme. S. Baskın ve Ö. Gedikli (Ed.), Akşemseddin Uluslararası İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Sempozyumu içinde (s.828- 848). Çorum: Hitit Üniversitesi.
- Turan, R. (2018). 2017 İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 2018 Yılında Gerçekleştirilen Güncelleme Üzerine Bir Değerlendirme S. Baskın ve Ö. Gedikli (Ed.), Akşemseddin Uluslararası İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Sempozyumu içinde(s.849- 861). Çorum: Hitit Üniversitesi.
- Ünlü, İ. Koçoğlu, E., Ay, A. (2015). . Sosyal Bilgiler Lisans Programındaki Uygulamalı Derslere Yönelik Öğretmen Adayı Görüşlerinin İncelenmesi. *Mediterranean Journal Of Humanities*. 1, (371-386).
- Varış, F. (1985). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yaman, İ.(2018). 2006 ve 2018 İngilizce öğretmenliği lisans programları üzerine karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Ekev akademi dergisi*, 22(76), 149-164.
- Yurdakul, H.İ. (2018). Değişen sınıf öğretmenliği lisans programının içeriğinin incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*,6(29), (s.1483-1499).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Beşinci baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Kab, İ. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'okul Deneyimi' ve 'öğretmenlik uygulaması' Derslerine yönelik görüş ve Değerlendirmeleri. *Humanitas Dergisi*, 1(1), 197- 215.
- YÖK (2006). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı. Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu.
- YÖK (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı,

https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Sosyal_Bilgileri_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf
28. adresinden 26.12. 2018 tarihine edinilmiştir.

YÖK (2018a) Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları Uygulama Yönergesi,

https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/AA_Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf adresinden
28.01. 2019 tarihinde edinilmiştir.

YÖK (2010). Yüksek öğretimde yeniden yapılanma: 66 soruda Bologna Süreci

Uygulamaları. Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu.

YÖK (1998). Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi.

Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu.

EKLER

Ek1. Araştırma Soruları

Ben Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaktayım. Bu bağlamda 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans programı üzerine çalışmaktayım. Bu çalışmanın amacı yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans programını sizden alınacak dönütler doğrultusunda değerlendirmek ve programa yönelik görüş ve öneriler getirmektir. Katılımınız esnasında sizi tanımlayacak (İsim, soy isim, çalıştığı kurum v.b.) gibi kişisel sorulara yer verilmeyecektir. Çalışmada elde edilen veriler sadece bilimsel çalışma amacı ile kullanılacaktır. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Esengül Şahin

Amasya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz

Kadın () Erkek ()

2- Akademik Unvanınız

Profesör ()

Doçent ()

Doktor Öğretim Üyesi ()

Araştırma Görevlisi ()

Öğretim Görevlisi ()

Okutman ()

3- Uzmanlık Alanınız

Sosyal Bilgiler ()

Tarih ()

Coğrafya ()

Diğer ()

4- Hizmet Yılıınız

0-5 ()

6- 10 ()

11- 15 ()

16- 20 ()

21 ve üstü ()

Mülakat Soruları:

- 1) Programın hazırlanması süresince yeteri kadar hazırlık yapıldığını ve uzman görüşü alındığını düşünüyor musunuz? Bu konu ile ilgili görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
- 2) Programın uygulanması noktasında yeterince bilgilendirildiniz mi? Yapılan yenilikler sonrasında kendinizi programı öğrencilere aktarabilme noktasında yeterli hissediyor musunuz?
- 3) Programı incelediğinizde Alan Bilgisi, Meslek Bilgisi ve Genel Kültür derslerinin dağılımını ve ders saatlerindeki düzenlemeleri nasıl buldunuz? Gerekçeleri ile birlikte görüş ve düşüncelerinizi belirtir misiniz?
- 4) Programı bilimsel, formasyonel ve akademik boyutta incelediğinizde, programın ülkemiz öğretmen yetiştirme hedeflerine uygun olarak hazırlandığını düşünüyor musunuz? Görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
- 5) Programdan eğitim alacak öğretmen adayları, açısından düşündüğünüzde programın onların ilgi, ihtiyaç ve akademik benlikleri noktasındaki ihtiyaçlarını yeterince karşılayacağını düşünüyor musunuz? Görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
- 6) Programdan çıkarılan, eklenen ve alan bilgisi kısmından alınıp meslek bilgisi (sosyoloji, felsefe, psikoloji) kısmına dahil olan derslere baktığımızda yapılan düzenlemeleri uygun buluyor musunuz? Görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
- 7) Seçmeli ders havuzunun Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenmesini ve o dersler üzerinden sizlere seçme hakkı verilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - a) Seçmeli dersleri, kapsamsal ve sayısal yeterlilikleri açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 8) Öğretmen adaylarımızın, mesleğe pratikte hazır olma noktasında düşündüğümüzde öğretmen adaylarımıza verilen uygulama sürelerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 9) Yukarıdaki sorulara ek olarak belirtmek istediğiniz herhangi bir görüş ve düşünceniz var mı? Var ise belirtiniz.

Ek2. Çalışma İzin Onayları:

Amasya Üni Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 22/03/2019-2897

Tarih: 19.03.2019 14:31
Sayı: 67873788-044-E.00000143161

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 67873788-044
Konu : Anket İzni (Esengül ŞAHİN)

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 22.02.2019 tarihli ve 30640013-47526769-302.08.01.04.01-E.895 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 178006005 nolu öğrencisi Esengül ŞAHİN'in " 2006-2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarının Karşılaştırmalı Analizini Yapmak ve Değişiklikler Üzerine Akademisyen görüşleri almaktır" konulu tez çalışması kapsamında, Üniversitemiz Eğitim Fakültesi yönetiminin sorumluluğunda ve gönüllülük esasına göre anket uygulaması yapması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Ahmet GÖKBEL
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Birim Üst Yazısı (1 sayfa)

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.ahievran.edu.tr> adresinden e08d1116-de91-4ef7-0032-a13090e8ec76 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Bağbaşı Yerleşkesi 40100
0386 280 42 00 Faks No:0386 280 42 09
İnternet Adresi: www.ahievran.edu.tr

Bilgi İçin: Nuran KELEŞ
Unvan: Bilgisayar İşletmeni
0386 280 38 13

Amasya Üni Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 19/03/2019-2691

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 16694033-044-E.2172

15/03/2019

Konu : Esengül ŞAHİN'in Anket İzni Hk.

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 22/02/2019 tarihli ve 47526769-302.08.01.04.01-E.895 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans programı 178006005 numaralı talebesi Esengül ŞAHİN'in, "2006-2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarının Karşılaştırmalı Analizini Yapmak ve Değişiklikler Üzerine Akademisyen Görüşleri" konulu tez çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde tatbik etmesi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

e-İmza

Prof. Dr. Seyit AYDIN
Rektör

Adres: Kastamonu Üniversitesi Kuzeykent Yerleşkesi Yeni Rektörlük Binası
KASTAMONU

Telefon: (0 366) 280 15 76

Faks: (0 366) 280 13 93

Elektronik Ağ: <http://www.kastamonu.edu.tr>

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://ebys.kastamonu.edu.tr/sorgu/sorgula.aspx> adresinden 126T-LVAZ-8AM kodu ile yapılabilir.

Amasya Üni Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 07/03/2019-2330

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :23845617-044/
Konu :Esengül ŞAHİN'nin Tez Çalışması

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Akbilek Mah. Muhsin Yazıcıoğlu Cad. No: 7 PK:05100 MERKEZ/AMASYA

İlgi : 22.02.2019 tarih ve 895 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans programı 178006005'nolu öğrencisi Esengül ŞAHİN'in "2006-2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarının Karşılaştırmalı Analizini Yapmak ve Değişiklikler Üzerine Akademisyen görüşleri almak" konulu tez çalışmasını 01-15 Mayıs 2019 tarihleri arasında Üniversitemizde uygulama talebi uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Bekir Süha PARLAKTAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.gop.edu.tr/en/Vision/Validate_doc.aspx?V=BESRBA242

Taahhütlük Yerleşkesi 60150 Tokat/Türkiye

Tel: (0356)2521616
Faks: (0356)2521625

E-Posta: gensek@gop.edu.tr
Elektronik ağı: gensek@gop.edu.tr

Bilgi için: E.YALÇIN Sağlık Teknisyeni
Kep Adresleri :
gaziosmanpasa.universitesi@hs03.kep.tr
gou@hs01.kep.tr (tebligat adresi)
gaziosmanpasauni.hastane@hs03.kep.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

Evrak Tarih ve Sayısı: 27/03/2019-E.8619

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 76009418-302.08.01
Konu : Anket Çalışması

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 20/03/2019 tarihli ve 7796 sayılı yazı.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans programı 178006005 nolu öğrencisi Esengül ŞAHİN' in "2006-2018 Sosyal Bilimler Öğretmenliği Lisans Programlarının Karşılaştırmalı Analizi ve Değişiklikler Üzerine Akademisyen görüşleri" konulu tez çalışması kapsamında uygulamak istediği anket çalışması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır

Prof.Dr. Mustafa KANDEMİR
Dekan

Ek:Anketler (1 sayfa)

Adres: Akbilek Mah. Muhsin Yazıcıoğlu Cad. No:7 P.K. 05100 Merkez/Amasya
Telefon:0 (358) 252 62 30 - 31 - 32 Faks:0 (358) 252 62 22
e-Posta: egitimfakultesi@amasya.edu.tr Elektronik
Ağ: <http://www.amasya.edu.tr/akademik/fakulteler.aspx>

Bilgi için: Ayşe GELİN
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 252 62 30 / 2166

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

Amasya Üni Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 12/03/2019-2449

Akşaray Üniversitesi - Genel Sekreterlik - Öğrenci İşleri

Daire Başkanlığı

01.03.2019 17:59

Sıra: 4333631-044-E.00000376363

00000376363

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 45333631-044

Konu : Esengül ŞAHİN'in Tez Çalışması

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

- İlgi: a) Amasya Üniversitesi Rektörlüğünün 22.02.2019 tarih ve E.895 sayılı yazısı
b) Eğitim Fakültesi Dekanlığının 28.02.2019 tarih ve 375988 sayılı yazısı

İlgi (a) da kayıtlı yazınıza istinaden Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans öğrenci Esengül ŞAHİN'in Tez Çalışması ile ilgili Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Dekanlığının ilgi (b) de kayıtlı yazısı yazımız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Ayhan ÖZÇİFÇİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: İlgi Yazı Örneği

BELGENİN ASLI
E-LEKTRONİK İMZALIDIR
07.03/2019

Serdar ÖZBAK
Bilgi İşleri

Akşaray Üniversitesi Rektörlüğü

Adres: Akşaray Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Tel: 03822883127

Bilgi için: 0382 2883127

Fax: 03822883135

WEB: www.aksaray.edu.tr

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr> adresinden eea3edea-e869-4daf-a530-755af16f087 kodu ile erişebilirsiniz.

Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek3. 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı:**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ**
LİSANS PROGRAMI

I. Yarıyıl

Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Eğilim Giriş	2	0	2	3
Eğilim Psikolojisi	2	0	2	3
Avantik İnceleme ve İnkılap Tarihi 1	2	0	2	3
Yabancı Dil 1	2	0	2	3
Türk Dil 1	3	0	3	5
Eğilim Teknolojileri	3	0	3	5
Sosyal Bilgilerin Temelleri	2	0	2	4
Genel Fikir Coğrafyası	2	0	2	4
Toplam	18	0	18	30

II. Yarıyıl

Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Eğilim Sosyolojisi	2	0	2	3
Eğilim Felsefesi	2	0	2	3
Avantik İnceleme ve İnkılap Tarihi 2	2	0	2	3
Yabancı Dil 2	2	0	2	3
Türk Dil 2	3	0	3	5
Siyaset Bilimi	2	0	2	3
İktisat Öncesi Türk Tarihine Giriş	2	0	2	3
Sosyal Antropoloji ve Medeniyet Tarihi	2	0	2	3
Genel İktisat ve Ekonomik Coğrafyası	2	0	2	4
Toplam	10	0	10	30

III. Yarıyıl

Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Türk Eğitim Tarihi	2	0	2	3
Öğretim İle ve Yöntemleri	2	0	2	3
Seçmeli 1	2	0	2	4
Seçmeli 1	2	0	2	3
Seçmeli 1	2	0	2	4
Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretim Yöntemleri	2	0	2	3
Türkiye'nin Felsefi Coğrafyası	2	0	2	3
İki Türk İstiklal Davası Tarihi	2	0	2	3
Ortaçağ Tarihi	2	0	2	4
Toplam	18	0	18	30

IV. Yarıyıl

Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Öğretim Teknolojileri	2	0	2	3
Eğilimde Araştırma Yöntemleri	2	0	2	3
Seçmeli 2	2	0	2	4
Seçmeli 2	2	0	2	3
Toplumsal Hizmet Uygulamaları	1	2	2	3
Seçmeli 2	2	0	2	4
Sosyal Bilgiler Öğretim Programları	2	0	2	3
Bilim, İktisat ve Toplum	2	0	2	2
Vatandaşlık Bilgisi	2	0	2	3
Türkiye'nin Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası	2	0	2	2
Toplam	10	2	20	30

V. Yarıyıl

Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2	3
Eğilimde Ölçme ve Değerlendirme	2	0	2	3
Seçmeli 3	2	0	2	4
Seçmeli 3	2	0	2	3
Seçmeli 3	2	0	2	4
Osmanlı Tarihi 1	2	0	2	4
Yeni ve Yeni Çağ Tarihi	2	0	2	4
Sosyal Bilgiler Öğretimi 1	3	0	3	5
Toplam	17	0	17	30

VI. Yarıyıl

Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Eğilimde Anlatı ve Etik	2	0	2	3
Sınıf Yönetimi	2	0	2	3
Seçmeli 4	2	0	2	4
Seçmeli 4	2	0	2	3
Seçmeli 4	2	0	2	4
Osmanlı Tarihi 2	2	0	2	4
Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat	2	0	2	2
Siyaset Coğrafyası ve Türkiye Jeopolitiği	2	0	2	2
Sosyal Bilgiler Öğretimi 2	3	0	3	5
Toplam	16	0	16	30

VII. Yarıyıl

Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Öğretmenlik Uygulaması 1	2	6	5	10
Okullarda Rehberlik	2	0	2	3
Seçmeli 5	2	0	2	4
Seçmeli 5	2	0	2	4
Aletler ve Alet Yönetimi	2	0	2	3
Sanat ve Müze Eğitimi	2	0	2	2
Medya Okur Yazarlığı ve Eğitimi	2	0	2	2
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1	2	0	2	2
Toplam	16	6	10	30

VIII. Yarıyıl

Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Öğretmenlik Uygulaması 2	2	6	5	10
Özel Eğitim ve Kaynaştırma	2	0	2	3
Seçmeli 6	2	0	2	4
Seçmeli 6	2	0	2	4
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 2	2	0	2	3
İnsan Hakkarı ve Demokrasi Eğitimi	2	0	2	3
Karakter ve Değer Eğitimi	2	0	2	3
Toplam	14	6	17	30

Genel Toplam		T	U	K	AKTS	SAAT	YÜZDE
Meslek Bilgisi		44	12	50	86	56	34
Genel Kültür		26	2	27	42	28	18
Alan Eğitimi		70	0	70	112	70	48
Toplam		140	14	147	240	154	100

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI DERS İÇERİKLERİ

I. Yarıyıl

MB Eğitime Giriş

Eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramlar; eğitimin amaçları ve işlevleri; eğitimin diğer alanlarla ve bilimlerle ilişkisi; eğitimin hukuki, sosyal, kültürel, tarihî, politik, ekonomik, felsefi ve psikolojik temelleri; eğitim bilimlerinde yöntem; bir eğitim ve öğrenme ortamı olarak okul ve sınıf; öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede güncel gelişmeler; yirmi birinci yüzyılda eğitimle ilgili yönelimler.

MB Eğitim Psikolojisi

Psikolojinin ve eğitim psikolojisinin temel kavramları; eğitim psikolojisinde araştırma yöntemleri; gelişim kuramları, gelişim alanları ve gelişim süreçleri; gelişimde bireysel farklılıklar; öğrenmeyle ilgili temel kavramlar; öğrenmeyi etkileyen faktörler; eğitim-öğrenme süreçleri çerçevesinde öğrenme kuramları; öğrenme sürecinde motivasyon.

GK Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi I

Osmanlı Devleti'nin yıkılışını hazırlayan iç ve dış sebepler; XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yenilik hareketleri; Osmanlı Devleti'nin son dönemindeki fikir akımları; XX. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti'nin siyasi ve askeri durumu; I. Dünya Savaşı ve Ermeni meselesi; Anadolu'nun işgali ve tepkiler; Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkışı ve faaliyetleri; kongreler dönemi ve teşkilatlanma; son Osmanlı Mebuslar Meclisi'nin açılışı ve Misak-ı Milli'nin kabulü; Millî Mücadele'ye hazırlık ve bu hazırlığın maddi ve manevi temelleri; TBMM'nin açılışı ve faaliyetleri; Sevr Antlaşması; Güney ve Doğu cephelerindeki mücadeleler; düzenli ordunun kuruluşu, Yunan taarruzu ve Batı cephesindeki savaşlar; Mudanya Mütarekesi'nin imzalanması, Lozan Konferansı'nın toplanması ve Barış Antlaşması'nın imzalanması.

GK Yabancı Dil I

Şimdiki zaman; geniş zaman; bu zamanlarda sözel, okuma, yazma ve dinleme becerileri; sözel beceriler (kendini tanıtırma, bir şeyi/yeri tarif edebilme, yol tarifi verebilme, kişisel bilgilere yönelik soru ve cevap kalıpları); okuma becerileri (lokantada, otobüs-tren vb. ulaşım araçlarında, alış-veriş yerlerinde liste/etiket okuma, soru sorma vb.); yazma becerileri (kısa mesaj yazma, poster içeriği yazma, form doldurma); dinleme becerileri (yol tarifi, yer/kişiyi tanıma vb.).

GK Türk Dili 1

Yazı dili ve özellikleri; yazım ve noktalama; yazılı ve sözlü anlatımın özellikleri; paragraf oluşturma ve paragraf türleri (giriş, gelişme, sonuç paragrafları); düşünceyi geliştirme yolları (açıklama, tartışma, öyküleme, betimleme; tanımlama, örneklendirme, tanık gösterme, karşılaştırma vb. uygulamaları); metin yapısı (metnin yapısal özellikleri, giriş-gelişme-sonuç bölümleri); metinsellik özellikleri (başlıklık, tutarlılık; amaçlılık, kabul edilebilirlik, durumsallık, bilgisellik, metinlerarasılık); metin yazma (taslak oluşturma, yazma, düzeltme ve paylaşma); bilgilendirici-açıklayıcı metin yazma, öyküleyici metin yazma; betimleyici metin yazma; tartışmacı ve ikna edici metin yazma.

GK Bilişim Teknolojileri

Bilişim teknolojileri ve bilgi-işlemsel düşünme; problem çözme kavramları ve yaklaşımları; algoritma ve akış şemaları; bilgisayar sistemleri; yazılım ve donanımla ilgili temel kavramlar; işletim sistemlerinin temelleri, güncel işletim sistemleri; dosya yönetimi; yardımcı programlar (üçüncü parti yazılımlar); kelime işlem programları; hesaplama/tablo/grafik programları; sunu programları; masaüstü yayıncılık; veri tabanı yönetim sistemleri; web tasarımı; eğitimde internet kullanımı; iletişim ve işbirliği teknolojileri; güvenli internet kullanımı; bilişim etiği ve telif hakları; bilgisayar ve internetin çocuklar/gençler üzerindeki etkileri.

AE Sosyal Bilgilerin Temelleri

Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler kavramları; sosyal bilimlerde bilgi; sosyal bilimlerin temel kavramları; başlıca sosyal bilimler ve birbirleriyle ilişkileri; sosyal bilgilerin tarihi gelişimi; sosyal bilgiler programlarının geliştirilmesinde sosyal bilimlerin rolü; sosyal bilgiler öğretiminin felsefi, eğitsel ve tarihsel temelleri; sosyal bilgiler gelenekleri.

AE Genel Fiziki Coğrafya

Coğrafya biliminin gelişimi ve bilimsel kimlik kazanma süreçleri; dünyanın oluşumu ve jeolojik geçmişi, yapı, şekli, hareketleri ve buna bağlı oluşan sonuçlar; yeryüzünün şekillenmesi ve bu süreçte etkili olan faktörler (jeomorfoloji); dünya atmosferi ve iklim sistemi (klimatoloji); yeraltı ve yerüstü sularının dağılışı, özellikleri ve etkileri (hidroğrafya); toprak coğrafyası (oluşum, çeşitleri, dağılışı, toprak sorunları); bitki coğrafyası (sınıflandırma, yetişme ortamı şartları, dağılışı), harita bilgisi.

II. Yarıyıl

MB Eğitim Sosyolojisi

Sosyolojinin temel kavramları: Toplum, sosyal yapı, sosyal olgu, sosyal olay vd.; sosyolojinin öncüleri (İbn-i Haldun, A. Comte, K. Marx, E. Durkheim, M. Weber vd.) ve eğitim görüşleri; temel

sosyolojik teoriler (işlevselcilik, yapısalcılık, sembolik etkileşimcilik, çatışma kuramı, eleştirel teori, fenomenoloji ve etnometodoloji) açısından eğitim; toplumsal süreçler (sosyalleşme, sosyal tabakalaşma, sosyal hareketlilik, sosyal değişim vd.) ve eğitim; toplumsal kurumlar (aile, din, ekonomi, siyaset) ve eğitim; Türkiye’de sosyolojinin ve eğitim sosyolojisinin gelişimi (Ziya Gökalp, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Nurettin Topçu, Mümtaz Turhan vd.); kültür ve eğitim; sosyal, kültürel, ahlaki bir sistem ve topluluk olarak okul.

MB Eğitim Felsefesi

Felsefenin temel konuları ve sorun alanları; varlık, bilgi, ahlak/değerler felsefesi ve eğitim; temel felsefi akımlar (idealizm, realizm, natüralizm, empirizm, rasyonalizm, pragmatizm, varoluşçuluk, analitik felsefe) ve eğitim; eğitim felsefesi ve eğitim akımları: Daimicilik, esasicilik, ilerlemecilik, varoluşçu eğitim, eleştirel/radikal eğitim; İslam dünyasında ve Batıda bazı felsefecilerin (Platon, Aristoteles, Socrates, J. Dewey, İbn-i Sina, Farabi, J. J. Rousseau vd.) eğitim görüşleri; insan doğası, bireysel farklılıklar ve eğitim; bazı siyasi ve ekonomik ideolojiler açısından eğitim; Türkiye’de modernleşme sürecinde etkili olan düşünce akımları ve eğitim; Türk eğitim sisteminin felsefi temelleri.

GK Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi 2

Siyasi alanda yapılan inkılaplar (Saltanatın kaldırılması, Cumhuriyet’in ilanı, Halifeliğin kaldırılması vb.); sosyal alanda yapılan inkılaplar (Şapka inkılabı, Tekke ve zaviyelerin kapatılması, Takvim, Saat ve Soyadı Kanunu); eğitim ve kültür alanında gerçekleştirilen inkılaplar (Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Harf inkılabı, Türk Tarih ve Dil inkılabı); hukuk alanında yapılan inkılaplar; Atatürk dönemi çok partili hayata geçiş denemeleri ve tepkiler (Terakkîperver Cumhuriyet Fırkası’nın kuruluşu ve kapatılması, Şeyh Said isyanı ve Atatürk’e suikast girişimi); Atatürk dönemi çok partili siyasal hayata geçiş denemeleri (Serbest Cumhuriyet Fırkası’nın kuruluşu, kapatılması ve Menemen Olayı); Cumhuriyet döneminde Türkiye’nin ekonomik kaynakları ve politikası (İzmir İktisat Kongresi); Atatürk dönemi Türk dış politikası (Nüfus Mübadelesi, Milletler Cemiyeti’ne üyelik, Balkan Antantı ve Sadabat Paketi); Atatürk dönemi Türk dış politikası (Montrö Boğazlar Sözleşmesi, Hatay’ın Anavatan’a katılması, Türkiye’nin diğer ülkelerle olan ikili münasebetleri); Atatürk düşünce sisteminin tanımı, kapsamı ve Atatürk ilkeleri; Atatürk’ten sonra Türkiye, Demokrat Parti’nin iktidar yılları, 1960 ve 1970’li yıllarda Türkiye, 1960 sonrası Türkiye’nin dış politikası.

GK Yabancı Dil 2

Geçmiş zaman; gelecek zaman; kipler (can, could, may, must vb.); bu zamanlarda ve kiplerde konuşma, okuma, yazma ve dinleme becerileri; sözel beceriler (lokanta ve restoranlarda soru sorma, yemek siparişi verme vb.); okuma becerileri (internet hava durumu raporları, yemek tarifi, afiş/poster metinleri vb.); yazma becerileri (kısa mesaj yazma, yazılı yol tarifi verebilme, e-posta/davetiye yazma vb.); dinleme becerileri (hava durumu raporu, yemek tarifi vb.).

GK Türk Dili 2

Akademik dil ve yazının özellikleri; akademik yazılarda tanım, kavram ve terimlerden yararlanma; nesnel ve öznel anlatım; akademik metinlerin yapısı ve türleri (makale, rapor ve bilimsel özet vb.); iddia, önerme yazma (bir düşünceyi doğrulama, savunma ya da karşı çıkma); bilimsel raporların ve makalelerin biçimsel özellikleri; rapor yazmanın basamakları; açıklama, tartışma, metinler arası ilişki kurma, kaynak gösterme (atıf yapma ve dipnot gösterme, kaynakça oluşturma); başlık yazma, özetleme, anahtar kelime yazma; bilimsel yazılarda dikkat edilecek etik ilkeler; akademik metin yazma uygulamaları.

AE Siyaset Bilimi

Temel kavramlar, konusu, yöntemi, diğer bilim dallarıyla ilişkisi, siyasetin psikolojik, sosyal ve ekonomik temelleri, siyasal kurumlar, iktidar ve devlet, siyasal sistem ve rejimler, siyasal katılım, siyasal partiler, baskı ve çıkar grupları, kamuoyu, propaganda.

AE İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü

Türk adının anlamı; Türklerin ana yurdu; Türkçe'nin doğuşu; İslam öncesi kurulan Türk devletlerinin tarihi; Orhun Anıtları ve bunların Türk tarihi, kültürü, dili ve inançları açısından önemi; bozkır yaşam tarzı karakteristikleri; genel olarak İslamiyet öncesi Türk toplumlarında sanat, ekonomi, inanç kültürü ve uygarlık.

AE Sosyal Antropoloji ve Medeniyet Tarihi

Sosyal antropolojinin tanımı, kapsamı, çalışma alanları, yöntemi; gündelik yaşamla ilişkisi; ilk insanlar ve modern insanın ortaya çıkışı; insanoğlunun geçim şekillerinin evrimi; akrabalık sistemleri ve sosyal örgüt; siyasal örgütlenmelerin ortaya çıkışı; toplumsal tabakalaşma; toplumsal cinsiyet; din, dil, birey ve kültür gibi antropolojinin temel çalışma konuları; medeniyetin doğuşu, ilk medeniyetlerin (Eski Yunan, Çin, Hint, Mısır ve Mezopotamya medeniyetlerinin) ortak ve ayırt edici özellikleri; tarım, matematik, dil ve devlet yönetiminde gelişimler; medeniyetler arası etkileşim; Anadolu medeniyetlerinin temel özellikleri, Anadolu'da bırakmış oldukları maddi medeniyet ve somut kültürel miras unsurları.

AE Genel Beşerî ve Ekonomik Coğrafya

Nüfus coğrafyası (geçmişte ve günümüzde dünya nüfusuna ilişkin artış, dağılım, yoğunluk ve bunlar üzerinde etkili olan faktörler; sayımlar, politikalar, göçler, diller, dinler, ırklar, kültürler ve kültür bölgeleri); yerleşme coğrafyası (ilk yerleşmelerden günümüze yerleşmelerin gelişimi, dağılımı ve bunlar üzerinde etkili olan faktörler; yerleşmelere ilişkin yapılan sınıflandırmalar, fonksiyonlar); ekonomik coğrafya (ekonomik faaliyet alanları; özelliklerine göre sektörel sınıflandırma, gelişimi ve coğrafi dağılımları, gelişiminde ve dağılımında etkili olan faktörler; ekonomik faaliyetlerin doğal ve beşerî çevreyle etkileşimi ve bu etkileşimin ortaya çıkardığı faaliyet alanına özgü ve çevreye ilişkin sorunlar).

III. Yarıyıl

MB Türk Eğitim Tarihi

Türk eğitim tarihinin konusu, yöntemi ve kaynakları; ilk Türk devletlerinde eğitim; ilk Müslüman Türk devletlerinde eğitim; Türkiye Selçukluları ve Anadolu Beyliklerinde eğitim; Osmanlı Devleti'nde eğitim; İlk yenileşme hareketlerine kadar eğitim sistemi; 13-18. yüzyıllarda Osmanlı coğrafyası dışındaki Türk devletlerinde eğitim; Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'a kadar eğitimde yenileşme hareketleri; Tanzimat'tan Cumhuriyete modern eğitim sisteminin kuruluşu; geleneksel eğitimin yeniden düzenlenmesi; 19-20. yüzyıllarda Avrasya'daki diğer Türk devlet ve topluluklarında eğitim; millî mücadele döneminde eğitim; Türkiye Cumhuriyeti'nde eğitim; Türkiye eğitim sisteminin temelleri, yapısı, kuruluşu ve gelişimi; başlangıcından bugüne öğretmen yetiştirme süreci; 21. yüzyılda Türk dünyasında eğitim; ortak hedefler, dil ve alfabe birliği, ortak tarih yazma çalışmaları.

MB Öğretim İlke ve Yöntemleri

Öğretim ilke ve yöntemleriyle ilgili temel kavramlar; öğretim-öğrenme ilkeleri, modelleri, stratejileri, yöntemleri ve teknikleri; öğretimde hedef ve amaç belirleme; öğretim ve öğrenmede içerik seçimi ve düzenlemesi; öğretim materyalleri; öğretimin planlanması ve öğretim planları; öğretimle ilgili kuram ve yaklaşımlar; etkili okulda öğretim, öğrenme ve öğrenmede başarı; sınıf içi öğrenmelerin değerlendirilmesi.

AE Sosyal Bilgiler Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları

Sosyal bilgiler öğrenmenin ve öğretmenin anlamı; sosyal bilgiler öğretiminin amacı ve temel ilkeleri; sosyal bilgiler öğretiminin tarihçesi; öğrenme ve öğretim yaklaşımlarının sosyal bilgiler öğretimine yansımaları; sosyal bilgiler öğretimde temel beceriler; sınıf-içi uygulama örnekleri; sosyal bilgiler öğretiminde güncel eğilimler ve sorunlar; etkili bir sosyal bilgiler öğretiminin bileşenleri; sosyal bilgiler öğretimine sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan bakış.

AE Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası

Türkiye'nin yeri ve konumu; Türkiye'de yer şekilleri; Türkiye'nin iklimi, toprakları, hidroğrafyası, bitki coğrafyası ve hayvan coğrafyası; Türkiye'de çevre sorunları; Türkiye'de afetler; iklim değişimleri.

AE İlk Türk-İslam Devletleri Tarihi

İslamiyet'in doğuşu ve dört halife dönemi; Arap-İslam devletleri; İslam uygarlığı (Arap-Türk-Fars kültürlerinin İslam uygarlığına katkıları); İslam medeniyetinde bilim, sanat, eğitim, düşünce, ekonomi, şehir ve estetik (Beytül Hikme gibi bilim ve düşünce merkezleri, bilim adamları ve eserleri, maddî medeniyet unsurları örnekleri); Türk-İslam devletleri kısa siyasi tarihi; ilk Türk İslam dev-

letlerinde kültür ve medeniyet; Türk İslam medeniyetinde bilim, sanat, eğitim, düşünce, ekonomi, şehir ve estetik (Yusuf Has Hacip, Kaşgarlı Mahmut ve Ahmet Yesevi gibi bilim, dil, edebiyat ve tefekkür dünyası öncüleri mütefekkirler ve eserleri, maddi medeniyet unsurları örnekleri).

AB Orta Çağ Tarihi

Orta Çağ'da Avrupa'nın siyasi yapısı; Hristiyanlık ve Avrupa'nın dinî yapısı; din-devlet-bilim ilişkisi (aristokrasi-ruhban sınıfı mücadelesi); Avrupa'nın sosyo-ekonomik yapısı; Orta Çağ Avrupa'sında kültür ve medeniyet (geç Orta Çağ Avrupa'sında bilimsel zihniyetin doğuşu, Endülüs Emevileri'nin bilim ve felsefesinin merkezi Avrupa ve İngiltere bilimi ile etkileşimi, Thomas Aquinas, Roger Bacon); Orta Çağ'da Asya'nın siyasi yapısı; İslamiyet ve Asya'nın dinî yapısı; Orta Çağ'da Asya'nın sosyo-ekonomik yapısı; Asya'da eğitim, bilim ve kültür ve medeniyet (Asya'de felsefe, bilim ve maddi medeniyet unsurları).

IV. Yarıyıl

MB Öğretim Teknolojileri

Eğitimde bilgi teknolojileri; öğretim süreci ve öğretim teknolojilerinin sınıflandırılması; öğretim teknolojilerine ilişkin kuramsal yaklaşımlar; öğrenme yaklaşımlarında yeni yönelimler; güncel okuryazarlıklar; araç ve materyal olarak öğretim teknolojileri; öğretim materyallerinin tasarımı; tematik öğretim materyali tasarımı; alana özgü nesne ambarı oluşturma, öğretim materyali değerlendirme ölçütleri.

MB Eğitimde Araştırma Yöntemleri

Araştırma yöntemleriyle ilgili temel kavramlar ve ilkeler; araştırma süreci (sorunu fark etme, problemi ve örneklemi belirleme, veri toplama ve analizi, sonuçları yorumlama); veri toplama araçlarının genel özellikleri; verilerin analizi ve değerlendirilmesi; makale, tez ve veri tabanlarına erişim; araştırma modelleri ve türleri; bilimsel araştırmalarda temel paradigmlar; nicel ve nitel araştırma desenleri; nitel araştırmada örneklem, veri toplama, verilerin analizi; nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik; makale ya da tez inceleme, değerlendirme ve sunma; araştırma ilkelerine ve etiğine uygun araştırma raporu hazırlama; eğitimde aksiyon (eylem) araştırması.

GK Topluma Hizmet Uygulamaları

Toplum, topluma hizmet uygulamaları ve sosyal sorumluluk kavramları; toplumsal ve kültürel değerler yönünden sosyal sorumluluk projeleri; güncel toplumsal sorunları belirleme; belirlenen toplumsal sorunların çözümüne yönelik projeler hazırlama; bireysel ve grup olarak sosyal sorumluluk projelerinde gönüllü olarak yer alma; çeşitli kurum ve kuruluşlarda sosyal sorumluluk projelerine katılma; panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılma; sosyal sorumluluk projelerinin sonuçlarını değerlendirme.

AE Sosyal Bilgiler Öğretim Programları

Öğretim programlarıyla ilgili temel kavramlar; sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının geçmişten günümüze gelişimi; güncel sosyal bilgiler dersi öğretim programının yaklaşımı, içeriği, geliştirilmeyi amaçladığı beceriler; öğrenme ve alt öğrenme alanları; kazanımların sınıflara göre dağılımı ve sınırları, diğer derslerle ilişkisi; kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve materyaller; ölçme değerlendirme yaklaşımı; öğretmenin yeterlilikleri.

AE Bilim, Teknoloji ve Toplum

Geçmişte ve günümüzde bilim ve teknoloji ilişkisi; geçmişten günümüze bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler; bilim ve teknolojinin sosyal değişime etkileri; insanlığın ortak bilim mirası; ünlü Türk bilim insanları; yabancı bilim insanları; doku ve organ nakli, nano-teknoloji, gen teknolojisi gibi çağdaş bilimsel gelişmelerin yaşama etkisi; Türk Patent Enstitüsü; telif ve patent hakları; uzay ve havacılık çalışmaları.

AE Vatandaşlık Bilgisi

Vatandaşlık ile ilgili temel kavramlar; insan ve toplum, toplum hayatını düzenleyen kurallar; temel hak ve ödevler; anayasa, anayasal kurumlar, anayasal yaşam; Türk devlet geleneği, Türk millî kültürü, millî ve evrensel değerler ilişkisi; Türkiye Cumhuriyeti'nin temel nitelikleri ve yapısı; değişen vatandaşlık anlayışı bağlamında Avrupa vatandaşlığı, küresel vatandaşlık ve yerel vatandaşlık; dijital vatandaşlık.

AE Türkiye'nin Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası

Türkiye'nin beşerî coğrafyasının genel özellikleri; Türkiye'de nüfus artışı ve nüfus politikaları, Türkiye nüfusunun özellikleri; iç ve dış göçler; nüfus yoğunluğu ve dağılışı; Türkiye'de yerleşmenin tarihsel gelişimi; kırsal yerleşmeler; şehirlerin dağılışı ve şehrsel etki alanı, şehirlerin sorunları; Türkiye ekonomik coğrafyasının genel özellikleri; Türkiye'de tarım, hayvancılık, ormanlık, sanayi ve dağılışı; Türkiye'de ulaşım ve ticaret, Türkiye'de turizm.

V. Yarıyıl

MB Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi

Eğitim sistemlerinin oluşumu ve Türk eğitim sisteminin yapısı; Türk eğitim sistemini düzenleyen temel yasalar; Millî Eğitim Bakanlığının merkez, taşra ve yurt dışı örgütü; Türk eğitim sisteminde öğretim kademeleri; Türk eğitim sisteminde insan gücü, fiziki, teknolojik ve finansal kaynaklar; Türk eğitim sisteminde reform ve yenileşme girişimleri; örgüt-yönetim teorileri ve süreçleri; sosyal bir sistem ve örgüt olarak okul; insan kaynağının yönetimi; öğrenci özlük işleri; eğitim ve öğretimle ilgili işler; okul işletmeciliğiyle ilgili işler; okul, çevre, toplum ve aile ilişkileri; Türk eğitim sistemi ve okulla ilgili güncel tartışma ve yönelimler.

MB Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

Eğitimde ölçme ve değerlendiriminin yeri ve önemi; ölçme ve değerlendirmeyle ilgili temel kavramlar; ölçme araçlarının psikometrik (geçerlik, güvenirlik, kullanılabilirlik) özellikleri; başarı testleri geliştirme ve uygulama; test sonuçlarının yorumlanması ve geri bildirim verme; test ve madde puanlarının analizi; değerlendirme ve not verme.

AE Osmanlı Tarihi 1

Osmanlı devletinin kuruluşundan (1299) Küçük Kaynarca Antlaşması'na (1774) kadarki dönem; bu zaman diliminde Osmanlı'da meydana gelen siyasi gelişmeler; devlet teşkilatlanması ve yerel yönetim birimleri; toplum hayatı ve toplumsal kurumlar, kültürel gelişmeler ve önemli şahsiyetlerin özellikleri; Osmanlı'nın diğer çevre devlet ve topluluklarla ilişkisi.

AE Yeni ve Yakın Çağ Tarihi

XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa ve dünyada meydana gelen coğrafi keşifler; Rönesans ve Reform, Aydınlanma, Amerikan bağımsızlık savaşı ve ABD'nin kuruluşu; Güney Amerika, Asya ve Afrika kıtalarındaki önemli gelişmeler; Fransız İhtilali; Osmanlı İmparatorluğu dışındaki Türk Dünyası'nda ortaya çıkan siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal gelişmeler.

AE Sosyal Bilgiler Öğretimi 1

Sosyal bilgilerde aşamalı sınıflamaya uygun amaç yazma örnekleri; sosyal bilgiler öğretiminde içerik seçimi ve düzenlenmesinde benimsenen ilkeler; içerik yaklaşımlarının sosyal bilgiler öğretimi bakımından incelenmesi; sosyal bilgilerde öğretme-öğrenme süreçleri kapsamında strateji, ilke, yaklaşım, yöntem ve tekniklerden yararlanma.

VI. Yarıyıl

MB Eğitimde Ahlâk ve Etik

Ahlâk ve etikle ilgili temel kavramlar ve teoriler; etik ilke, etik kural, iş ve meslek ahlakı/etiği; sosyal, kültürel, ahlaki, etik yönleriyle öğretmenlik mesleği; eğitim ve öğrenme hakkı eğitim, öğretim, öğrenme ve değerlendirme sürecinde etik ilkeler; eğitim paydaşlarıyla (işverenler/yöneticiler, meslektaşlar, veliler, meslek kuruluşları ve toplumla) ilişkilerde etik ilkeler; eğitim/okul yöneticileri, veliler ve öğrencilerin ahlaki/etik sorumlulukları; iş ve meslek hayatında etik dışı davranışlar; Türkiye'de kamu yönetimi, eğitim ve öğretmenlerle ilgili etik düzenlemeler; okulda ve eğitimde etik dışı davranışlar, etik ikilemler, sorunlar ve çözüm yolları; okulda ahlak/etik eğitimi ve etik kurulları; ahlaki/etik bir lider olarak okul müdürü ve öğretmen.

MB Sınıf Yönetimi

Sınıf yönetimiyle ilgili temel kavramlar; sınıfın fiziksel, sosyal ve psikolojik boyutları; sınıf kuralları ve sınıfta disiplin; sınıf disiplini ve yönetimiyle ilgili modeller; sınıfta öğrenci davranışlarının yönetimi, sınıfta iletişim ve etkileşim süreci; sınıfta öğrenci motivasyonu; sınıfta zaman yönetimi; sınıfta bir öğretim lideri olarak öğretmen; öğretmen-veli görüşmelerinin yönetimi; olumlu sınıf ve öğrenme ikliminin oluşturulması; okul kademelerine göre sınıf yönetimiyle ilgili örnek olaylar.

AE Osmanlı Tarihi 2

Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan (1774) Osmanlı imparatorluğunun yıkılışına (1922) kadarki dönem; bu zaman diliminde Osmanlı'da meydana gelen siyasi gelişmeler; devlet teşkilatlanması ve yerel yönetim birimleri; toplum hayatı ve toplumsal kurumlar; kültürel gelişmeler ve önemli şahsiyetler; Osmanlı'nın diğer çevre devlet ve topluluklarla ilişkileri.

AE Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat

Mit ve mitin özellikleri; miti oluşturan etmenler; mitin diğer türlerden farkı; destan ve destanın özellikleri; destanı oluşturan etmenler; sözlü ve yazılı destanlar; destanların ortak özellikleri; seyahatname ve gezi yazıları, gezi türü ve seyahatnamenin karşılaştırılması; tarihi romanlar, mitos, keşifler, şiir ve hikâyeler, denemeler ve belgesellerin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılması ve uygulanması.

AE Siyasi Coğrafya ve Türkiye Jeopolitiği

Siyasi coğrafyanın, coğrafya bilimi içindeki yeri, mekansal analiz ve öğrenmeyi kolaylaştıran araç-gereçlerin kullanımı; Siyasi coğrafya, kıta ve ülkelerin öğrenilmesinde anahtar öğeler; haritalardan yararlanılarak entem ilişkileriyle konumlandırma ve iklim kuşaklarıyla yeryüzü şekilleri ve doğal kaynakları belirleme; siyasi coğrafyada fiziki etmenler; konum, iklim, bitki örtüleri, yeryüzü şekilleri, ülke biçimleri, sınırlar; siyasi coğrafyada beşerî etmenler; nüfus özellikleri, yerleşme biçimleri, ekonomik yapı; siyasi coğrafya kuramları (Büyük Orta Doğu Projesi, Uygarlıklar Çatışması Kuramı, küresel iklim değişikliği); coğrafi özelliklerden yararlanılarak siyasi coğrafya kuramı oluşturma; Türkiye'nin jeopolitiği, Dünya ve Türkiye'yi etkileyen ülke birlikleri; Türkiye'yi etkileyen siyasi coğrafya bölgeleri (Avrupa Birliği, Orta Doğu, Balkanlar, Kıbrıs, Kafkaslar ve Orta Asya); Dünya'ya ve Türkiye'yi etkileyen siyasi sorunlar.

AE Sosyal Bilgiler Öğretimi 2

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan alana özel becerilerin (değişim ve sürekliliği, zamanı ve mekânı algılama vb.) öğretimi; okul dışı öğrenme ortamları; Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılacak materyal, yöntem, teknik ve etkinliklerin uygulamalı işlenmesi; ölçme ve değerlendirme özellikleri, ölçme ve değerlendirmede kullanılan teknikler; mikro öğretim uygulamaları.

VII. Yarıyıl

MB Öğretmenlik Uygulaması 1

Alana özgü öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili gözlemler yapma; alana özgü özel öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı bireysel ve grupla mikro-öğretim uygulamaları yapma; alana özgü etkinlik ve materyal geliştirme; öğretim ortamlarını hazırlama, sınıf yönetme, ölçme, değerlendirme ve yansıtma yapma.

MB Okullarda Rehberlik

Rehberlik ve psikolojik danışma (RPD) hizmetlerinin eğitimdeki yeri; gelişimsel rehberlik modelinin felsefesi, amacı, ilkeleri ve programı (kapsamlı gelişimsel RPD programı); temel hizmetleri/müdahaleleri; sınıf rehberliğinde öğretmenlerin rol ve işlevi; RPD hizmetleri kapsamında eğitsel, mesleki, kişisel ve sosyal alanlarda kazandırılacak yeterlikler; okul yöneticisi ve öğretmenlerle rehber öğretmen ve psikolojik danışman arasındaki işbirliği; sınıf RPD plan ve programlarının hazırlanması ve uygulanması.

AE Afetler ve Afet Yönetimi

Afet ve risk kavramları; afet, risk ve zararlarının azaltılması; afet eğitimleri ve önemi; afetlere hazırlık, afetlere müdahale, afet iyileştirilmesi; doğal ve beşeri afetler; afetlerin sürdürülebilir kalkınmadaki etkileri; iklim değişikliği ve meteorolojik afetler; Türkiye'de ve dünyada afet zararlarını azaltma çalışmaları; deprem yönetmeliği, afet yönetiminde etkinlik; afet yönetimi döngüsü, afet terminolojisi; afet yönetiminde koordinasyon, acil ve afet koordinasyon merkezleri; afet yönetiminde etik değerler, proje sunumları.

AE Sanat ve Müze Eğitimi

Estetik, yaratıcılık, sanat eleştirisi ve sanat tarihi gibi kavramların tanımlanması; başlangıcından günümüze değin farklı kültürlerde ve dönemlerde ortaya konan sanat eserlerinden örneklerin incelenmesi; çağdaş bir sanat ve estetik anlayışı; müze ve müzenin işlevi; sosyal bilgilerde müzenin eğitim amaçları kullanımının önemi; müzede sosyal bilgiler öğretimi uygulamaları.

AE Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi

Televizyon, reklamlar, yazılı basın, internet vb. ortamlardaki mesajlara ulaşma, çözümlenme, değerlendirme ve iletme becerileri; yazılı, görsel, işitsel medyaya yönelik eleştirel bakış açısı için uygun öğretim becerilerine yönelik uygulama; medya okuryazarlığı programı, iletişime giriş; kitle iletişim araçları; medya ve medyanın toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşam üzerindeki etkileri; ülkemizde televizyon yayıncılığı; internette bilgiye erişim; haber okuma, sohbet, e-posta, uzaktan eğitim, oyun gibi etkinlikleri uygulamalı olarak gerçekleştirme; medyaya eleştirel okuma ve propaganda teknikleri; aile ve medya; çocuk ve medya; televizyondaki uyano simgelerinin tanıtım; dergi ve türlerini tanıma.

AE Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1

I. Dünya Savaşı ve sonuçları; Mondros Ateşkesi ve sonuçları; Kurtuluş Savaşı'nın örgütlenme aşamaları; TBMM'nin açılması, isyanlar, cepheleler; saltanatın kaldırılması; Lozan Barış Antlaşması; devrimler; dış politika; Atatürk İlkeleri ve çok partili yaşama geçiş.

VIII. Yarıyıl

MB Öğretmenlik Uygulaması 2

Alana özgü özel öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili gözlem yapma; alana özgü özel öğretim yöntem ve tekniklerini kullanarak mikro-öğretim uygulamaları yapma; bir dersi bağımsız bir şekilde planlayabilme; dersle ilgili etkinlik ve materyal geliştirme, öğretim ortamlarını hazırlama; sınıf yönetme, ölçme, değerlendirme ve yanıtma yapma.

MB Özel Eğitim ve Kaynaştırma

Özel eğitimle ilgili temel kavramlar; özel eğitimin ilkeleri ve tarihsel gelişimi; özel eğitimle ilgili yasal düzenlemeler; özel eğitimde tanı ve değerlendirme; öğretimin bireyselleştirilmesi; kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri; ailenin eğitime katılımı ve aileyle işbirliği; farklı yetersizlik ve yetenek gruplarının özellikleri; farklı gruplara yönelik eğitim yaklaşımları ve öğretim stratejileri; sınıf yönetiminde etkili stratejiler ve davranış yönetimi.

AE Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 2

1945'dan günümüze kadar Türkiye Cumhuriyeti'nde siyasi ve toplumsal yaşam; ekonomi; eğitim ve bilim; dış politika; kültür; sağlık; spor alanlarında meydana gelen gelişmeler.

AE İnsan Hakları ve Demokrasi

İnsan hakları ve demokrasinin tanımı ve tarihi gelişimi; demokrasi, özgürlük ve eşitlik kavramları, farklı demokrasi anlayışları, demokratik kültür, okulda ve ailede demokrasi, demokratik yurttaşlık; haklar ve özgürlükler, çocuk ve kadın hakları, insan haklarıyla ilgili ulusal ve uluslararası düzenlemeler (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi vb.); insan hakları alanında yaşanan temel sorunlar, insan hakları ve demokrasi eğitimi.

AE Karakter ve Değer Eğitimi

Kavramsal çerçeve: Karakter, kişilik/şahsiyet, değer, erdem, ahlak, huy, mizaç vd.; karakter gelişimi ve eğitimi; karakter gelişiminde ve eğitiminde aile, çevre ve okul; değerlerin tanımı ve sınıflandırılması;

değerlerin kaynakları ve bireysel, toplumsal, kültürel, dini, ahlaki temelleri; karakter ve değer eğitimi yaklaşım ve uygulamaları; karakter ve değer eğitiminde kültürlerarası farklılaşma ve birlikte yaşama kültürü; eğitim felsefesi ve hedefleri yönünden karakter ve değer eğitimi; karakter/değer eğitiminde öğretim yöntemleri ve teknikleri; modern ve çok kültürlü toplumlarda değerler krizi ve eğitim; insani-kültürel kalkınma sürecinde değer eğitimi; Türk eğitim ve kültür tarihinden değer eğitimiyle ilgili örnekler; Türkiye'de değerler eğitimi uygulamaları ve araştırmaları; karakter ve değer eğitiminde rol model olarak öğretmen.

Açık ve Uzaktan Öğrenme

Açık ve uzaktan öğrenmenin temel kavramları ve felsefesi; dünyada uzaktan eğitimin gelişimi; Türkiye'de uzaktan eğitimin gelişimi; uzaktan eğitimde öğrenen ve rehber rolleri; uzaktan eğitimde kullanılan teknolojiler; açık ve uzaktan eğitimin yönetimi; açık ve uzaktan öğrenmede sınıf yönetimi ve bileşenleri; açık eğitim kaynakları ve dünyadaki eğilimler; kitlesel açık çevrimiçi dersler; kişisel-leştirilmiş öğrenme ortamları; açık ve uzaktan eğitimle ilgili sorunlar ve bunların çözümü; öğretmen yetiştirilmede açık ve uzaktan eğitim uygulamaları; açık ve uzaktan eğitimde bireysel öğretim materyali geliştirme ve öğrenci destek hizmetleri; farklı öğrenme durumları için öğretim stratejilerinin belirlenmesi; uzaktan eğitimde araştırma ve değerlendirme.

Çocuk Psikolojisi

Çocuk psikolojisinin temel kavramları, tarihçesi ve yöntemleri; doğum öncesi gelişim; bebeklik dönemi gelişim alanları ve özellikleri; ilk çocukluk dönemi gelişim alanları ve özellikleri; son çocukluk dönemi gelişim alanları ve özellikleri; aile yapısı içinde çocuk; okul sistemi içinde çocuk; çocukluk dönemi uyum ve davranım problemleri; özel gereksinimleri olan çocuklar.

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunun (DEHB) tanımı ve özellikleri; DEHB'nin temel belirtileri (dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik ve dürtüsellik); DEHB'nin çocuk üzerinde sosyal, duygusal ve okul başarıları yönünden etkileri; DEHB'nin nedenleri; DEHB oluşumunda risk faktörleri; DEHB tipleri; DEHB olan çocuklara yaklaşım biçimleri; DEHB olan öğrencilerin yönlendirilmesi; DEHB olan çocukların eğitimi; okul-aile işbirliğinin sağlanması.

Eğitim Hukuku

Hukuk ve yönetim hukukunun temel kavramları; yönetim hukukunun kaynakları; yönetimde haklar ve görevler; Çocuk Hakları Sözleşmesi ve İnsan Hakları Beyannamesi; öğretmenlerin idari ve yargısal denetimi; Türk Eğitim Sistemini kuran ve düzenleyen temel yasalar; eğitim paydaşlarının görev, hak ve sorumlulukları.

Eğitim Antropolojisi

Antropolojinin konusu, temel kavramları, tarihçesi ve yöntemi; sosyal-kültürel antropolojide temel yaklaşımlar; antropolojik yönden eğitim ve eğitim antropolojisinin temel kavramları: Kültür, kültürleşme, kültürlenme, uyarlama, alt kültür, karşı kültür, ortak kültür vd.; eğitimin kültürel temelleri ve işlevleri; kültürler arası farklılaşma, eğitim ve öğrenme; bir yaşam alanı olarak okul, okul kültürleri ve etnografileri; medya, kitle iletişim araçları, popüler kültür ve eğitim; küreselleşme, kültürel etkileşim, kültürel okuryazarlık ve eğitim; Türk kültür ve medeniyet tarihinde sözlü ve yazılı edebi eserlerde eğitim; Türk aile yapısında ebeveyn ve çocukların rolleri.

Eğitim Tarihi

Antik dönemde (Eski Mısır, Mezopotamya, Anadolu, Hint, Çin, Antik Yunan ve Roma uygarlıklarında) eğitim; Orta Çağ ve Yeni Çağda Doğu, Batı ve İslam toplumlarında eğitim; Rönesans, Reform, Aydınlanma Hareketleri ve eğitim; Endüstri Çağı ve Modern Dönemde eğitim; İslam kültür ve medeniyetinin Batı medeniyeti ile ilişkileri; millî/ulus devletlerin doğması ve millî eğitim sistemlerinin gelişmesi; post-modern toplum tartışmaları ve eğitim; Antik dönemden bugüne dünyada eğitimde yaşanan temel değişimler ve dönüşümler.

Eğitimde Drama

Drama ve yaratıcı dramanın temel kavramları (drama, yaratıcılık, yaratıcı drama, oyun ve tiyatro pedagojisi, iletişim-etkileşim, rol oynama, doğaçlama, eylem, dramatik oyun, çocuk tiyatrosu, kukla, pandomim vb.); yaratıcı dramanın aşamaları, boyutları ve öğeleri; rol oynama ve doğaçlama; yaratıcı dramanın tarihçesi; toplumsal olaylar ve yaratıcı drama ilişkisi; eğitimde dramanın uygulama basamakları; eğitimde dramada yararlanılabilecek kaynaklar; yaratıcı drama ders planının hazırlanması ve uygulanması; dramanın bireysel ve sosyal gelişime katkısı.

Eğitimde Program Dışı Etkinlikler

Eğitimde formal program ve program dışı etkinlikler/ örtük program kavramları; örtük programla ilgili yaklaşımlar; bilişsel ve duyuşsal alan öğrenmeleri ve örtük program; bir ritüel yeri olarak okul; okulda program dışı etkinlikler olarak okul törenleri; okulda sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal etkinliklerin önemi ve yönetimi; değerler eğitiminde örtük programın yeri ve önemi; değerler eğitimi açısından program dışı (anma, kutlama, buluşma, mezuniyet vd.) etkinlikler.

Eğitimde Program Geliştirme

Program geliştirmeyle ilgili temel kavramlar; program geliştirmenin teorik temelleri; program türleri; öğretim programlarının felsefi, sosyal, tariht, psikolojik ve ekonomik temelleri; program geliştirme ve öğretim programlarının özellikleri; program geliştirmenin aşamaları; programın temel öğeleri (hedef, içerik, süreç, değerlendirme) ve öğeler arasındaki ilişkiler; hedeflerin sınıflandırılması ve programın öğeleriyle ilişkisi; içerik düzenleme yaklaşımları; eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi; program geliştirme süreci ve modelleri; eğitim programı tasarım yaklaşımları; program değerlendirme modelleri; program okur-yazarlığı; öğretim programlarının geliştirilmesinde öğretmenlerin görev ve sorumlulukları; MEB öğretim programlarının özellikleri; öğretim programlarının uygulanması; dünyada ve Türkiye'de program geliştirmede yeni yaklaşımlar ve yönelimler.

Eğitimde Proje Hazırlama

Proje kavramı ve proje türleri; öğretim programları ve proje tabanlı öğrenme; okullarda proje programları (TÜBİTAK, AB ve diğerleri); proje için konu seçimi; literatür taraması; projede mantıksal çerçeve; projenin planlanması ve yönetimi; projede bilimsel yöntemin uygulanması; proje raporu hazırlama ve geliştirme; proje raporunu sonuçlandırma; proje değerlendirme ve iyi örneklerin incelenmesi; proje sunuları, poster ve broşür tasarlama teknikleri.

Eleştirel ve Analitik Düşünme

Temel kavramlar ve tanımlar; düşünme organı olarak beyin, düşünme biçimleri ve düşünmenin gruplandırılması; istemsiz düşünme ve özellikleri; istemli düşünme ve özellikleri; istemli düşünmenin yöntemleri; eleştirel ve analitik düşünme; eleştirel ve analitik düşünmenin temel özellikleri ve kriterleri, eleştirel ve analitik düşünmenin aşamaları; eleştirel ve analitik düşünmeyi etkileyen faktörler; eleştirel ve analitik düşünmenin kapsamı; eleştirel ve analitik okuma; eleştirel ve analitik dinleme; eleştirel ve analitik yazma.

Hastanede Yatan Çocukların Eğitimi

Hastanede yatan çocukları yaş gruplarına göre gelişim özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları, ruhsal durumları; hastane personeli, çocuk ve aile arasındaki etkileşim; hastaneye hazırlayıcı eğitim, teşhis, tedavi ve ameliyata hazırlama; hastanede yatan çocuklara yönelik oyun, müzik, sanat, drama, matematik, hikâye vb. etkinlik planı hazırlama ve uygulama; hastane okulları ile ölümcül hastalığı olan çocuklar, aileleri ve personel arasındaki etkileşim.

Kapsayıcı Eğitim

Kapsayıcılık ve kapsayıcılığın içeriği; kapsayıcı eğitim: tanımı, içeriği ve önemi; kapsayıcı eğitimin hukuki dayanakları; ulusal ve uluslararası mevzuat; kapsayıcı eğitimde yaklaşım ve standartlar; kapsayıcı eğitimde öğretmen rolleri; kapsayıcı öğretim programı ve materyalleri; kapsayıcı eğitimde tutum ve değerler; kapsayıcı okul ve sınıf; kapsayıcı eğitim için eylem planı hazırlama; kapsayıcı eğitim uygulamaları; öğrencileri farklılaştıran özellikler, etkili iletişim, kullanılan dil, psiko-sosyal destek, öğretimi farklılaştırma ve örnekler, yöntemler ve teknikler, öğretimi planlama, ders materyallerinde kapsayıcılık ve kapsayıcı etkinliklerin seçimi; ders tasarlama uygulamaları.

Karşılaştırmalı Eğitim

Karşılaştırmalı eğitimin tanımı, kapsamı, tarihçesi; karşılaştırmalı eğitimde yöntem ve araştırma; farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin yapı, işleyiş, okul kademeleri, insan kaynakları, eğitimin finansmanı, eğitimde özelleşme, eğitimde politika oluşturma, planlama ve uygulama yönlerinden karşılaştırılması; farklı ülkelerde eğitimde cinsiyet, sosyal adalet ve eşitlik; farklı ülkelerde eğitimde reform ve yenileşme girişimleri; farklı ülkelerde öğretmen ve eğitim/okul yöneticisi yetiştirme sistemleri; eğitimde küreselleşme ve uluslararasılaşma; eğitimle ilgili uluslararası sınavlar, kurumlar ve kuruluşlar.

Mikro Öğretim

Etkili öğretim ve öğrenmeyle ilgili temel kavramlar ve ilkeler; öğretmenlerin mesleki yeterlik, tutum, rol ve davranışları; ders planı hazırlama; mikro öğretim yönteminin kapsamı, yararları ve sınırlılıkları; konuya uygun aktif öğrenme etkinlikleri hazırlama; sınıfta örnek ders anlatma uygulamaları; ders sunumlarının videoya kaydedilmesi; kayıtlardan yararlanarak dersin değerlendirilmesi; hazırlanan etkinliklerin ve ders anlatımlarının geliştirilmesi.

Müze Eğitimi

Müzenin tanımı ve özellikleri, müzelerde sergileme; müze ve müze eğitimi; müze türleri; Türk müzeciliğinin gelişimi; dünyada müzeciliğin tarihine genel bir bakış; müze, sanat, kültür ve uygarlık ilişkisi; müze ve sanat eğitimi; müze ve toplum; müzelerin tarih bilincine katkısı; tarihi eserlere sahip çıkma; Dünyada ve Türkiye’de çağdaş müzecilik.

Okul Dışı Öğrenme Ortamları

Okul dışı eğitim ve öğrenme kavramları; okul dışı öğrenmenin kapsamı ve önemi; okul dışı ortamlarda öğretim; okul dışı öğrenme ortamlarına uygun öğretim yöntem, teknikleri (proje tabanlı öğrenme, istasyon tekniği vb.) ve öğretim materyalleri; okul dışı öğrenme ortamları (müzeler, bilim merkezleri, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, planetaryumlar, sanayi kuruluşları, millî parklar, bilim şenlikleri, bilim kampları, doğal ortamlar vb.); okul dışı öğrenme alan ve ortamlarının geliştirilmesi; okul dışı öğrenme etkinliklerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi.

Öğrenme Güçlüğü

Öğrenme güçlüğü’nün tanımı, özellikleri ve sınıflandırılması; Eğitsel, psikolojik, tıbbi etmenler; yaygınlık ve görülme sıklığı; öğrenme güçlüğü’nün nedenleri; erken müdahale; müdahaleye tepki modeli; tarama/tanıma: tıbbi, gelişimsel ve eğitsel tarama/tanıma; akademik ve akademik olmayan özellikler; ekip ve işbirliği; eğitim-öğretim ortamları; bilimsel dayanağı olan uygulamalar; okuma, yazma ve matematik becerilerini destekleme; akademik olmayan becerileri destekleme.

Öğretimi Bireyselleştirme ve Uyarlama

Bireyselleştirme kavramı ve eğitimdeki önemi; bireyselleştirme için yapılması gerekenler: müfredatta dayalı değerlendirme, kaba değerlendirme, ölçüt bağımlı ölçme aracı hazırlama, değerlendirmede uyulması gereken kurallar; uzun dönemli ve kısa dönemli öğretim amaçları belirleme; kaynaştırma/bütünleştirme için sınıf ve okullarda yapılabilecek düzenlemeler; öğretimi uyarlama; kaynaştırma/bütünleştirme sınıflarında bireyselleştirme ve uyarlama örnekleri.

Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim

Sürdürülebilirlik kavramı ve kullanım alanları; sosyal bilimlerde ve fen bilimleri yönünden sürdürülebilirlik; toplumsal değişim bağlamında sürdürülebilirlik; eğitim ve sürdürülebilirlik; insanlığın geleceği ve sürdürülebilirlik; göç, yoksulluk ve eşitsizlik; sürdürülebilir çevre; ekoloji, küresel çevre sorunları ve sürdürülebilirlik; doğayla uyum içinde sürdürülebilir toplum; nüfus, ekonomik sistem ve doğal çevre; teknolojik gelişmeler, tüketim alışkanlıkları ve çevre; sosyal sorumluluk çalışmaları, somut ve somut olmayan kültürel miras yönünden sürdürülebilirlik; insan-doğa ilişkilerinin sürdürülebilirlik ekseninde yeniden düşünülmesi.

Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme

Yetişkin eğitiminin tanımı ve kapsamı; yetişkin eğitimiyle ilişkili kavramlar (sürekli eğitim, halk eğitimi, yaygın eğitim, mesleki eğitim vd.); Türkiye’de yetişkin eğitiminin tarihsel gelişimi; yetişkin eğitimiyle ilgili yaklaşım ve modeller; yetişkinler ve öğrenme; hayat boyu öğrenmenin amacı, kapsamı ve tarihsel gelişim; Türk eğitim sisteminde hayat boyu öğrenme uygulamaları.

Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele

Temel kavramlar ve tanımlar; bağımlılık türleri (madde bağımlılığı, teknoloji bağımlılığı vb.); bağımlılığın nedenleri; kişiyi madde bağımlılığı sürecine hazırlayan aile, akran grubu ve toplumsal bağlamda risk etmenleri; bağımlı çocuk, ergen ve yetişkinlerde iletişim becerileri; bağımlılıkta sosyal hizmetin rolü; bağımlılık ile ilgili modeller; bağımlılığı önleme çabası; bağımlılığın sonuçları; bağımlılık ile mücadelede ulusal politika ve strateji yöntemleri; yeniden uyum süreci.

Beslenme ve Sağlık

Doğal ve sağlıklı beslenme; obezite ile mücadele; gıda katkı maddeleri; sağlıklı yaşam ve egzersiz; büyüme ve gelişme; sağlıklı cinsel yaşam; bağımlılıkla mücadele (tütün, alkol, madde bağımlılığı vb.); trafik, afet ve ilkyardım.

Bilim Tarihi ve Felsefesi

Bilim, felsefe, bilimsel yöntem; Antik Yunan, Ortaçağ Avrupası, Skolastik felsefe ve bilim; İslam kültür coğrafyasında bilim ve felsefe; Mezopotamya'da bilim; Rönesans Avrupası'nda bilim ve felsefe; aydınlanma çağında bilim ve felsefe; bilimlerin sınıflandırılması; bilim, bilimcilik (bilimizm), ideoloji, etik ve din ilişkileri; bilim ve paradigmlar; Viyana ve Frankfurt düşünce okulları; yirminci ve yirmi birinci yüzyıllarda bilim eleştirileri.

Bilim ve Araştırma Etiği

Bilim, bilimin doğası, gelişimi ve bilimsel araştırma; etik kavramı ve etik teorileri; araştırma ve yayın etiği; araştırma sürecinde etik dışı davranışlar ve etik ihlalleri; yazarlık ve telifle ilgili etik sorunlar; taraflı yayın, editörlük, hakemlik ve etik; yayın etiği ve yayın sürecinde etik dışı davranışlar; araştırma ve yayın etiğiyle ilgili yasal mevzuat ve kurullar; etik ihlallerin tespitinde izlenecek yollar; sık görülen araştırma, yayın etiği ihlalleri ve bunları önlemeye dönük yöntemler.

Ekonomi ve Girişimcilik

Ekonomi biliminin temel kavramları ve ekonomik sistemler; işletme ve işletme yönetiminin temel kavramları; işletmenin kuruluşu, amaçları ve hukuki yapısı; işletmelerde yönetim süreçleri ve işlevleri; insan kaynakları ve diğer kaynakların yönetimi; girişimci ve girişimcilik kavramları, girişimcilikte başarı faktörleri; girişimcilik kültürü, girişimcilik süreci ve girişimcilik türleri; kariyer planlama, özgün fikirler, sıra dışı örnekler; Türk Patent ve Marka Kurumu; Sınai Mülkiyet Kanunu; küçük ve orta boyutlu işletmeler; küçük işletmelerde yönetim süreçleri ve işlevleri; iş fikri geliştirme, yenilik ve inovasyon, iş planı yapma, iş planının öğeleri, yazılması ve sunumu; belirli bir alanda ve konuda girişimcilikle ilgili bir proje hazırlama.

Geleneksel Türk El Sanatları

Geleneksel Türk sanatlarıyla ilgili terim ve kavramlar; geleneksel Türk sanatlarının önemi; birey, toplum ve ülke ekonomisine katkıları; Geleneksel Türk sanatlarının tarihi gelişimi (Hunlar, Gök-türkler, Uygurlar, Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı Dönemi); Ahilik ve Lonca Teşkilatı; Cumhuriyet dönemi Türk sanatlarıyla ilgili kurum ve kuruluşlar; geleneksel sanatların hammadde ve yapım tekniklerine göre sınıflandırılması; geleneksel dokuma (halı-kilim, kumaş vb.), baskı, örgü, keçe, cam (vitray, züccaciye, boncuk vb.) sanatları; metal (demir, bakır, gümüş ve altın vb.) sanatları; ağaç (kündekari, oyma ve sedef kakma) sanatları; çini-seramik ve taş işleciliği sanatları; geleneksel Türk sanatlarının eğitimi, üretimi ve pazarlanması.

İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi

İnsan hakları kavramı ve tarihi gelişimi; insan haklarının türleri; demokrasi anlayışları, ilkeleri, yaklaşımları ve insan hakları; demokrasi eğitimi ve demokratik eğitim; aile ve demokrasi eğitimi; insan hakkı olarak eğitim; okulöncesi eğitim ve demokrasi eğitimi; ilkökul eğitim programı ve demokrasi eğitimi; orta öğretimde demokrasi eğitimi; yükseköğretim ve demokrasi eğitimi; demokratik okul ve sınıf ortamı.

İnsan İlişkileri ve İletişim

İnsanlar arası ilişkilerin tanımı ve sınıflandırılması; insanlar arası ilişkilerle ilgili kuramsal yaklaşımlar (psikanalitik, bağlanma, çağdaş teoriler); kişilerarası ilişkilerle ilgili kuramsal yaklaşımlar (sosyal, psikolojik, bilişsel kuramlar); gelişimsel süreç olarak kişilerarası ilişkiler (bebeklik ve çocukluk dönemleri, ergenlik ve yetişkinlik dönemleri); insanlar arası ilişkilerde etkili olan faktörler; cinsiyet, cinsiyet rolleri ve kişilerarası ilişkiler; kişilerarası ilişkilerde kendini uyarılma ve kendini açma; iletişim ve iletişim hataları; etkili iletişim becerileri; kişilerarası problemler, çatışma ve çatışma çözüm yaklaşımları; kültürler arası farklılaşma yönünden insan ilişkileri.

Kariyer Planlama ve Geliştirme

Kariyer kavramı, kariyer planlama ve aşamaları; bireysel kariyer gelişimi, kariyer stratejisinin oluşturulması; kariyer planlama modeli, ilgili öğretmenlik alanlarında kariyer seçenekleri; özgeçmiş hazırlama ve özgeçmiş çeşitleri, CV formatı ve örnekleri, CV hazırlamada dikkat edilecek noktalar; kapak yazıları, tanıtım mektupları, iş görüşmesi, amaçları, yöntem ve türleri, görüşmeye hazırlık ve görüşme aşamaları; görüşmelerde karşılaşılabilecek durumlar; soru tipleri, vücut dili-bedensel işaretler.

Kültür ve Dil

Dil ve kültürle ilgili temel kavramlar; kültürün kaynakları ve öğeleri; sözlü ve yazılı kültür; maddi ve manevi kültür; bireysel ve toplumsal açılarıdan kültür; birleştirici ve ayrıştırıcı olarak kültür; kültürleşme, kültürleşme, kültürel yayılma ve uyum; bilişsel, sembolik, yapısal-işlevsel yaklaşımlar açısından kültür; semboller sistemi olarak dil; bireysel açıdan dil ve dil edinimi; dilin insan bilincine etkisi; kültür, dil, biliş ve realite arasındaki ilişki; dilin bilgiyi ve kültürü taşıma, toplumsal ilişki ve iletişim kurma işlevi; dil ve kültürün gelişimi ve aktarımı; ulusal kimlik ve dil; kültür ve dildeki değiş-

melerin dinamikleri; kültür ve dildeki değişimlerin karşılıklı etkileşimi tartışmaları; milli kültürler; küreselleşme, çok dillilik ve çok kültürlülük.

Medya Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlığı: internet ve sosyal medyanın bilinçli kullanımı; sosyal medyanın bireyler üzerindeki etkileri; bilgi yayma ve yanıtma gücü; haber yayma gücü; medya ve algı yönetimi; medya ve internete yönelik hukuki haklar ve sorumluluklar; telif hakkı; kişilik hakkı; bilgi gizliliği; gizlilik ihlali; medyada dil kullanımı; haberlerin değeri ve nitelik analizi; popüler kültür; medyada kadın ve erkek rolleri; tüketim kültürü ve reklamlar; medyada stereotipleştirme.

Mesleki İngilizce

Temel İngilizce okuma-yazma-dinleme becerileri; çocuk gelişimi ve evreleri ile ilgili temel kavramlar; temel eğitim ve ortaöğretimle ilgili temel kavramlar; eğitim bilimleri ile ilgili temel kavramlar; öğrenci-ebeveyn-öğretmen arasında diyalog örnekleri; akademik içerikli metinleri dinleme ve anlama teknikleri (youtube, teachertube, tedx konuşmaları vd.); profesyonel gelişim amaçlı sözel beceriler (kelime bilgisi, kalıplar vd.); yazma becerileri (dilekçe yazma, rapor hazırlama, cv oluşturma, kısa mesaj yazma, ders hedefleri oluşturma vd.); okuma becerileri (web 2.0 araçları kullanarak yazılı metinleri okuma vb.); ilgili öğretmenlik alanında çeviri çalışmaları.

Sanat ve Estetik

Sanat, güzel sanatlar, zanaat ve kültür; sanat ve eğitim; sanat, yaratıcılık ve sanat eseri; sanat felsefesi ve estetik; sanat ve estetik kuramları; sanat eleştirisi; sanat tarihi, modernlik öncesi, modern ve post-modern dönemlerde sanat; sanat ve toplumsal bağlam; sanat ve gündelik hayat; Türk-İslam sanatı-estetiği ve sanat eserleri; toplumsal değişim sürecinde sanat ve zanaatçının konumu; Türkiye'de sanatın gelişimi; günümüzde sanat anlayışları; medeniyet inşası ve sanat; sanat, estetik ve ahlak.

Türk Halk Oyunları

Folklorun tanımı; ritim ve algılama çalışmaları, oyun ve halk oyunu- figür çalışmaları; halk oyunlarında yöresel farklılıklar figür çalışmaları, yöresel figürler, bar türü yöresel figür öğrenme, halay ve kaşık türü yöresel figür öğrenme, horon ve karşılama türü yöresel figür öğrenme, zeybek türü yöresel figür öğrenme; öğrenilen oyunların, tavrı ve oynanış şekilleri hakkında çalışmalar; halk oyunlarının sahnelenmesi, sahnelene türleri ve farklılıkları

Türk İşaret Dili

İşaret diliyle ilgili temel kavramlar; Türk işaret dili, tarihi ve özellikleri; Türk işaret dilinde harfler; ses bilgisi; işaretin iç yapısı, eşzamanlılık ve ardışıklık; ses bilgisi açısından el alfabesi; işaret dilinde şekil bilgisi, işaretin yapılanışı ve biçimlenişi; sözcük sınıfları ve zamirler; işaret dilinde söz dizimi; sözcük dizilişi, cümle türleri; soru cümleleri; işaret dilinde anlambilim; anlam ve gönderim, anlam türleri, deyimler; Türk işaret dili ile karşılıklı konuşma.

Türk Kültür Coğrafyası

Kültür, insan ve toplum; Türk kültürü ve Türk uygarlığı; Türkler hakkındaki ilk etnografik kaynaklar; Tarihte Türk devletleri; Türklerde devlet, idari, askeri ve sosyal yapı; Türklerde halk inançları ve mitoloji; Türklerde insan ve mekân ilişkisi; Türklerde sözlü, yazılı ve maddi kültür; Türklerde aile yapısı; Türk tarihinde yaşanan göçlerin demografik ve kültürel sonuçları; Türk kültürünün yayılma alanları ve komşu coğrafyalar üzerindeki etkisi; Türkiye'nin sahip olduğu somut ve somut olmayan kültürel miras; doğal ve kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması.

Türk Musikisi

Orta Asya ve Anadolu'da yaşayan Türk topluluklarına ait müzik unsurları, Türk mitolojisi (insan, yaratılış, dini ritüeller ve bayramlar vb.), Türk Halk Müziği repertuarındaki mitolojik unsurlar, Türk Devlet ve Topluluklarında var olan müzik türleri, tarihi süreç içinde Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Musikisinin gelişimi; müzikle ilgili farklı gelenek ve üslupların karşılıklı etkileşimi; çalgılar, besteciler, icracılar ve örnek eserleri ile birlikte incelenmesi.

Türk Sanatı Tarihi

Hun Sanatı'ndan, Göktürk, Uygur, Karahanlı, Gazneli, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemine kadar sanat üslupları, bu dönemlere ait mimari, heykel ve resim örnekleri karşılaştırmalı olarak incelenir; Cumhuriyet Dönemi Sanatı'ndan başlayarak günümüz Türk sanat eserleri ve sanatçıları.

Çevre Eğitimi

Temel ekolojik kavram ve ilkeler; ekosistemler, besin zincirleri, besin ağı, habitat, rekabet; ortak yaşam ve karşılıklı yaşama, enerji akışı, maddenin dolaşımı, nüfus artışı, ekolojik etki, erozyon, toprak ve su kaynakları, çevre duyarlılığı, dünyada çevre duyarlılığıyla ilgili yapılan çalışmalar, kurum ve kuruluşlar; ortaöğretim programlarında çevre eğitimi.

Günümüz Dünya Sorunları

Dünyanın karşı karşıya kaldığı politik, ekonomik, ekolojik ve sosyal sorunlar; açlık, fakirlik, insan hakları, nüfus, ırkçılık, terör, toprak kayması, erozyon, deprem, sel, kuraklık, çığ düşmesi, trafik, gürültü kirliliği, hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği, kentleşme, ilaç bağımlılığı vb. sorunların incelenmesi; enerji sorunu ve çözüm önerileri; alternatif görüşler, çevre eğitimi, sosyal bilgiler dersinin bu konudaki yeri ve önemi; sürdürülebilir toplum tartışmaları ve eğitim.

Harita Bilgisi ve Uygulamaları

Harita; haritalama teknikleri; harita türleri ve kullanım alanları; sosyal bilgiler öğretiminde harita ve harita kullanımı ile ilgili kavramlar; mekânı algılama becerisi öğretiminde harita kullanım uygulamaları; harita çizme ve haritanın öğretimde etkin kullanımına yönelik uygulama örnekleri.

Küreselleşme ve Toplum

Küreselleşme ve Türkiye'ye etkileri; dünyada son yüzyılda meydana gelen gelişmeler; çevre üzerindeki değişimler; askeri ve ekonomik birlikler; küreselleşmenin az gelişmiş ülkelere etkileri; Türkiye'nin küreselleşme karşısındaki durumu; çoğulculuk ve çok kültürlülük gibi kavramlar (ve bunların sosyal bilgilerde öğretimindeki yeri) ve çok kültürlü eğitim uygulamaları.

Sınıf İçi Öğrenmelerin Değerlendirilmesi

Eğitimde kullanılan ölçme araçları ve özellikleri; geleneksel yaklaşımlara dayalı araçlar: Yazılı sınavlar, kısa cevaplı sınavlar, doğru-yanlış tipi testler, çoktan seçmeli testler, eşleştirmeli testler, sözlü yoklamalar; öğrenciyi çok yönlü tanımaya dönük araçlar: Gözlem, görüşme, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, araştırma kâğıtları, araştırma projeleri, akran değerlendirmesi, öz değerlendirme, tutum ölçekleri; öğrenci başarısının değerlendirilmesinde dikkat edilecek hususlar; öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ve not verme.

Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemesi

Ders kitabında olması gereken fiziksel, eğitsel tasarım, görsel tasarım ve dil anlatım özellikleri ve standartlar; ders kitabının içeriklerinin programa uygunluğu; mevcut ders kitaplarından bazılarının içerik, dil, öğrenci seviyesine uygunluk, format, çekicilik, anlamlı öğrenmeye katkısı, öğretimde kullanım kolaylığı vb. açılarından incelenmesi.

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel-Çocuk Oyunları

Millî ve yerel oyunların ve çocuk oyunlarının (aşık, çelik çorak vb. yerel ve diğer oyunlar) teorik bilgisi; bu oyunların sosyal bilgiler dersinde nasıl kullanılacağına ilişkin bilgisi; uygulamalı örnekleri.

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama

Drama teriminin tanımı ve anlamı; psiko-drama, yaratıcı drama, eğitici drama sosyo-drama vb. kavramlar; drama-oyun ilişkisi; eğitimde drama uygulamalarının taahhüğü; eğitimde dramanın yapısı ve uygulanma aşamaları; drama ortamı ve öğretmen nitelikleri; dramanın değerlendirilmesi; alanın eğitim amaçlarına uygun drama örnekleri, örnekler geliştirilmesi ve uygulanması.

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Materyal Tasarımı

Alana özgü öğretim teknolojilerini kullanma; yazılım türleri ve kullanım amaçları; alanın öğretiminde kullanılacak materyallerin tasarım ve geliştirme ilkeleri; materyal ihtiyaçlarının belirlenmesi; iki ve üç boyutlu öğretim materyallerinin tasarlanması; çalışma yaprakları; saydamlar; VCD, DVD, MP3 ve MP4 dosyaları vb. öğretim materyallerinin geliştirilmesi; farklı öğretim materyallerine yönelik sınıf içi uygulamaların değerlendirilmesi.

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihsel Kanıt, Yerel ve Sözlü Tarih

Tarihsel kanıt, yerel tarih ve sözlü tarih çalışmalarının teorik bilgisi; araştırma ve uygulamaların örnekleri; Sosyal Bilgiler öğretiminde bu tür tarih çalışmalarından faydalanılmasının teorik ve uygulamalı örnekleri.

Sosyal Bilgilerde Bilişim Teknolojileri

Bilgisayarlar, cep telefonları, diğer mobil cihazlar ve akıllı tahtalar ile internetin sosyal bilgiler öğretiminde kullanımı; bilişim teknolojilerine dayalı olarak hazırlanan öğretim etkinliklerinden yararlanılması; sosyal medya araçlarının öğretim programları kazanımlarına uygun işe koşulmuş yolları; okul-aile işbirliği, işbirliğine dayalı eğitim uygulamaları ve saha çalışmalarında kullanılması yolları; öğretmen adaylarının alanlarına uygun yazılımları kullanma yeterliliklerinin artırılmasına yönelik uygulamalar.

Türk Hukuk Sistemi

Hukukun temel kavramları; çağdaş hukukun doğuşu ve kaynakları; Türklere hukukun tarihsel gelişimi ve Türkiye’de çağdaş hukuk; vatandaşlık, hak ve sorumluluklar konularında eğitim verirken öğretmen adaylarının ihtiyaç duyacakları becerilerin öğretimi ve bunların uygulamaları (mahkeme kararları analizleri, örnek olay incelemeleri, yerel ve ulusal düzeyde dilekçe hakkı kullanımı vb.).

Türkiye’nin Ekonomik Yapısı

Ekonomiye dair temel kavramlar; Türkiye’nin makroekonomik yapısı; sosyal bilgiler öğretiminin (üretim, tüketim ve dağıtım öğrenme alanı başta olmak üzere) çeşitli öğrenme alanları ile ilişkili bilgi, beceri öğretimi ve uygulama örnekleri.

Ek4. 2006 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programı:

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL					II. YARIYIL				
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Sosyal Bilgilerin Temelleri	2	0	2	A	Genel Fiziki Coğrafya	4	0	4
A	Sosyal Psikoloji	2	0	2	A	Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı	2	0	2
A	Arkeoloji	2	0	2	A	Felsefe	2	0	2
A	Sosyoloji	2	0	2	A	Ekonomi	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3	GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Yabancı Dil I	3	0	3	GK	Yabancı Dil II	3	0	3
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3					
TOPLAM					TOPLAM				
		20	2	21			19	2	20
III. YARIYIL					IV. YARIYIL				
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Türkiye Fiziki Coğrafyası	2	0	2	A	Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya	4	0	4
A	İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2	A	Antropoloji	2	0	2
A	Siyaset Bilimine Giriş	2	0	2	A	Ortaçağ Tarihi	4	0	4
A	Temel Hukuk	2	0	2	A	Bilim, Teknoloji ve Sosyal Değişme	2	0	2
A	Sanat ve Estetik*	2	0	2	A	Vatandaşlık Bilgisi	2	0	2
A	Seçmeli I	2	0	2	A	Seçmeli II	2	0	2
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2	GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
GK	Seçmeli I	2	0	2	MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3	MB	Seçmeli I	2	0	2
TOPLAM					TOPLAM				
		19	0	19			23	0	23
V. YARIYIL					VI. YARIYIL				
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı I	2	0	2	A	Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı II	2	0	2
A	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	2	0	2	A	Sosyal Bilgiler Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemesi	2	0	2
A	Yeni ve Yakınçağ Tarihi	2	0	2	A	İnsan İlişkileri ve İletişim	2	0	2
A	İnsan Hakkı ve Demokrasi	2	0	2	A	Çağdaş Dünya Tarihi	2	0	2
A	Ulusal Coğrafyası	2	0	2	A	Siyasi Coğrafya	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	GK	Seçmeli III	2	0	2
GK	Seçmeli II	2	0	2	MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım	2	2	3	MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2	MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
TOPLAM					TOPLAM				
		17	4	19			19	2	20
VII. YARIYIL					VIII. YARIYIL				
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I	2	0	2	A	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II	2	0	2
A	Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemeleri	2	2	3	A	Sosyal Proje Geliştirme	1	2	2
A	Günümüz Dünya Sorunları	2	0	2	A	Drama*	2	2	3
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3	MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Program Geliştirme*	2	0	2	MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Özel Eğitim*	2	0	2	MB	Seçmeli II	2	0	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	5					
TOPLAM					TOPLAM				
		13	8	17			12	10	17

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	142	28	156	170

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

DERS İÇERİKLERİ

I. YARIYIL

Sosyal Bilgilerin Temelleri

(2-0-2)

"Sosyal bilimler" ve "sosyal bilgiler" kavramları, sosyal bilimlerde bilgi, sosyal bilimlerin temel kavramları, başlıca sosyal bilimler ve birbirleriyle ilişkileri, sosyal bilgiler programlarının geliştirilmesinde sosyal bilimlerin rolü, sosyal bilgiler öğretiminin felsefi, eğitsel ve tarihsel temelleri, sosyal bilgiler gelenekleri.

Sosyal Psikoloji

(2-0-2)

Psikoloji bilimi, psikolojinin alanları, sosyal psikolojinin psikoloji içindeki yeri, sosyal psikoloji alanı ve yöntemleri, insanın doğası, toplumsallaşma, sosyal algı, tutumlar ve değişmesi, sosyal etki, grup içinde bireysel davranış, kişiler arası çekicilik ve sevgi.

Arkeoloji

(2-0-2)

Arkeolojinin tanımı, çalışma alanı, kullanılan yöntemler, arkeolojik tarihlendirme, arkeolojik buluntulardan insanlığın geçmişteki farklı deneyimlerini (barınma, beslenme, ticaret, teknoloji vs.) keşfetme; Türkiye ve dünyada ortaya çıkarılan önemli arkeolojik merkezler (Mısır, Mezopotamya, Çatalhöyük, Truva, Hattuşaş vb.); ünlü yabancı ve Türk arkeologlar ve önemli çalışmalarından örnekler.

Sosyoloji

(2-0-2)

Sosyolojinin tanımı, konusu, kapsamı, sosyolojide temel kavramlar, çalışma alanları, Dünyada ve Türkiye'de sosyolojinin tarihsel gelişimi, Türkiyede ve dünyada önemli sosyologlar, sosyolojinin diğer bilimler ile ilişkisi; sosyal gruplar ve özellikleri, sosyolojide yöntem, birey toplum ilişkisi ve toplumun bireye etkisi, sosyolojik açıdan eğitim, eğitim toplum birey ilişkisi, toplumsal bir kurum olarak okul, öğretmen ve öğrencinin sosyolojik açıdan rol ve sorumlulukları, eğitimde fırsat eşitliği, sosyal hareketlilik, statu, sınıf ve tabakalaşma, kültür toplum ve medeniyet ilişkisi, güncel sosyolojik çalışmalara örnekleri.

Türkçe I: Yazılı Anlatım

(2-0-2)

Yazı dilinin ve yazılı iletişimin temel özellikleri, yazı dili ile sözlü dilin arasındaki temel farklar. Anlatım: yazılı ve sözlü anlatım; öznel anlatım, nesnel anlatım; paragraf; paragraf türleri (giriş-gelişme-sonuç paragrafları). Metnin tanımı ve metin türleri (bilgilendirici metinler, yazınsal metinler); metin olma koşulları (bağlıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik, durumsallık, bilgisellik, metinler arası ilişkiler). Yazılı anlatım (yazılı kompozisyon: serbest yazma, planlı yazma); planlı yazma aşamaları (konu, konunun sınırlandırılması, amaç, bakış açısı, ana ve yan düşüncelerin belirlenmesi; yazma planı hazırlama, kâğıt düzeni); bilgilendirici metinler (dilekçe, mektup, haber, karar, ilan/reklam, tutanak, rapor, resmi yazılar, bilimsel yazılar) üzerinde kuramsal bilgiler; örnekler üzerinde çalışmalar ve yazma uygulamaları; bir metnin özetini ve planını çıkarma; yazılı uygulamalardaki dil ve anlatım yanlışlarını düzeltme.

Bilgisayar I

(2-2-3)

Bilişim teknolojileri, yazılım ve donanım ile ilgili temel kavramlar, genel olarak işletim sistemleri, kelime işlemci programları, elektronik tablolarlama programları, veri sunumu, eğitimde İnternet kullanımı, bilişim teknolojilerinin sosyal yapı üzerindeki etkileri ve eğitimdeki yeri, bilişim sistemleri güvenliği ve ilgili etik kavramları.

Yabancı Dil I

(3-0-3)

Bu ders, üniversite öğrencilerinin kendi alanlarında yürüttükleri her türlü akademik faaliyette okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerini belirli bir etkinlikte kullanabilmelerini sağlayacak biçimde tasarlanmıştır. Bu derste ilgi çekici bağlamlar yaratılarak, dilin işlekliliğini artırıcı alıştırmalar verilerek, dilin gerçek iletişim becerilerinde kullanımı gösterilerek öğrencilerin dilsel ve iletişimsel yetileri geliştirilecek ve yabancı dil yeterlikleri artımlacaktır.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I

(2-0-2)

Kavramlar, tanımlar, ders yöntemleri ve kaynakların tanımı, Sanayi Devrimi ve Fransız Devrimi, Osmanlı Devleti'nin Dağılışı (XIX. Yüzyıl), Tanzimat ve İslahat Fermanı, I. ve II. Meşrutiyet, Trablusgarp ve Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı, Mondros Ateşkes Antlaşması, Wilson İlkeleri, Paris Konferansı, M. Kemal'in Samsun'a Çıkışı ve Anadolu'daki Durum, Amasya Genelgesi, Ulusal Kongreler, Mebusan Meclisinin Açılışı, TBMM'nin Kuruluşu ve İç İsyanlar, Teşkilat-ı Esasi Kanunu, Düzenli Ordunun Kuruluşu, I. İnönü, II. İnönü, Kütahya-Eskişehir, Sakarya Meydan Muharebesi ve Büyük Taarruz, Kurtuluş Savaşı sırasındaki antlaşmalar, Lozan Antlaşması, Saltanatın Kaldırılması.

Eğitim Bilimine Giriş

(3-0-3)

Eğitimin temel kavramları, eğitimin diğer bilimlerle ilişkisi ve işlevleri (eğitimin felsefi, sosyal, hukuki, psikolojik, ekonomik, politik temelleri), eğitim biliminin tarihsel gelişimi, 21. yüzyılda eğitim biliminde yönelimler, eğitim biliminde araştırma yöntemleri, Türk Milli Eğitim Sisteminin yapısı ve özellikleri, eğitim sisteminde öğretmenin rolü, öğretmenlik mesleğinin özellikleri, öğretmen yetiştirme alanındaki uygulamalar ve gelişmeler.

II. YARIYIL**Genel Fiziki Coğrafya**

(4-0-4)

Jeomorfoloji (temel jeoloji bilgileri, yeryüzü şekilleri bilgisi), hidrografya (akarsular, yeraltı suları, göller, denizler), iklim bilimi, toprak coğrafyası (oluşum, çeşitleri, dağılışı, toprak sorunları), bitki coğrafyası (yetişme ortamı şartları, dağılışı).

Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı

(2-0-2)

Eskiçağ tarihinin kapsamı ve kaynakları; Akdeniz uygarlığının önemli merkezleri (Mezopotamya, Mısır, Yunan/Helen, Roma vs.) ve Anadolu'da kurulan uygarlıklar; diğer antik uygarlıklar; Eskiçağ uygarlıklarının insanlığın gelişimine etkileri.

Felsefe

(2-0-2)

Felsefe ile ilgili temel kavramlar, felsefe ve bilim, felsefenin çalışma alanları ve sosyal bilimler içindeki rolü, başlıca felsefi akımlar; Türkiye'de ve dünyadaki düşünürlerin görüşlerinin incelenmesi, felsefi perspektifin geliştirilmesi, felsefe eğitim ilişkisi, eğitimin felsefi temelleri ve eğitim programlarına etkisi, çağdaş felsefe akımları.

Ekonomi

(2-0-2)

Temel ekonomi kavramları (ekonomi, üretim, tüketim, arz, talep, enflasyon, devalüasyon, deflasyon, mal, hizmet, yatırım, girişimcilik vb. kavramlar ve güncel hayatla ilişkileri), ekonomik sistemler, ekonomi ile ilgili kurumlar, ekonomik yaşama fikri ile toplumsal gelişme arasındaki ilişkiler.

Türkçe II: Sözlü Anlatım

(2-0-2)

Sözlü dilin ve sözlü iletişimin temel özellikleri. Sözlü anlatım; konuşma becerisinin temel özellikleri (doğal dili ve beden dilini kullanma); iyi bir konuşmanın temel ilkeleri; iyi bir konuşmacının temel özellikleri (vurgu, tonlama, duraklama; diksiyon vb.). Hazırlıksız ve hazırlıklı konuşma; hazırlıklı konuşmanın aşamaları(konunun seçimi ve sınırlandırılması; amaç, bakış açısı, ana ve yan düşüncelerin belirlenmesi, planlama, metni yazma; konuşmanın sunulması). Konuşma türleri:(karşılıklı konuşmalar, söyleşi, kendini tanıtmaya, soruları yanıtlama, yılbaşı, doğum, bayram v.b. önemli bir olayı kutlama, yol tarif etme, telefonla konuşma, iş isteme, biriyle görüşme/röportaj yapma, radyo ve televizyon konuşmaları, değişik kültür, sanat programlarına konuşmacı olarak katılma v.b.). Değişik konularda hazırlıksız konuşma yapma, konuşma örnekleri üzerinde çalışmalar ve sözlü anlatım uygulamaları, konuşmalardaki dil ve anlatım yanlışlarını düzeltme.

Bilgisayar II

(2-2-3)

Bilgisayar destekli eğitim ile ilgili temel kavramlar, öğeleri, kuramsal temelleri, yararları ve sınırlılıkları, uygulama yöntemleri, bilgisayar destekli öğretimde kullanılan yaygın formatlar, ders yazılımlarının değerlendirilmesi ve seçimi, uzaktan eğitim uygulamaları, veri tabanı uygulamaları, bilgisayar ve internetin çocuklar/gençler üzerindeki olumsuz etkileri ve önlenmesi.

Yabancı Dil II

(3-0-3)

Bu ders, üniversite öğrencilerinin kendi alanlarında yürüttükleri her türlü akademik faaliyette okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerini belirli bir etkinlikte kullanabilmelerini sağlayacak biçimde tasarlanmıştır. Bu derste öğrencilerin "Yabancı Dil I" dersinde kazandıkları bilgi ve becerilerin bir üst seviyeye çıkartılması hedeflenmektedir. Bu yapılırken ilgi çekici bağlamlar yaratılmasına, dilin işlevliğini artırıcı alıştırmalar yapılmasına, dilin gerçek iletişim becerilerinde kullanılmasına ve bu yolla öğrencilerin dilsel ve iletişimsel yetileri ile yabancı dil yeterliklerinin artırılmasına özen gösterilmelidir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II

(2-0-2)

Siyasi alanda yapılan devrimler, siyasi partiler ve çok partili siyasi hayata geçiş denemeleri, hukuk alanında yapılan devrimler, toplumsal yaşamın düzenlenmesi, ekonomik alanda yapılan yenilikler. 1923-1938 Döneminde Türk dış politikası, Atatürk sonrası Türk dış politikası, Türk Devriminin İlkeleri: (Cumhuriyetçilik, Halkçılık, Laiklik, Devrimcilik, Devletçilik, Milliyetçilik). Bütüncü ilkeler.

III. YARIYIL**Türkiye Fiziki Coğrafyası**

(2-0-2)

Türkiye'nin jeolojik yapısı, jeomorfolojik özellikleri, akarsular, göller ve denizler, iklimi, toprakları ve korunması, Türkiye bitki örtüsü, doğal hayvan toplulukları.

İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü

(2-0-2)

İslam öncesi kurulan Türk devletlerinin tarihi: (Orta Asya'da kurulanlar, Orta Asya dışında kurulanlar), İslamiyet öncesi Türk toplumlarında kültür ve uygarlık.

Siyaset Bilimine Giriş

(2-0-2)

Temel kavramlar, konusu, yöntemi, diğer bilim dallarıyla ilişkisi, siyasetin psikolojik, sosyal ve ekonomik temelleri, siyasal kurumlar, iktidar ve devlet, siyasal sistem ve rejimler, siyasal katılım, siyasal partiler, baskı ve çıkar grupları, kamuoyu, propaganda.

Temel Hukuk

(2-0-2)

Temel hukuk kavramlar, toplumsal düzen ve hukuk kuralları, hukuki olaylar ve hukuki işlemler, hukuk sistemi, Türk hukuk sisteminin tarihsel gelişimi ve günümüzdeki yapısı, eğitim-hukuk ilişkileri.

Sanat ve Estetik*

(2-0-2)

Sanat ve estetik konusunda temel kavramlar; kişilerin zihinsel, duygusal ve devinimsel gelişiminde sanatın ve sanat eğitiminin yeri ve önemi; yaratıcılık sanat ve estetik duyarlılık eğitimi sanat arasındaki ilişki, dünyada ve Türkiye'de sanatın gelişimi, sanatın kültürle ilişkileri, sanat eğitiminde tarihi mekanların kullanımı ve müzelerin önemi.

Bilimsel Araştırma Yöntemleri

(2-0-2)

Bilim ve temel kavramlar (olgu, bilgi, mutlak, doğru, yanlış, evrensel bilgi v.b.), bilim tarihine ilişkin temel bilgiler, bilimsel araştırmanın yapısı, bilimsel yöntemler ve bu yöntemlere ilişkin farklı görüşler, problem, araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve veri toplama yöntemleri (nicel ve nitel veri toplama teknikleri), verilerin kaydedilmesi, analizi, yorumlanması ve raporlaştırılması.

Eğitim Psikolojisi

(3-0-3)

Eğitim-Psikoloji ilişkisi, eğitim psikolojisinin tanımı ve işlevleri, öğrenme ve gelişim ile ilgili temel kavramlar, gelişim özellikleri (bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişim), öğrenmeyi etkileyen faktörler, öğrenme kuramları, öğrenme kuramlarının öğretim süreçlerine yansımaları, etkili öğrenme, öğrenmeyi etkileyen faktörler (motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği ve bu faktörlerin sınıf içi öğretim sürecine etkisi).

IV.YARIYIL**Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya**

(4-0-4)

Nüfus, yerleşme, göçler, diller, dinler, ırklar, kültürlerin yeryüzüne dağılışı, Tarım coğrafyası, hayvancılık, ormancılık, madenler ve enerji kaynakları, sanayi coğrafyası, dünya gıda kaynakları, ticaret, turizm.

Antropoloji

(2-0-2)

Antropolojinin tanımı ve kapsamı, çalışma alanları, yöntemi; antropolojinin gündelik yaşamla ilişkisi; ilk insanlar ve modern insanın ortaya çıkışı, insanoğlunun geçim şekillerinin evrimi; akrabalık sistemleri ve sosyal örgüt, siyasal örgütlenmelerin ortaya çıkışı, toplumsal tabakalaşma, toplumsal cinsiyet, din, dil, birey ve kültür gibi antropolojinin çalışma konuları; ülkemiz ve dünyadan belli başlı antropologlar, bunların çalışma alanları ve çalışmalarından örnekler.

Ortaçağ Tarihi (4-0-4)
İslamiyet'in doğuşu; Arap-İslam Devletleri (Dört Halife Dönemi, Emeviler, Abbasiler); Türk-İslam Devletleri (İdil Bulgarları, Karahanlılar, Gazneliler, Selçuklular ve varisleri); İslam Uygarlığı (Arap-Türk-Fars kültürlerinin İslam uygarlığına katkıları); Batı Dünyası ve Uygarlığı; Hıristiyanlığın doğuşu, yayılışı ve Batı dünyasına etkileri; Bizans Tarihi.

Bilim, Teknoloji ve Sosyal Değişme (2-0-2)
Geçmişte ve günümüzde bilim ve teknoloji ilişkisi, bilim ve teknolojinin sosyal değişime etkileri, insanlığın ortak bilim mirası, ünlü Türk ve yabancı bilim adamları, doku ve organ nakli, nano-teknoloji, gen teknolojisi gibi çağdaş bilimsel gelişmelerin yaşama etkisi, Türk Patent Enstitüsü, telif ve patent hakları, uzay ve havacılık çalışmaları.

Vatandaşlık Bilgisi (2-0-2)
İnsan ve toplum, toplum hayatını düzenleyen kurallar; aile, okul ve çevrede demokratik hayat; devlet ve devlet şekilleri; tarihsel süreç içinde egemenlik anlayışının evrimi; temel hak ve ödevler; anayasa, anayasal kurumlar, anayasal yaşam; Türk devlet geleneği, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel nitelikleri ve yapısı.

Türk Eğitim Tarihi* (2-0-2)
Türk eğitim tarihinin, eğitim olgusu açısından önemi. Cumhuriyetten önceki eğitim durumu ve öğretmen yetiştiren kurumlar. Türk Eğitim Devrimi 1: Devrimin tarihsel arka planı, felsefi, düşünsel ve politik temelleri. Türk Eğitim Devrimi 2: Tevhid-i Tedrisat Kanunu: tarihsel temelleri, kapsamı, uygulanışı ve önemi; Türk eğitim sisteminde laikleşme. Türk Eğitim Devrimi 3: Karma eğitim ve kızların eğitimi, Yazı Devrimi, millet mektepleri, halk evleri. Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin dayandığı temel ilkeler. Köy Enstitüleri, Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulları. Üniversiteler ve öğretmen yetiştirme. Yakın dönem Türk eğitim alanındaki gelişmeler.

Öğretim İlke ve Yöntemleri (3-0-3)
Öğretimle ilgili temel kavramlar, öğrenme ve öğretim ilkeleri, öğretimde planlı çalışmanın önemi ve yararları, öğretimin planlanması (ünitelendirilmiş yıllık plan, günlük plan örnekleri), öğrenme ve öğretim stratejileri, öğretim yöntem ve teknikleri, bunların uygulama ile ilişkisi, öğretim araç ve gereçleri, öğretim hizmetinin niteliğini artırmada öğretmenin görev ve sorumlulukları, öğretmen yeterlikleri.

V. YARIYIL

Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı I (2-0-2)
Osmanlı devletinin kuruluşundan (1299) Küçük Kaynarca Antlaşması'na (1774) kadar Osmanlı İmparatorluğunun, siyasi, kültür ve uygarlık tarihi.

Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası (2-0-2)
Nüfus ve özellikleri, göçler, nüfus sayımları, yerleşme, kentleşme ve sorunları, kentlerin sınıflandırılması. Tarım, hayvancılık, ormancılık, madenler ve enerji kaynakları, sanayi, ulaşım, ticaret, turizm.

Yeni ve Yakınçağ Tarihi (2-0-2)
1453'den 1914'e kadar Avrupa'da meydana gelen önemli siyasi ve sosyal gelişmeler (coğrafi keşifler, Rönesans ve Reform, Aydınlanma, Fransız İhtilali, Sanayi Devrimi, sömürgecilik),

bu süreçte Osmanlı İmparatorluğu dışındaki Türk Dünyası'nda ortaya çıkan siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal gelişmeler; aynı dönemde dünyanın bazı bölgelerinde yaşanan önemli gelişmeler (Japonya'nın yükselişi, Amerikan Bağımsızlık Savaşı vb.)

İnsan Hakları ve Demokrasi

(2-0-2)

İnsan hakları ve demokrasinin tanımı ve tarihi gelişimi; demokrasi, özgürlük ve eşitlik kavramları, farklı demokrasi anlayışları, demokratik kültür, okulda ve ailede demokrasi, demokratik yurttaşlık; haklar ve özgürlükler, çocuk ve kadın hakları, insan haklarıyla ilgili ulusal ve uluslar arası düzenlemeler (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi vb.); insan hakları alanında yaşanan temel sorunlar, insan hakları ve demokrasi eğitimi

Ülkeler Coğrafyası

(2-0-2)

Kıtalar (Asya, Avrupa, Afrika, Okyanusya, Kuzey ve Güney Amerika ve Antartika). Ülkeler (Balkan ülkeleri, Kafkasya ülkeleri, Ortadoğu ülkeleri, Orta Asya ülkeleri ve diğerleri).

Topluma Hizmet Uygulamaları

(1-2-2)

Topluma hizmet uygulamalarının önemi, toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlama, panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı yada düzenleyici olarak katılma, sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer alma, topluma hizmet çalışmalarının okullarda uygulanmasına yönelik temel bilgi ve becerilerin kazanılması.

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı

(2-2-3)

Öğretim Teknolojisi ile ilgili kavramlar, çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim teknolojilerinin öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, okulun ya da sınıfın teknoloji ihtiyaçlarının belirlenmesi, uygun teknoloji planlamasının yapılması ve yürütülmesi, öğretim teknolojileri yoluyla iki ve üç boyutlu materyaller geliştirilmesi öğretim gereçlerinin geliştirilmesi (çalışma yapıtları, etkinlik tasarımı, tepegöz saydamları, slaytlar, görsel medya (VCD, DVD) gereçleri, bilgisayar temelli gereçler), eğitim yazılımlarının incelenmesi, çeşitli nitelikteki öğretim gereçlerinin değerlendirilmesi, İnternet ve uzaktan eğitim, görsel tasarım ilkeleri, öğretim materyallerinin etkinlik durumuna ilişkin araştırmalar, Türkiye'de ve dünyada öğretim teknolojilerinin kullanım durumu.

Sınıf Yönetimi

(2-0-2)

Sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramlar, sınıf içi iletişim ve etkileşim, sınıf yönetiminin tanımı, sınıf yönetimi kavramının sınıfta disiplini sağlamadan farklı yanları ve özellikleri, sınıf ortamını etkileyen sınıf içi ve sınıf dışı etkenler, sınıf yönetimi modelleri, sınıfta kurallar geliştirme ve uygulama, sınıfı fiziksel olarak düzenleme, sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi, sınıfta zamanın yönetimi, sınıf organizasyonu, öğrenmeye uygun olumlu bir sınıf ortamı oluşturma (örnekler ve öneriler).

VI. YARIYIL

Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı II

(2-0-2)

Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan (1774) Osmanlı imparatorluğunun yıkılışına kadar(1922) siyasi, kültür ve uygarlık tarihi.

Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemesi (2-0-2)

Edebi metinler ve türleri; mitler, destanlar, efsaneler, seyahatnameler, siyasetnameler, menakıpnameler, gazavatnameler, tarihi romanlar masallar, hikâyeler, türküler, kâşif günlükleri, şiirler, anılar, denemeler, hikâyecikler (anekdotlar), biyografiler, mektuplar vb.nin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılması.

İnsan İlişkileri ve İletişim (2-0-2)

İnsanlar arası iletişim (ailede, okulda, alışverişte, iş yerlerinde, vb.); etkin konuşma ve dinleme; beden dili; hak ve sorumluluklar; değer yargıları ve iletişimdeki rolü.

Çağdaş Dünya Tarihi (2-0-2)

Birinci Dünya Savaşı'ndan günümüze kadar dünyada meydana gelen önemli olaylar: I. ve II. Dünya Savaşları, Soğuk Savaş dönemi ve sonrası gelişmeler (Birleşmiş Milletler, NATO ve Varşova Paktı, AET, Avrupa Birliği, SSCB'nin dağılması, Körfez Savaşı, 11 Eylül Terör Saldırısı ve yansımaları vb.); yeni bağımsız Türk devletlerinin kuruluşu ve gelişimi.

Siyasi Coğrafya (2-0-2)

Tanımlar, siyasi coğrafya ile ilgili başlıca görüşler; siyasi coğrafyada fiziksel etkenler (konum, alan, sınırlar, yer şekilleri, iklim, sular, topraklar, doğal kaynaklar), siyasi coğrafyada beşeri etkenler (nüfus, kültür, askeri ve/veya siyasi, ekonomik topluluklar), Türkiye'nin katıldığı siyasi oluşumlar (NATO, AB), Orta Doğu ülkeleri, Balkan ülkeleri, Kafkas ülkeleri ile ilişkiler, Türk Cumhuriyetleri, sınır aşan sular, boğazlar, kıta sahanlığı ve Ege sorunu, OECD ülkeleri, Dünyada siyasi ve ekonomik örgütler.

Ölçme ve Değerlendirme (3-0-3)

Eğitimde ölçme ve değerlendirmenin yeri ve önemi, ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel kavramlar, ölçme araçlarında bulunması istenen nitelikler (güvenirlilik, geçerlik, kullanılabilirlik), eğitimde kullanılan ölçme araçları ve özellikleri, geleneksel yaklaşımlara dayalı olan araçlar (yazılı sınavlar, kısa yanıtı sınavlar, doğru-yanlış tipi testler, çoktan seçmeli testler, eşleştirmeli testler, sözlü yoklamalar, ödevler), öğrenciyi çok yönlü tanımaya dönük araçlar (gözlem, görüşme, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, araştırma kağıtları, araştırma projeleri, akran değerlendirme, özdeğerlendirme, tutum ölçekleri), ölçme sonuçları üzerinde yapılan temel istatistiksel işlemler, öğrenme çıktılarını değerlendirme, not verme, alanı ile ilgili ölçme aracı geliştirme.

Özel Öğretim Yöntemleri I (2-2-3)

Alana özgü temel kavramlar ve bu kavramların alan öğretimiyle ilişkisi, alanın başta Anayasa ve Milli Eğitim Temel Yasası olmak üzere yasal dayanakları, alan öğretiminin genel amaçları, kullanılan yöntem, teknik, araç-gereç ve materyaller. İlgili Öğretim Programının incelenmesi (amaç, kazanım, tema, ünite, etkinlik, v.b.). Ders, öğretmen ve öğrenci çalışma kitabı örneklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi.

Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (2-0-2)

Türk eğitim sisteminin amaçları ve temel ilkeleri, eğitimle ilgili yasal düzenlemeler, Türk eğitim sisteminin yapısı, yönetim kuramları ve süreçleri, okul örgütü ve yönetimi, okul yönetiminde personel, öğrenci, öğretim ve işletmecilikle ilgili işler, okula toplumsal katılım.

VII. YARIYIL

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I (2-0-2)
1919'dan 1945'e kadar Türkiye Cumhuriyeti'nde siyasi ve toplumsal yaşam, ekonomi, eğitim ve bilim, dış politika, kültür, sağlık, spor vb. alanlarda meydana gelen gelişmeler.

Sosyal Bilgiler Ders Kitabı İncelemeleri (2-2-3)
Sosyal bilgiler alanında yazılmış öğretmen ve öğrenci çalışma kitaplarının incelenmesi.

Günümüz Dünya Sorunları (2-0-2)
Doğal afetler (küresel ısınma, depremler, tsunami vb.), çevre sorunları, doğal kaynakların sınırlılığı, açlık, fakirlik, işsizlik, insan hakları, plansız nüfus artışı, ırkçılık, salgın ve bulaşıcı hastalıklar, terör gibi sorunların incelenmesi; bu sorunların çözülmesini amaçlayan ulusal ve uluslar arası kuruluşlar ile farklı yaklaşımlar.

Özel Öğretim Yöntemleri II (2-2-3)
Sosyal bilgiler eğitiminde bilgisayar ve internetten yararlanma, grafik ve tablo okuma becerilerinin geliştirilmesi, görsel materyal ve doküman kullanma, Cumhuriyet ve Atatürkçülük konularının işlenmesi, sözlü tarih çalışmaları, belirli gün ve haftalardan yararlanma, güncel olayların kullanımı ve katkıları, çevre incelemelerinin planlanması, mütze eğitimi, soru sorma ve teknikleri, çağdaş değerlendirme uygulamaları.

Program Geliştirme* (2-0-2)
Temel kavramlar, program geliştirmenin kuramsal temelleri (tarihi, felsefi, psikolojik ve toplumsal temeller), eğitim programı tasarımı ve modeller, program geliştirme süreci (planlama, tasarım hazırlama, deneme- değerlendirme, programa süreklilik kazandırma) , eğitim programları ile ilgili yeni yönelimler (etkin öğrenme, çoklu zeka, işbirliğine dayalı öğrenme, yaşam boyu öğrenme, yapılandırmacılık, yaratıcı düşünme, v.b).

Özel Eğitim* (2-0-2)
Özel eğitimin tanımı, özel eğitimle ilgili temel ilkeler, engelliliği oluşturan nedenler, erken tanı ve tedavinin önemi, engelleme bakışıyla ilgili tarihsel yaklaşım, zihinsel engelli, işitme engelli, görme engelli, bedensel engelli, dil ve iletişim bozukluğu olan, süregelen hastalığı olan, özel öğrenme güçlüğü gösteren, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan, otistik ve üstün yetenekli çocukların özellikleri ve eğitimleri, farklı gelişen çocukların oyun yoluyla eğitimi, özel eğitime muhtaç çocukların ailelerinde gözlenen tepkiler, ülkemizde özel eğitimin durumu, bu amaçla kurulmuş kurum ve kuruluşlar.

Okul Deneyimi (1-4-3)
Öğretmenin ve bir öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemleme, öğretmenin bir dersi işlerken dersi nasıl düzenlediğini, dersi hangi aşamalara böldüğünü, öğretim yöntem ve tekniklerini nasıl uyguladığını, derste ne tür etkinliklerden yararlandığını, dersin yönetimi için ve sınıfın kontrolü için öğretmenin neler yaptığını, öğretmenin dersi nasıl bitirdiğini ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini gözlemleme, okulun örgüt yapısını, okul müdürünün görevini nasıl yaptığını ve okulun içinde yer aldığı toplumla ilişkilerini inceleme, okul deneyimi çalışmalarını yansıtan portfolyo hazırlama.

VIII. YARIYIL

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II**(2-0-2)**

1945'dan 2000'li yıllara kadar Türkiye Cumhuriyeti'nde siyasi ve toplumsal yaşam, ekonomi, eğitim ve bilim, dış politika, kültür, sağlık, spor vb. alanlarda meydana gelen gelişmeler.

Sosyal Proje Geliştirme**(1-2-2)**

Sosyal bilgilerde projenin yeri ve önemi; proje türleri ve proje hazırlama aşamaları; örnek bir sosyal projenin planlanması, hazırlanması, sunumu ve değerlendirilmesi, okullarda proje yönetimi.

Drama***(2-2-3)**

Eğitsel drama teriminin tanımı ve anlamı, benzer terimlerden (Psiko drama, Yaratıcı drama, Drama-Oyun, Drama) farkı, çocuklarla drama uygulamalarının tarihçesi, eğitsel dramanın yapısı ve uygulanma aşamaları, eğitici dramanın yaş grupları ve uygulama alanlarına göre sınıflandırılması, eğitsel drama ortamı ve öğretmen nitelikleri, eğitsel drama da özel teknikler, eğitsel dramanın değerlendirilmesi, uygulandığı alanın eğitim amaçlarına uygun eğitici drama örnekleri ve yeni örneklerin geliştirilmesi.

Rehberlik**(3-0-3)**

Temel kavramlar, öğrenci kişilik hizmetleri, psikolojik danışma ve rehberliğin bu hizmetler içerisindeki yeri, rehberliğin ilkeleri, gelişimi, psikolojik danışma ve rehberliğin çeşitleri, servisler (hizmetler), teknikler, örgüt ve personel, alandaki yeni gelişmeler, öğrenciyi tanıma teknikleri, rehber-öğretmen işbirliği, öğretmenin yapacağı rehberlik görevleri.

Öğretmenlik Uygulaması**(2-6-5)**

Her hafta bir günlük plan hazırlama, hazırlanan planı uygulama, uygulamanın okuldaki öğretmen, öğretim elemanı ve uygulama öğrencisi tarafından değerlendirilmesi, değerlendirmeler doğrultusunda düzeltmelerin yapılması ve tekrar uygulama yapılması, portfolyo hazırlama.

8. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Esengül ŞAHİN, 1991 yılında Tokat'ın Erbaa ilçesinde doğdu. İlköğretimini Erbaa ilçesine bağlı Tepekışla köyünde, orta ve lise eğitimini de Erbaa ilçesinde tamamlamıştır. Sonrasında 2009 yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programına başladı. 2013 yılında mezun oldu. 2017 yılında Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında tezli yüksek lisans eğitimine başladı. Halen yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Lisansüstü eğitimi esnasında yayımlanmış 1 ulusal makalesi, 1 kitap bölümü, 4 bildirisi bulunmaktadır.

Yapılan Çalışmalar

Şahin, E. Çoban, A. ve Temir, M. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Türkiye'nin komşuları ile ilgili algı düzeyler, A. İşcan (Ed.), Eğitim Bilimlerinde Örnek Araştırmalar içinde (s.751- 770). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Şahin, E. ve Çoban, A. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Ortadoğu Coğrafyası hakkındaki farkındalıkları, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 3 (s. 137-151).

Şahin, E. ve Çoban, A. (2018). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının Ortadoğu coğrafyasında Filistin ve İsrail'e ilişkin farkındalıkları, B. Tay (Ed.) 7. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu içinde (s.354- 377). Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi.

Çoban, A. ve Şahin, E. (2018). Coğrafya ve Türkiye'de coğrafya eğitimi hakkında akademisyen görüşleri. A. Meydan (Ed.), Uluslararası Coğrafya Eğitimi Sempozyumu içinde (s. 262- 271). Nevşehir: Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

Çoban; A. Şahin; E. (2019). Üniversite elemanlarında statü değişkenine göre terör algısı. International Learning Teaching and Educational Research Congress (ILTER-2019) 05-07 Eylül 2019 Amasya s, 398-406 E-ISBN: 978-605-80546-3-9

Çoban, A. Şahin; E. Çoban, M. N. (2019). Üniversite mensupları gözüyle Türkiye'de enerji üretimi. International Learning Teaching and Educational Research Congress (ILTER-2019) s, 472-482 E-ISBN: 978-605-80546-3-9

Katıldığı Kongre ve Sempozyumlar

II. Uluslararası Türk Coğrafyası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi (Nisan, 2018), Alanya.

7. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu (Ekim, 2018), Kırşehir.

II.Uluslararası Öğrenme, Öğretim ve Eğitim Araştırmaları Kongresi (Eylül, 2019), Amasya.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E-mail: esengulsahin60@gmail.com

Telefon: 0545 797 54 84